

b

117

Latv. No. 1

9(L)195

vy A

B

LATGOLAS LIKTENI BĒGLU LAIKMETĀ

Latgališu bīdreibas
paleiga kara uperem
darbeiba.

Apstrādāja **V. Seila**

I z d e v e: Latgališu Školotāju Centralā b-ba,
Daugavpili, Saules ilā 3.

L-

B-

Drukots Daugavpils
piļsātas drukotavā,
D-pilī, Zaļā ielā № 8.

L. V. B.
In. 301445

a

Plūdōnis.

Mes zynom, kas kars.

Myusu acis ir topušas nūskaidrōtōkas,
 Myusu ausis ir klyvušas teirskanōtōkas,
 Kai sārnskeisteits vars.

Un dūmas, myusu dūmas ir bezgaleigōkas,
 Bet sirdis, ak sirdis, cik apānōtōkas! —

Mes zynom, kas kars.

Mes zynom, kas šausmas, kad bods, kad sola,
 Mes zynom, kas nōve, kas žālums bez gola,
 Kas vōrgōjums gars;

Mes pazeistam mūkas, kas it pōr par māru,
 Mes cylvākā redzējam kuļturas zvāru, —

Mes zynom, kas kars.

Vladislavs Rubulis
Latgališu b-bas paleiga kara uperem
ilggadeigais priekšsādātōjs.

Vladislavs Rubujs

Pīterpiļs latgališu bīdreibas
paleiņa kara uperem
prikšsādātōjs.

Vōrds ivodam.

Latvijas vaļsts breiva, patstōveiga! Latvišu tautas dāli sovas tautas un zemes vaļdeitōji un nūteicēji! Tys ir tagadnē! Tys ir myusu tagadejō dzeive un dzeives saturs. Ir pagōjusi tūmār tikai napylni pōrs desmitu godu nu tō laika, kai myusu tautā un zemē beja pavysam cytaidi.

Atmiņā ir vēļ dryumi un borgi kara un revolūcijas laiki, atmiņā ir latvišu tautas bēgļu gaitas.

1915 goda rudenī kara vattras isadrōze myusu dzimtines, Latgolas rūbežōs. Daugovas krostu idzeivōtōjim latgališim pyrmim beja jōbāg nu Dzimtines un jōsadūd svešumā.

Pīterpiļs latviši-baltiši organizējōs divejōs centralōs organizacijōs: Latvišu bēgļu centralkomitejā, kuras prikšgolā nūsstōja vaļsts dūmes lūcekli J. Zālitis un J. Goldmanis un sabīdriski darbiniki: J. Čakste, V. Olavs, A. Bergs un Latvišu bēgļu bīdreibā „Dzimtene“ ar mōceitōju T. Zanderu prikšgolā. Latgališu sabīdriski darbiniki nūlēme dybynōt savu bēgļu apgōdōšōnas centralu organizaciju. Latgališu sabīdriskim darbinikim beja skaidrs, ka lai panōktu lobōkus rezultatus ir jōit tyvōkā sadarreibā ar vīnu nu Reigas latvišu organizacijom. Cēļās vaicōjums: ar kuru? Voi ar Latvišu bēgļu centralkomiteju, voi ar „Dzimteni“, kura aicynōja sovā sastōvā, lai igyutu lelōku svoru, bet nagribēja iit Latvišu bēgļu centralkomitejā, kai tōs sastōvdaļa. Latgališi izaškeire par Latvišu bēgļu centralkomiteju, saprūtūt, ka centralizeitā veidā varēs vairōk veikt, kai atseviški ejūt ar „Dzimteni“.

Tys beja pyrmais pareizais sūlis, kuru spēre Pīterpiļs latgališi 1915 g. rudenī, dybynodami Pīterpiļs

latgališu bīdreibu paleiga kara uperem. Latgališu bēgļu bīdreibas priekšsādātōjs īgōja kai pylntiseigs lūceklis Latvišu bēgļu centralkomitejas sastōvā. Latgališu bīdreibas ar vēļōk atklōtōm daudz nūdaļom un īstōdem aprēkini un praseibas ītylpa centralkomitejas aprēkinūs un praseibōs Krīvijas vaļdeibai kūpā ar vysom cytom Reigas, Vydzemes un daudz Krīvijas nūmalēs izkaiseitōm nūdaļom un īstōdem.

Spylgti stōv atmiņā šis dybynōšonas un organizēšonas moments, kai ari ūtrs viņam blakus: 1915 g. 15.X Centralkomitejas sēdē piškērti krediti. Un pyrmais uz šō pamata sajemtais naudas čeks par 5000 Krīvijas rubļu! Vēļōk tyka sajemti daudz desmiti un symti tyukstūšu Krīvijas rubļu, bet šei pyr mō beja tei, kura deve cereibas uz sovu latgališu bēgļu apgōdōšonu nalaimē, cereibu uz dorbu un panōkumim. Dorbs un paleidzeiba tōļōk atsateistēja un gōja sovu dorba gaitu. Tys radzams seikōkūs dorba pōrskotūs, kuri sakūpōti šimā grōmotā. 1916. godā, kad kara vātras pōrjēme vysu pasauli, kad kara laime sōce svōrsteitīs, iznōkuma situacija palyka naskaidra, tad rodōs cereibas uz lelōkom pōrgrūzeibom latvišu tautas liktiņūs. Latvišu bēgļu centralkomitejā un Piterpiļs latgališūs, blokus bēgļu paleidzeibas dorbam, sōcēs nacionalais dorbs. Latvišu bēgļu centralkomitejas un latvišu sabīdreibas Piterpili un ōrpus viņas pyr mō dūma beja: ka latvišu tauta, izkaiseitō un izkleidūšō pa plašōs Krīvijas tōlem nūmalem un kōktim, piļsāctm un laukim, nadreikst pazust—jōgōdoj lai vysī izkleidūši un izkaiseiti pa plašū Krīvijū latviši atsagrīztu dzimtinē. Ūtrō dūma beja sagatavōt, lai kara vātrom grūzūtīs un kara laimei mainūtīs latvišu tauta byutu spējeiga īgyut pašnūteikšonu. Tai prōvs sasnāgums beja cereiba īgyut tū plašōkas autonomijas veidā, apvīnojūt latvišu tautas daļas vīnā organizmā. Tikai korstōkōs golvas īsalaide varbyuteibā par sovas tautas naatkareibu un patstōveibu.

Atmiņā Latvišu bēgļu centralkomitejas telpōs Aleksandrinas teatra laukumā sareikōtōs centralkomitejas, pōrstōvu uz vītom un sabīdriskū darbiniku plašōs apsprīdes V. Olava, vai J. Čakstes vadeibā, kurōs tyka

pōrsprīsti vysī plāni un varbyuteības: par latvīšu bēgļu reevakuāciju un latvīšu tautas tōļokū liktiņu ivadeišonu un dzeivē izvesšonu. Latgališu pōrstōvi šimōs apsprīdēs pyrmū reizi nōce ar pōrdūmom un plānim par tautu daļu apsavinōšonu un par kūpeigim tōļokim liktinim. Baltiši tūreiz šōs dūmas uzjēme sylti un atsauceigi. Atmineiti tyka vēstures liktini, kūpeigs tautas calms, pat golvas kausu struktura. Cylōtas un pōrrunōtas ticeibas un volūdas lītas. Nabeja ni vina ilybduma ni pret ticeibu ni pret izlūksni. Kai naapstreidama beja formula: ticeiba un volūda myusus navar škērt. Tagad, kad latvīšu tauta ir apvīnōta, kad tauta ir topuse naatkareīga pate sevis vaļdeitōja—šī sylti vōrdi un syltōs jyutas ir palykušas stypri soltōkas. 1916 godā Latvīšu bēgļu centralkomitejā nōce styprs lyuzums: Pīterpilī centralizeito paleidzeiba bēglim tyka decentralizeita un sadaleita storp atseviškom gubernem, pēc bēgļu dzeives vītas. Tad Latgališu bēgļu bīdreibai nōce vysgryutōkas dīnas, jō golvonō latgališu bēgļu masa atsaroda Vitebskas gubernā un tōpēc beja padūta Vitebskas gubernatora nūteikšonai. Latgališu bīdreibas prikšsādātōjam beja jōbrauc nu Pīterpiļs uz Vitebsku aizstōvēt sovas īstōdes Vitebskas gubernas rūbežōs. Bet Vitebskā latgališu bēgļu bādas naatroda tik atsauceigas sirdis. Paleidzeigu rūku seit snēdze tikai tūreizejais Vitebskas latvīšu bīdreibas prikšsādātōjs Fr. Ozoliņš, kuram, kai Krīvijas vaļsts kontroles īrēdnam, beja sova nūteikšona ari myusu īstōžu aprēkinūs un praseibu caurskaiteišonā. Aprēkinus skatija un izlēme galeigi bēgļu organizāciju pōrstōvu klōtbyutnē Vitebskas gubernatora Galachova personeigi vadeitōs apsprīdēs. Apsprīdes beja ļūti seikstas un bez žēlesteibas streipōja kreditus, kur tikai varēja un kur navarēja.

1917. godā, leidz ar Krīvijas revolūciju, uzausa jauni laiki un jaunas cereibas. Tyka nūorganizeita Nacionalō Komiteja, kura uzastōja Latvīšu tautas vōrdā. Tymā pat laikā latgališi nūdybynōja sovu organizācijas kommisiju, kura sasauce pyrmū Latgolas kongresu Rēzeknē 26. aprīlī 1917. g., kas sovukōrt nūdybynōja Latgolas Zemes Padūmi. Latgališu bēgļu bīdreibas

telpās, Voznesenskajā prospektā 24, nūtyka aridzan Latvijas Nacionalos Padūmes dybynōšonas sapuļce, kurā igōja arī Latgališu bēgļu bidreibas pōrstōvi. Latvijas Nacionalos Padūmes pynō sapuļce pēc tam nūtyka Valkā. Nōce 18. novembris 1918 gods—Latvišu tauta igyva naatkareibu un sovu vaļsti. Leliniku apvārzumam isastōjūt, novembris 1917 g. Pīterpiļi leliniki pyrmā kōrtā likvidēja Latvišu bēgļu centralkomiteju. Latgališu bēgļu bidreiba pastōvēja pēc tam vēļ dažus mēnešus, sajēmūt sovu istōžu: školū un patvērsmu iztureišonai tryuceigus leidzekļus teiši nu ikšlītu komisariata.

1919. g. sōcēs bēgļu re-evakuacija. Latgališu bēgļu bidreiba paleidzējā latgališu bēglim ar sovom aplīceibom atsagrīzt dzimtinē. 1919. godā, Latgališu bēgļu bidreiba nu lelinikim tyka slāgta galeigi. Dažas viņas istōdes: školās un patvērsmes tyka pōrjemtas teišā leliniku administratīvi-socialūs nūdaļu zynōšonā. Pōrveidōta latgališu bārnu patvērsme, pēc asušōm ziņom, pastōv arī tagad kai patvērsme latgališu bārnim.

Kai meteors pagōja „Pīterpiļs Latgališu bidreibas paleiga kara uperem“ dzeive un dorbs. Naizdzēšamu streipi tei atstōja Latvišu tautas dzeivē un Latgolas liktiņūs. Vyssyltōka pateiceiba kreit šōš bidreibas aktivōkai darbineicai un vaļdes lūceklei V. Seiļ j-dzei par tū smogū dorbu un ryupeibu, ar kuru viņa savōce pōrskotus un materialus nu arkivim un laikrokstim par Pīterpiļs latgališu bidreibas paleiga kara uperem“ dzeivi un gaitu. Ši dorbi nadreikst pazust nu myusu atmiņas.

A. Lapiņš.

Latgolas latvišu darbinikim.

Jums nabyus dusēt, snaust,
Bet strōdōt, lai spēj gaisma aust,
Priķš sovas tautas spākus litōt
Un gora dōvonas jai zīdōt;

Dzeit prūjom mōneitōju borus
Un raideit tautā gaismas storus,
Lai vini ļaužu sirdis sylda,
Ar lobom mōceibom jōs pylda.

V. Seiļ.

Dorba mērkis.

Ir laikmeti tautu dzeivē, kas eisi kai ocumirkļis, bet kas atstāj naizdzēšamās pādas.

Ir organizācijas, kas nasadorboj ilgi, bet šūs organizāciju darbeiba palik atmiņā uz myužu-myužim.

Šaids eiss laika spreidis ir bejis lelais pasaules kars.

Šaida nu atmiņas naizdēšamō organizācija ir bejuse Latgališu bīdreiba paleiga kara uperem, kuras myužs ir ildzis tikai 3 godus, bet šimūs 3 godūs dareits tik, cik cytas bīdreibas nāispēj pat godu desmitūs.

Bādas un cīsšonas vīnoj cylvākus. Osoru liknes un cīsšonu straumes ari 1915. g. ir apvīnojušas inteligentūs latgališus vīnā dūmā un vīnā centinī paleidzeit nalaimeigai osorōs sleikstušai dzimtinei, kara šausmōs īgrymušim tautišim. Gryutu dorbu beja jōuzajem nālelai ļaužu saujeņai. Šū dorbu varēja veikt tikai kūpejīm spēkim, līkūt santimu pi santima, zīdojūt vysu sovu breivū laiku, vysu sovu enerģiju vyspōreibas lobā. Kam nabeja nikō cyta kū dūt, tys nese sovu sajusmas pylnu sirdi, kas aizdadzynōja tū līsmojušū gunkuru, kaidu uzkyure Latgališu bīdreiba paleiga kara uperem.

Šōs bīdreibas liktini jaunai paaudzei moz pazeistami, bet vacai paaudzei pīsamērsuši.

Muns uzdavums—atdzeivynōt atmiņā Latgališu bīdreibas paleiga kara uperem gaitas, lai rōdeitu, kū īspēj vīnprōteiba un saskaņa, kū īspēj gaišs prōts un sajusmas pylnō sirds.

Cylvākus, kas tagad strōdoj dažaidu partiju lēgerūs, kas nagrib sasaprast un pat rūku vīns ūtram pasnēgt Latgališu bīdreibā paleiga kara uperem mes radzam pi vīna golda sēžūt, kūpeigas litas strōdojūt.

Sova aproksta par latgališu bīdreibu paleiga kara uperem pamatā liku originalpōrskotu uz 1. janvari 1917. g., kuru šei bīdreiba beja sastōdējuse pylnai bīdru

sapulcei. Pōrskotu papyldynōju ar avīzes „Drywa“ rokstīm par šōs bīdreibas darbeibu, kas drukōti 1915, 1916 un 1917. g., leidz „Drywas“ pōrsaceļšonai dzimtinē. Cytu avīžu tymā laikā latgališīm nav bejis. Tō laika krīvu prese maņ pošlaik nav piejama, un moz kas tur bejis, tys pat jōsoka ari par tō laika pōrejūs latvišu presi.

Pōrskotu iļustreju ar piejamīm skotim nu bīdreibas dzeives un ar aktivōku darbinīku atmiņom par šū bīdreibu.

Jō kaidš vaicōtu, vai vērts par šū bīdreibu raksteit, tad maņ jōsoka ir gon vērts.

Latgališu bīdreibas paleiga kara uperem nūpalni ir ti, ka vysbrīsmēigōka kara laikā bīdreiba ir sorgōjuse myusu dzimtines jaunū paaudzi nu saimniciskōs un materialōs bojā ejas, ir sorgōjuse myusu jaunōtni nū pōrsatautōšonas, vysgryutōkūs laikūs sōkuse aicynōt atminēt sova tāva mōjas, sovas mōtes volūdu. Latgališu bīdreiba paleiga kara uperem ir bejuse pyrmō, kas nūorganizējuse latvišīm-latgališīm školās, kur tyka pasnāgta ari viņu mōtes volūda, ceļūt školās gon svešumā izkleidūšīm latgališīm, gon dzimtinē palykušīm dālim un meitom.

Šausmēigō kara laikā bīdreiba nasuse paleigu izmysumā kritušīm tautišīm, cāluse sirdīs ticeibu lobōkai un skaistōkai nōkūtnei, sorgōjuse bēgļus un cytus kara uperus nu galeigōs iznīceibas, saukuse naizkleist svešumā, napazust cytu tautu borā

Latgališu bīdreiba paleiga kara uperem ir uzsiļdējuse sovu darbinīku kryutīs ari breivōs Latvijas ideju— vysu latvišu apvīnōšonu kūpejā vaļsts organizmā. Sū dorbu bīdreiba sōkuse veicynōt ar 12. martu 1917. g. Ar Latgališu bīdreibas paleiga kara uperem atbolstu un nu šōs bīdreibas dalibnīkim sasaukts slovonais pyrmais latgališu kongress Rēzeknē, kas atklōts 27. aprīļa vai 10. maja. 1917. g. p. j. stiļa, bet šis kongress ar viņa izbīdeitū Latgolas Pagaidu Zemes Padūmi nūvadējis latvišus latgališus leidz breivai naatkareigai Latvijai. Latgališu b-ba paleiga kara uperem, vai biži saucamō bēgļu komiteja, beja pyrmō plašōkō organizacija,

kur latvju tautas dāli latgališi un pōreji latvīši pyrmū reizi vogas kūpā dzynuši.

Latgališu bīdreibas paleiga kara uperem sirds un dvēsele, gondreiz vysu laiku, ir bejuši Vladislavs Rubuļs, b-gs K. Skrinda. Cytu aktivōku darbiniku rindōs mynami: Juris Pabērzs, Valerija Seiļ, Amalija Bržezinska, Felicija Bric, Stanislavs Ivbuļs, b-gs Apšiniķs un daudz cytu, kuru vōrdus laseitōji atrass turpmōku rokstu slejōs:

Daži nu šīm darbinikim dus kopu kaļneņūs, cyti vēļ dzeivi, lai tad atcerās vini pagōjušūs laikus, kas gon sōpju, gon jaunekleigas sajusmas pylni.

Šū dorbu veikt maņ paleidzējuši školōtōjs J. Placinskis un Monika Seiļs, kurim par tū izsoku sirsneigu pateiceibu.

Plūdōnis.

Pirmi bēgli.

Tur vini sēd, leidz nōvei nūguruši—
 Kas mugurā—vyss monta atlykums—
 Kai viņā šausmu naktī izmukuši;
 Dag acīs bailes, bādas, izmysums.
 Kai tys tok beja? Daga... Lūpi žēli mōve...
 Suņš gaudōja... Tī bāga.. Uz tīm šōve...
 Un nu ap viņim sovas zaļōs skumjas krēš

Mežs..

„Ir putnim ligzdas, lopsom zemē olas,
 Bet cylvākam — tam nav kur golvu likt,—“
 Čyukst bōlōs lyupas, kad aiz meža molas
 Veist blōzmas ašņa zīds. Sirds nagrib mīgā migt:
 Tei smeldz un asiņoj, kai lela dziļa bryuce...
 Nakts malna tymst. Vējs šņōc. Klīdz kaut kur
 pyuce...

Un baigu gryutsirdeibu par tīm plēš
 Mežs.

Plūdōnis.

Muna tauta.

Mojizlaupeita,
 Dryuvnūpūsteita,
 Muna tauta, tu kleisti
 Borgā svešumā dzeita,
 Ai dzimtime, dzimtime milō!

Tu kleisti un vōrgsti
 Bodā un solā,
 Vysi plyuc tev, kai zērneiti
 Ceļa molā.

Ai dzimtime, dzimtime milō!

Latvišu-latgališu bīdreibas paleiga kara uperem.

A. Dybynōšona.

Lelō Pasauļa kara guņsgrāks, sōcūt ar 1915. goda pavasaru, izaplatēja arvīnu jaunūs un jaunūs Krīvijas vaļsts apgobolūs. Vōcišu karapulki gōja arvīnu dziļōk Pūlijā un Leitavā un ībruka latvišu zemes rūbežūs. Lejas Kurzeme, pateicūt sovam geografiskam stōvūklam, palyka par kara darbeibas arenu. Nūtykumi rysinōjōs natycamā ōtrumā. Vōcišu karapulki, ijimdami piļsātu pēc piļsātas, vosorā tyvōjōs Jelgavai, Jaunjelgavai un Ponevežam. Latvišu zemes daļa, kurā itylpst Ūlyukstes apriņķis, tūreizejā Kurzemes gubernā, un Daugavpiļs, Rēzeknes un Ludzas apriņķi tūreizejā Vitebskas gubernā,—nūklyva teiši kara brīsmu aplūkā. Bēgli ar lūpu pulkim un pikrautim rotim bezgaleigōs ūrdzēlēs devēs pa Latgolas celim kaimiņu apriņķūs un gubernēs. Nu guņs jūslas izbāguši dzeivōtōji palyka tyvajūs kaimiņūs, lūlōdami cereibu vysā dreizumā atsagrīzt sovōs dzymtajōs sātōs. Nūtykumi tūmār auga. Vōcišu karapulki Jākubpiļs un Leivōna rajonā piļgōja Daugavas krostim un tyvōjōs Daugavpilei. Sasatryuka Latgolas tauta. Paplyuda jauni bēgļu viļņi. Ar lelu spēku brōzdamīs un plyuzdami uz dažaidom pusem, šī viļņi sasnēdze arī Pīterpili.

Paleiga snēgšona šōm kara uperem kai uz vītom, tai arī Pīterpili beja vysnapicīšamōkais un naatlikamōkais dorbs, bet Latgolā nabeja ni pašvaļdeibu, ni piļsātas istōžu, kas byutu varējušas uzajimt bēgļu apgōdōšonas dorbu. Brīsmēiga teišameiba beja nūsastōjuse nalaimēigu kara uperu priškā. Izolkuši, bez pajumtes un biži pat bez vysnapicīšamōkō apgērba un apava, atstōti liktiņa rūkōs, bēgli beja vysu laiku ceļā, vīnmār dūdamīs pēc vaļdeibas istōžu reikōjuma nu vītas vītā.

Jūs apgādōšonas dorbu sabīdriskim darbinīkim un organizacijom dabeigi vajadzēja jemt sovōs rūkōs.

Vēl tūlaik, kad, vōcu karapulku dzeiti, plyuda pirmi bēgļu vilni, dažu latvišu-latgališu bīdreibu Piterpili un avīzes „Drywa“ redakcijas priķšstōvu golvōs rodōs dūma par bīdreibas dybynōšonu, kas snāgtu bēglim paleidzeibu. Labi saprozdami savu liktiņa atstōtūs brōļu-bēgļu gryutūs dzeives apstōklus, šī bīdreibu priķšstōvi, sasapulcējuši pi avīzes „Drywa“ redaktora bk-ga K. Skryndas, nūlēme dybynōt bīdreibu latvišu-latgališu bēgļu apgādōšonai. Bīdreibas dybynōtōji grizēs pi Piterpiļs piļsātas golvas ar lyugumu atļaut uzsōkt bīdreibas darbeibu saskaņā ar izstrōdōtim statutim. Lyugumu parakstēja bīdreibas dybynōtōji: latgališu avīzes „Drywa“ redaktors bk-gs K. Skrynda, bīdreibas „Gaisma“ priķšsādātōjs Fr. Kemps un Latgališu sovstarpejōs paleidzeibas bīdreibas priķšsādātōja vitnīks J. Volonts. Kad atļove beja saņemta, **1915. g. 28. augustā tyka sasaukta pirmō pylnō sapulce** ar nūlyuku uzjemt b-bā jaunus bīdrus, ivēlēt b-bas komiteju un uzsōkt jōs darbeibu. Pirmajā pylnajā sapulcē bīdreibā īstōja 111 cylvāki.

* * *

1915. g. № 33 nū 26. augusta „Drywas“ slējōs par jaunōs bīdreibas nūsadybynōšonu un viņas napicīšameibu losam šaidas rindeņas:

Jaunō bīdreiba Petrogradā.

„Latgališim Petrogradā ir dūta atļaušona nūdybynōt jauņu bīdreibu, kura sprauž sev par mērki ryupētis par bāgulim un vyspōri par cītušim nu kara. Tagadejais brīsmu laiks vysas tautas spīž pi lelōka dorba, pi saņemšonas lelōkas energijas, lai apgōdōt ar pōrtyku tūs, kam pōrtykas tryukst.

Tai pūli Petrogradā ir tik labi sasaorganizējuši, ka pat uz pīstōtnem pastōveigi dīnu un nākti kas nu jīm dežurej un verās, lai pībraukuši Petrogradā vōrguli, bāguli uz reizi teik pabarōti, padzirdeiti, lai uz reizi tīm teik dūti vysaidi aizrōdējumi, lai tī nasamolda un nateik vysaidu vyltus zvejōtōju rūkōs, kas sevišķi draud jaunom meitom.

Nu myusu inteligences arī daži ir pīsateikuši dežureit, lai taidā pat gorā strōdōt latvišu lobā. Byutu ļūti vālams, ka

ari vairāk pīstatektu personu. Pīstatekt var pi bk. K. Skrinčas (Nevskis, 32, dz. 1).

Jaunō bidreiba vysdreizōkā laikā sasauc vyspōrejū sapuļci, uz kuru aicynōj Petrogradas latvišus cik var lelōkā daudzumā. Breivi it kotram latvišam. Kur tei sapuļce nūtikis un kod, par tū šajā pat „Drywas“ numurā likam sludynōjumu. Sapuļcē vares īstōt bīdrūs,— un nu bīdrim laseis kandidātus“.

Tymā pošā avizes numurā teik tālōts ari bēgļu liktiņš:

„Vins nu „Drywas“ tyvōkim leidzstrōdnīkim, kurs jau ilgōku laiku atsarūn kara laukūs, atsyutēja mums vēstuli nu Polockas. Dažas šos vēstules vītas nūdruckojam „Drywā“. Doram šū, carādami, ka myusu laseitōji šos aileņas izlaseis ar pīnōceigu uzmaneību.

2. septembris.

...Satyku pyrmūs myusu bāguļus nu Leiksnas pīstōtnes (stacejas)—Tekli Reimican ar saaugušu meitu. Brauc uz Rasnaču cīmu (Veližas apriņķi, natōli nu Usviatu mīsteņa). Tur ir latviši, kuri, kai saimnīki, tī pastōveigi dzeivoj. Tāvs vēļ vosor uz tīni aizbraucis. Tagad brauc dzimte. Ar Tekli brauce ari jōs sešpadsmit godu dāls Tys nazkur pagaisis ceļā Mōte un mōsa jō te (Polockā) gaida. Raud Daudz kas izbraucis nu Augšgalīšu un Vaikulīšu cīmim (Leiksnas draudzē, pi Daugavas). Palykuši tikai vacōki. Vairums braucis zyrgūs uz Kolupi un Viškim Bazneickungs palicis uz vītas. Jo bazneica degšūt, šis palikšūt viņā

Vajag atrast apzīneigus ļaudis, kas strōdōtu uz vītas bāguļu lobā. Tys jōpadora vysdreizōk, bez vysaidas kavēšonōs Tagad myusu gaišōkim tautas dālim atsaklōj vysplotōks darbeibas lauks. Tys, kas nū jīm pyrmais bēgs nu Dzimtines prūjom, padareis lelu pōrkōpumu pret tautu — byus leidzeigs gondreiz tautas nūdevējam, jo tikai bēgt naspīss ōrkōrteigi apstōkli. Tagad ir vajadzeigs mīrs, styngrums un pastōveiba. Jo šū mes turēsīm, tad mums rassis spākš pōrcīst kara nagaisu

Pa kara laiku es redzēju ļūti daudzi bāguļu. Jūs liktīni ļūti labi pazeistu. Tōdeļ īteicu vysim palikt uz vītas, nabēgt, lelgobolu reibīņa nasabeit. Tys nav tik baileigi tyvumā, kai nu tōlīnes“.

* * *

Nu Daugavpiļš.

...Lelgobolu reibeišona dzērdīs i dīnu i nakti. Reibeišona tik stypra, ka piļsātā, kas atsarūn nu kaitiņu vītas sešpadsmit verstu tōļumā, tric zeme un lūgi pleist.

Din-dinā garum mums brauc pylns cēļš bāguļu. Kad nu jīm pavaicōsi, uz kurini jī brauc, tod vysod atbiļd:

— Kur-na-vīn tōļōk nu vōcīšim...

Gryutu īspaidu dora bāguli: sīvītes raud, bārni klidz, gūvis mauroj, vuškas vēkš.. Vysi šī bolsi sasalej vīnā, un nūmaļņikam šārmas skrin par kaulim“...

* * *

16. septembra 1915. g. „Drywas“ № 36 roksta:

„Petrogradas gaišōku latvīšu īvārōšonai.

Mes asam sajāmuši ziņas, ka pagōjušu nedēļu Carsko-Seļskas stacijā Petrogradā bejis pībraucis ap 300 latvīšu, latgališu. Dežurātōjs latvītis (balūtis) naspējis labi sasarinōt ar latgališim. Jis dabōjis zynōt, ka tūs vaļdeiba syta uz pusnakšu molu—uz Oloneckas guberni. Byutu bejuši myusu latgališu dežurātōji uz stacijas, daudzi bāguli byutu dabōjuši aizrōdējumus, kur jīm nūsamest Petrogradā un kur dabōt dorbu. Petrogradas gaišōkūs latvīšu pīnōkums byutu sastōdeit pastōveigas dežūras us Varšavas un Carsko-Seļskas pīstōtnem.

Takušais breidis ir vēsturiskais breidis. Jo tagad kas snauž un nagrib sovu vysu likū spaku atdūt tautas nalaimeigōkajim dālim, tys lai zyna, ka jis sōnejā ceļā pīlik rūku pī tautas škaļdeišonas, kaiseišonas, ka taidā ziņā jis dora tautysku pōrkōpumu. Ir vēsturē breiži, kad sovōs kryutis jōškeļ lēlōku mīlestības guni, cytaidi myusu gaišums byus pabōzts zam golda, un tautas masa pēc kara ar nycynōšonu skateisis uz tagadejim gaismas priksstōvim, inteligentōkim tautišim, kas jī lai nabyutu.

Dežūras jōorganizēj vysdreizōkā laikā. Pīstateikt var pī bk. K. Skryndas, kur myusu dežurātōji, kas jau pīstateice, saīt un sasarinōj sova storčā, nūkōrtoj sova dorba kōrteibu.

Atsarinōt ar tū, ka kas navin tū padareis... bez manis... takušā breidi ir napīdūdama vīnaldzeiba“.

* * *

„Drywas“ № 37 (274) 23. septembrī 1915 g.

Sastdīņ, 26. septembrī, 8^{1/2} stundēs vokorā (tyulen pēc latvyskōs dīvkolpōšonas bazneicā) Sv. Katres bazneicas bibliotekas zālē (Nevskas pr. № 32) nūtikš

V Y S P Ō R E I G A S A P U Ļ C E

tōs Latgališu bīdreibas, kura paleidz bāgulim un vyspōri citu-šim nu kara.

Uz šū sapuļci bīdreibas komitets aicynoj latvīšus vyslēlōkā skaitā.

Tej pat latgališu bīdreiba vysdreizōkā laikā grib nūdybynōt Petrogradā latvyskas školās dēļ bāgulim (un vyspōri dēļ vysu latvīšu bārnim).

Sajā litā caur bk. K. Skryndu ir isnāgts vajadzēigs lyugums apgabaļa kuratoram, kurs pīsūlēja dūt atļaušonu dybynōt latvyskas ūskolas Petrogradā un ōrpus tōs.

Tai tod mes, Petrogradas latgališi, varēsīm itaiseit sovas ūskolas, kai tū jau ir padarējuši pūli un leiši.

Kas grib sovus bārnus atdūt latvyskā ūskolā, lai vysdrei-zōkā laikā grīzās pi bk. K. Skryndas (Nevskis pr. 32, dz. 1).

* * *

„Drywas“ № 40 (277) 14. oktobra—1915. g. jau roksta:

„Tautiši! Pošā Petrogradā myusu jaunai bīdreibai atļauts atvērt picas latvyskas ūskolas.

Dēļ divejom jau nūjemti dzeivūkli:

1) Петроградская сторона, Кронверскій проспектъ
д. № 75“.

* * *

„Drywas“ № 42 (279) 28. oktobra 1915. g. kaidis stōsta:

„Kai paleidzēt bāgulum“.

... „Daudzi ir taidu cylvāku, kuri, naturādami kō dōvynōt vai uperēt dēļ izbāgušīm nu dzimtīnes tautišīm, sprīz, ka šī jau navar paleidzēt.

Bet paleidzēt var na tik vīp ar naudas un litu uperēšonu. Paleidzēt vėl var ar dorbim. Dēļ tō ir vajadzeiga tikai loba gri-bēšona. Vajadzeigs tikai dūt zynōt Latgališu bāguļu bīdreibai, kur atsarūn myusu bāguli, kas jī taidi ir, kaidas jīm vajadzeibas, leli vai mozi, vaci vai jauni ir tī bāguli, kuri pamete dzymtū sātu un atbāga pēc glōbšonas uz svešu molu.

Latgališu bīdreibai tagad ir jau prōvi leidzekli, ir pajem-tas „kvateres“ dēļ sylta ēdiņa izgatavōšonas nabogim cylvā-kim. Bārnim ir dybynōtas ūskolas, kur pasnēgs mōceibu, pavy-sam tryuceigim bārnim ir atvārta patvēsme, kur bārnim byus gotovs dzeivūklis, golds un apgērbs bez moksas.

Bīdreibai vajaga tik zynōt, kur un kaidi bāguli meklej paleiga. Tōs ziņas var dūt ikvīns latvītis un latvīte, kas zyna vai redzēja bāguļu apsamesšonas vītu.

Myusu ļaudis, latgališi, tykuši svešūs ļaudis, ir baileigi, nadrūši, naprūt krīvyskōs volūdas, beistās palyugt, pavaicōt, tōdēļ jī cīš vairōk par cytim un nikam napasāžāloj.

Kotram gūdeigam latgališam ir svāts pinōkums tyulen dūt zynōt par tū Latgališu bīdreibai, rokstūt grōmotu vai personeigi atejūt uz Bīdreibas Komitetu, kur vysod dežurej jaunkundze, kura tōs ziņas pijems, irakstejs grōmotā un padūs Komitetam apsprīšonai. Ari pats Komitets pa piktdīnem un ūtardīnem 8 st. vokorā nūtur sapulces, tai ka šimā Komitetā vysod var atrast pylnu skaidreibu par vysaidom vajadzeibom.

Tur pat Komitetā vysod, nu reita leidz vokoram, atsarūn pastōveiga dežurante, kura pījam vysaidas uperes dēļ bāgulim. Komiteta lūcekli vysi ir dīnas laikā aizjemti ar sovom priva- tom dīnestem, ar vaicōjumim var grīztīs taišni pi Komiteta, kura adrese ir taida: Петроградъ, Английскій просп. № 45, кв. 54. Telefons № 518. Латгальскій Комитетъ помощи бѣженцамъ.

Nesit uz Komitetu sovas uperes dēļ bāgulim, rokstit bārnus dēļ syuteišonas uz školom, dūdit ziņas, kur dzeivoj kaidi bāguli, kur ir kaidis dorbs vai peļņa dēļ bāgulim“.

Te pīvastī „Drywas“ izvylkumi rōda, ka 1915. g. augusta, septembra un oktobra dīnas ir bejuši organizei- šonōs un darbeibas uzsōkšonas dīnas. „Drywas“ slejas rōda, kaidā vērziņi dorbs īsōkts: vyspyrms aicynōjumi pi kūpejō dorba, tad nalaiimeigū bāguļu sajemšona, lai svešōs molōs napakleist un naizkleist, aicynōjums byut mīreigim, pēc īspējas, palikt sovōs vacōs vītōs.

Školu un patvērsmu dybynōšona, lai glōbt gon mīsu, gon goru, taidis ir Latgališu bīdreibas paleiga kara uperem dorbs un mērkis.

Pyrmajā septembra mēnesī darbeibas lauks gol- vonā kōrtā Pīterpile.

Tōļōkōs daļōs rōdeišu, kai bīdreiba veice sovus tōļōkūs uzdavumus.

B. Bidreibas darbeiba.

1. Vysporejōs sapulces.

Saskaņā ar 8. statutu paragrafu bidreibas litas un leidzekli atsaroda vysporejūs sapulču un bidreibas komitejas pōrziņā

Vysporejō sapulce apstyprynōja goda pōrskotus un projektus, budžetus, izvēlēja un papyldynōja bidreibas komiteju, rēkinu un kapitālu pōrbaudēi izvēlēja trejs bidreibas lūcekļus revizijas komisijā un izškira vaicōjumus par bidreibas statutu papyldynōšonu un grūzeišonu un par bidreibas likvideišonu (statutu 14. §).

Vysporejas sapulces parosti beja sasaucamas novembrī un bez tam pēc vajadzeibas pēc komitejas īskota un jō tō rakstiski pīprasēja vysmoz $\frac{1}{5}$ daļa vysu b-bas bīdru (statutu 11. §).

Laikā nu bidreibas dybynōšonas leidz 1918. g. 1. janvaram nūtyka 8 vysporejōs sapulces.

a) **Pymō vysporejō un b-bas organizeišonōs sapulce nūtyka 1915 g. 28. augustā** Sv. Katres gimnazijas bibliotekas telpōs (Pīterpīlī, Nevas pr. № 32), pīsadolūt bidreibas dybynōtōjim un jūs pīaicynōtōm personom. Sapulci atklōja pyrmais bidreibas statutu paraksteitōjs, avīzes „Drywa“ redaktors-izdevējs bazneickungs K. Skrynda, uzaicynōjūt sasapulcējušūs īstōt bīdreibā par bīdrim. Beja pīstateikuši 111 cylvāku. Bk-gs K. Skrynda lyka pīškā īvēlēt sapulces vadeitōju. Tyka īvālāts **bk-gs K. Skrynda**, kas par vysporejōs sapulces sekretaru uzaicynōja V. Rubuli. Kad tyka nūteikts komitejas lūcekļu skaits, sapulces vadeitōjs bk-gs K. Skrynda lyka pīškā īvēlēt komiteju un revizijas komisiju. Bolsojūt aizklōti ar zeimeitem, tyka īvālāti 15 komitejas lūcekli: 1) bk gs K. Skrynda (79 bolsi), 2) F. Kempis (79 bolsi), 3) Jez. Kangars (70 bolsi), 4) V. Rubuļs (69 bolsi), 5) V. Krops (66 bolsi), 6) Fr. Logins (65 bolsi), 7) Gr. Mukts-Kveders (64 bolsi), 8) A. Bržezinska (63 bolsi),

9) Pāv. Laizāns (62 bolsi), 10) J. Pabērzs (62 bolsi), 11) P. Lazdāns (56 bolsi), 13) D. Grišāns (56 bolsi), 14) J. Volonts (54 bolsi) un 15) K. Michailovs (54 bolsi). Uz bīdreibas statutu 9 § pīzeimes pamata tyka īvālāti 3 komitejas lūcekļu kandidati: 1) Roz. Skromane (51 bolss), 2) Mon. Skrynda (51 bolss) un 3) J. Špogiss, (44 bolsi). Beidzūt uz bīdreibas statutu 13. un 17. § pamata revīzijas komisijā tyka īvālāti 3 lūcekli: F. Derģačs, I. Aizpūrīts un S. Michailovs.

b) **Ūtrō** vyspōrejō bīdru sapuļce tyka sasaukta 1915. goda 26. septembrī uz bīdreibas statutu 11. § pamata tymōs pat telpōs. Sapuļci atklōja komitejas **priķssādātōjs Vi. Rubuļs**, likūt priķskā izvēlēt vyspōrejōs sapuļces vadeitōju, par kaidu tyka īvālāts I. K. Grišāns. Sapuļce izsacēja vēlējumu pīlikt pyules, lai pastyprynōtu breivprōteigi zīdōtu summu pīplyudumu bēģļu apģōdōšonai. Tai kai paleidzeibas snēģšona bēģlim latvišimlatgališim Vitebskas gubernā un cytūs vaļsts centrūs beja vysnapīcīšamōkō ikdinas vajadzeiba, saskaņā ar b-bas statutu 19. §, vyspōrejō sapuļce **nūsprīde, atvērt, pēc ispējas un vajadzeibas, b-bas nūdaļas kai Vitebskas gubernā, tai ari cytūs Krīvijās vitēs**. Nūsaklausējuse komitejas ziņōjumu par jōs darbeibu, snādzūt bēģlim kai materialu tai ari goreigu paleigu, vyspōrejō sapuļce apstyprynōja komitejas projektu par pamata školu un patvērsimu atvēršonu un izsacēja komitejai pateiceibu par pyulem bīdreibas lobā.

Šei ūtrō pylnō sapuļce, kas sanōce vīnu mēnesi pēc bīdreibas atklōšonas, jau paplašinōja darbeibas teritoriju, izlemūt dybynōt dzimtinē nūdaļas un syuteit tur emisarus un pylnvarnikus bēģļu un nabadzeigu bez paspōrnes palykušū bārnu sorgōšonai. Mēneša laika nūsadybnoja ap 18 nūdaļu. Centrā un nūdaļōs dorbu darēja breivprōteigi tī, kam sirdīs pukstēja leidzcīteiba pret nalaimēigajom kara uperem. Bīdreiba energiskī meklēja leidzekļus un padūma devējus sovas darbeibas paplašinōšonai. Myusu latvišu dzeiniki ar aizgrōbušom rindeņom ījūsmynōja sovas tautišus vōrguļu liktiņus tālojūt, klōt dažas no šaidom rindeņom:

Plūdōņa.

Nav osorom gola, nav gola.

Nav osorom gola, nav gola,
Tōs raud, vai vokors, vai reits,
Raud māmeņa gultas molā,
Raud caldamis bōrineits.

Nav osorom gola, nav gola,
Tōs vīnā leišona leist,
Leist bādulim zemes olā,
Leist bēglim, kas svešumā kleist.

Nav osorom gola, nav gola:
Tōs myužam plyust un plyust,
Plyust zemes vējūs un solā,
Zidūnsauleitē nanūžyust.

Nav osorom gola, nav gola:
Tōs dinu un nakti rit. —
Vina lela osoru sola
Vysa zeme tagadit.

c) **Trešō** pylvnō bidru sapuļce tyka sasaukta 1915. godā, piktdin, 13. novembrī, 8 st. vokorā, saskaņā ar statutu 11. § Sapuļce nūtyka Sv. Katres bazneicas bibliotekas zālē. Par sapuļces vadeitōju tyka ivālāts Ed. Rudzeits, kas aicynōja par sekretaru J. Grišānu. Bidreibas komiteja lyka pylvnai sapuļcei priškā grūzeit statutu 3. un 20. paragrafus saskaņā ar komitejas izstrōdōtū projektu. Pylvnō sapuļce nūlēme pījimt statutus jaunā redakcijā pēc priškā lyktō projekta. Paraksteit statutus bidreibas vōrdā un isnēgt jūs piļsātas valdē registreišonai pylvnvarōja E. Rudzeiti, Vl. Rubuli un D. Grišānu. Saskaņā ar komitejas prikšsādātōja V. Rubuļa un emisaru, O. Laizāna un P. Līpeņa ziņōjumim par vitejūs nūdaļu darbeibu un par napīcišameibu nest Latgolai materialu un goreigu paleigu, pylvnō sapuļce atzyna par vajadzeigu snēgt vitejim Latgolas idzeivōtōjim materialu medicinisku un goreigu paledzeibu un apstypry-

nōja komitejas darbeibu atteiceibā uz saleigšonu un naudas izmaksu personom, kas kolpoj b-bas vajadzēibom kai Piterpili, tai ari Latgolā. Bīdreibas bīdra J. Grišāna vaicōjumam, voi stacijōs ir ireikōtas dežuras bēgļu sagaideišonai, komiteja deve apstyprynōjušus paskaidrōjumus, kū pastyprynōja Vyskrivijas piļsātu saviņeibas atsauksme, ka „latvišu dežuras ireikōtas pareizi“. Komitejas darbeibu pynō sapuļce atzyna par apmīrinōjušu un izteice pateiceibu par pilyktōm pyulem latvišu jaunōtnei, kas bez atleidzeibas nese dežures gryutumus. Tei poša sapuļce izvēlēja papyldu kandidatus komitejas lūcekļu omotam tūs kandidatu vitā, kas jau iskaiteiti komitejā par lūceklim. Ar bolsu vairōkumu ivālāti: Ed. Rudzeits, P. Trušeļs un Fel Bricis. Atsacējušō G. Špoģa vitā komitejā igōja A. Svikše, kas sajāmuse nōkušu pēc daudzuma bolsu skaitu. Pynō sapuļce izteice vēleišonūs, lai kandidati apmaklātu komiteta sēdes, bet saskaņā ar statutim ar padūmdevēju bolsa tiseibom.

Avīze „Drywa“ sovā 18. novembra 1915. g. № 45 roksta par sū sapuļci sekušū:

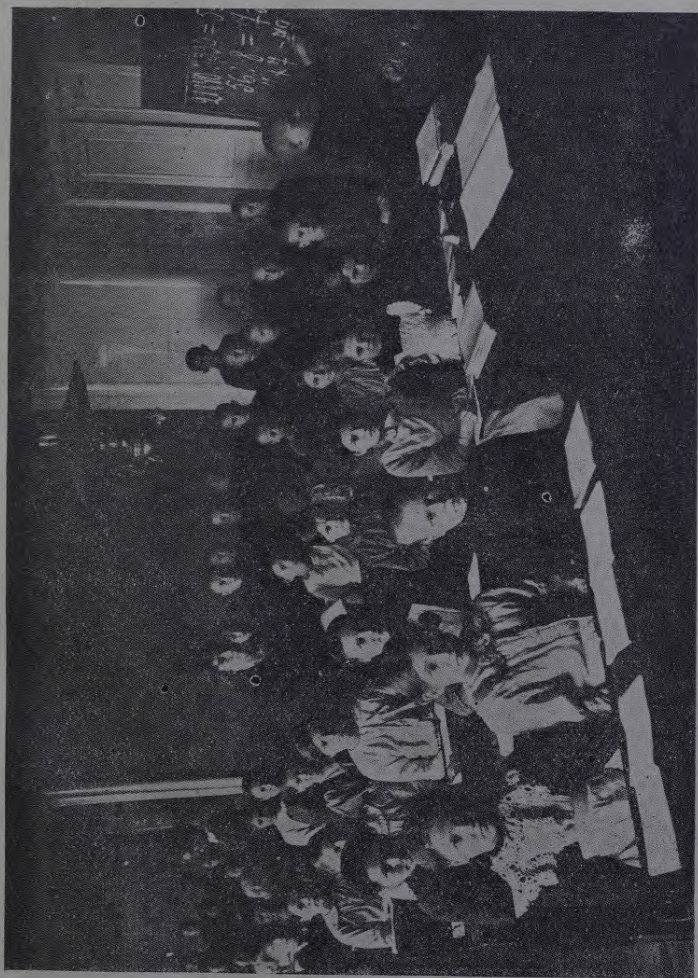
„Latgališu bīdreibas kara uperem vysu bīdru sapuļce“.

...„13. novembrī š. g. Latgališu bīdreiba paleidzēšonai kara uperem nūturēja sovu vysu bīdru sapuļci.

Sapuļcē tyka sprīsts par statutu pōrgrūzeišonu, par nūdaļu darbeibu, par paleiga padūšonu Latgolas apdraudētajom nūmalem un par takušom dareišonom.

Vyspyrms bīdreibas priķņiks kg. VI. Rubuļs atstōstēja par bīdreibas darbeibu. Runōja par ostonpadsmīt nūdaļu nūdybynōšonu: Dzimtinē un vīnas nūdaļas Moskovā, par bīdreibas darbeibu pošā Petrogradā, par naudas dabōšonu nu vaļdeibas, caur „Centrali“, Tatjanas Komitetu, bīdreibu „Petrograde bāgulim“. Golā atstōstēja par bīdreibas „paspōrnes—školu“ un par školu dybynōšonu.

Jōpizeimej, kā ipriķš sapuļces atklōšonas, bk. K. Skrynda paziņōja klōtasusim, ka Petrogradā jau atklōtas četras latvyskas školas: 1) Petrogradas pusē, Kronverskis prosp. № 75 uz styura Cerkovnas īlas, kur bārni staigoj kotru dīnu nu 9 leidz 12 st. reitā; 2) pi Svātas Katres bazņeicas—Nevskis prospekts 32, dz. 51. — aizajemšona kotru dīnu nu 5 leidz 8 st. vokorā; 3) pi Sadovōs īlas № 109 — aizajemšona kotru dīnu nu 9 leidz 12 st. reitā; 4) Aleksandrovas solā, kotru dīnu nu 2 leidz 5 st. pēc pušdīnu.

Bīdreibas pamatskola Pīterpilī.

Bīdreibas pamatskola Pīterpīli.

Bez tam Sosnovkā, Kuznečņeja № 81, katōļu skolā latvišu bērniem, kuri ir šimā skolā, vai arī skolā nav atdūti, trejs reizes nedēļā nu 11¹/₂ leidz 12¹/₂ d. **teik dūta pamōceišona ticeibā un latvišu volūdā.**

Ūtardīn 17. novembrī tiks atvārta vēļ jau piktō latvišu skola pi 8-os Roždestvenskōs № 28, kur mōceišona nūtikš kotru dīnu nu 9 leidz 12 st. reitā. Trešdīn 18 novembrī tiks atklōta skola uz Vyborgskōs puses pi Samsonovsko prospekta № 18, kur bērnu mōceišona nūtikš kotru dīnu nu 9 leidz 12 st. reitā. **(Tai tod faktiski 7 ūskolas).**

Sapuļce pasadzērda bolsi ka vālamš byutu, lai bīdreiba **pastōveigi turātu Latgolā sovus olgōtus darbinikus — emisarus,** lai taidā ceļā vīnmār tyktu snāgts paleigš vītejīm dzeivōtōjīm. Cytī bolsi otkon beja tam preteigi, jo tai byutu pa daļai saisteitas rūkas komitetam un, kai vīns nu bīdrim izateice, saisteitas byutu rūkas arī nūdaļom, jo tōs pošas sev paleigā varātu aicynōt par moksū bīdreibas darbinikus skotūtīs pa sovom vītejōm vajadzeibom.

Vyspōreiga sapuļce pasadeve tam, ka bīdreibas dorba piļdeitōjūs var olgōt, bet kū un kai olgōt—tū litu paticēja pošam komitetam. Kai paleidzēt Dzimitines apdraudētajom nūmalem, tū sapuļce uzticēja Komitetam.

Sapuļce izslēdze nu bīdru skaita kaidu Alksnīti nu Reigas par jō rupeibu bīdreibas mōjūklī

Runōja vēļ par dežureišonu uz pīstōtnem. Par dežureitōju „na pavysam kōrteigu“ pajemtō dorbu piļdeišonu izastōja kg. Lipeņš un tod kg. Kempš. Bet jkdze Bržežinska, tod jkdze A. Svīkš un jkdze V. Pudan paskaidrōja, ka vyss kōrteibā,— pi tam k ga Lipeņa pōrmatumi piļņeigi tyka apgōzti.

Pi šō gadejuma izaskaidrōja, ka myusu jauneiba, kura dežurēja uz Varšavas stacijas, ir na tikai styngra pi sova dorba izpiļdeišonas, bet vēļ ideāla, taišni mīleibas dēļ nu sovas lobas vaļas pylda dežuras, nasaskotūt uz tū, ka jai nīkas par tū ni kapeikas namoksoj. Nu sarinom un streidim skaidri varēja nūmaneit, kū ar prīcu atzeimejam, ka jauneibai ir teirs un korsts gors, kurs tautyskūs sabīdrīskūs dorbūs nav olkons pēc pelņas, bet olkons ir pēc ļaužu osoru nūsauceišonas un bāguļu gryutō liktiņa atvīglynōšonas. Tōpēc bīdru sapuļce izsaeēja sovū dziļū pateiceibu, kas arī tyka ivasts protokolu grōmotā.

Golā nūtyka vēlēšonas Komitetā jaunu kandidatu Kai kandidati tyka lykti priškā: jaunaudzes: Bric F., Rakašas V. un Svīkš A. un kungi: Rudzišs E., Trušeļs P., st. Grišāns J. un Žogla. Kad st. Grišāns sovū kandidaturu nūjēme un nu Komiteta lūceklim izgōja kg. Špogiss, tod Komitetā ar bolsū vairōkumu igōja kg. Rudzišs (kurs arī vadēja šū sapuļci), a par kandidatim palyka kg. Trušeļs, jkdze Bric F. un jkdze Svīkš A.

Beidzūt šu atstōstu par tū, kas nūtyka vysu bīdru sapuļcē, navaru palaist garam vīnas sovaids parōdeibas. Kad sapuļcē dažas personas runōja svešōs volūdōs, vīna nu bīdrinem pusbolsā teice: „Kas te par bīdreibu, ka narunoj sovā latvyskajā volūdā!“... Pēc nailga laika jau nu bīdru puses pasadzērdēja bolsi: „pa latvyskam“... kū daudzēji sajeme ar korstu plaukšīnōšonu“...
Klōtbejušais.

* * *

Par turpmōkōs catūrtōs pynōs sapuļces sasaukšonu 27. aprīlī 1916. godā „Drywa“ sovā 16 numurā roksta tai:

„Latgališu Bīdreibas dēļ paleiga kara uperem Komitets ar šū paziņoj sovim bīdrim, kas svātdīn 1. majā š g. 6 st vokorā veirišu gimnazijas pi Sv. Katres bazn. bibliotēkas zālē, nūtikš

vyspōreiga bīdru sapuļce,

vysi bīdri ar šū teik ari laipni lyugti uz sapuļci atnōkt. Dīnas kōrteiba ir nūteikta sekuša:

- 1) Komiteta paziņōjums par Bīdreibas darbeibu leidz takušai dīnai;
- 2) Bīdreibas statutu p.p. 1, 3, un 20 pōrmaineīšona;
- 3) Komiteta papyldynōšona caur jaunu Komiteta lūcekļu ivēlēšonu;
- 4) Takušas dareīšonas.

Pōrsprīšōnai vaicōjuma par Bīdreibas statutu pōrmaineīšonu ir vajadzēigs, ka uz sapuļces byutu klōt na mozōk, kai $\frac{2}{3}$ daļas nu bīdru skaita“.

Prīkšņiks V. Rubulis.

d) **Catūrtō** pynō sapuļce ari nūtyka 1916. godā 1. majā, sasaukta ar komitejas iniciatīvi, uz bīdreibas statutu 11. § pamata Par sapuļces vadeitōju vīnbalsēigi tyka ivālāts Gr. Mukts-Kveders. Sapuļces vadeitōjs par sekretaru pīaicynōja E. Rudzeiti. Komiteja beja sasaukuse sapuļci, lai ipazeistynōtu bīdru ar komitejas darbeibu, lai grūzeitu bīdreibas statutus un lai papyldynōtu komitejas lūcekļu sastōvu Par komitejas darbeibu ziņōja komitejas prīkšsādātōjs **VI. Rubulis**. Vaicōjums par statutu grūzeīšonu natyka izlamts, jo sapuļcē pīsadālēja mozōk kai $\frac{2}{3}$ bīdru (statutu 18 §). Ivārojūt tū, ka komitejas darbeiba arvīnu pasaplašynōja, pynā sapuļcē tyka nūlamts komitejas lūcekļu skaitu palelynōt leidz 21 cylvākam. Aizklōtā bolsōšonā komitejā tyka ivālātas klōt šaidas jaunas personas: 1) bkg Fr. Trasuns (91 bolss), 2) J. Aizpurīts (90 b.), 3) b-kgs P. Apšīniks (87 bolsi),

4) St. Pauneņš (82 bolsi), 5) E. Jurovs (81 b.), 6) V. Seiļ (79 bolsi), 7) I. Ostrovskis (79 b.), 8) St. Yubuļs (75 bolsi), un A. Bokons (75 bolsi). Kandidatūs ivālāti: P. Casnys, I. Žoglo un V. Rakašas.

25. majā 1916. g. „Dryva № 20 ziņoj par Latgališu bidreibas paleidzēšonai kara uperem Komiteta sastōvu:

„Pēc pādejos 1. maja vyspōreigōs bidru sapuļces, Komitetā ir divdesmit vīna persona: priekšņiks—kg. **Vladislavs Rubuļs**, vice-priekšņiki: kg Fr. Logins un kg. Aizpurs, sekretari: jaunkundze **Valerija Seiļ** un kg. **J. Pabērzs**, naudas pōrzynōtōjs bk. **K. Skrynda**. Komiteta lūcekli: bk. Fr. Trasuns, bk. P. Apšiniks, jkdzes: Am. Brzezinska, Ant. Švikš, Felicija Bric, Rozalija Skroman, Mon. Skrynda, kgi: Donots Grišāns, E. Jurovs, Stan. Pauneņš, Jōns Ostrovskis, Stan. Yubuļs, Ont. Bokons, P. Trušejs un Konst. Michailovs. Kandidati ir: jkze Vera Rakašas, kg. Casna un kg. Žogla“.

c) **Piktō** pynō sapuļce tyka sasaukta 1916. godā 29. augustā, pamatojūtis uz statutu 11. §, uz komitejas iniciatīvi. Sapuļce nūtyka puisānu gimnazijā pi sv. Kātres bazneicas (Nevas pr. № 32), bibliotekas zālē. Par priekšsādātōju tyka ivālāts E. Rudzeits, par sekretaru—Al. Kikučevsks. Bidreibas komiteja, priekšsādātōja **V. Rubuļa** personā, ziņōja sapuļcei par komitejas darbeibu pēc pādejos pynōs sapuļces. Sapuļce akceptēja komitejas darbeibu un atzyna par pareizim tūs planus, kū komiteja paredzēja izvest nōkūtnē kai Piterpili, tai arī Vitebskas gubernā un Moskovā atklōtōs bidreibas nūdaļōs.

Pynō sapuļce caurskatēja arī jautōjumu par komitejas un revizijas komisijas lūcekļu papyldynōšonu. Aizklōtā bolsōšonā ar bolsu vairōkumu komitejas lūcekļūs tyka ivālāti: P. Kokars un J. Grišāns, bet kandidatūs palyka A. Malinovsks, b-kgs Javorsks un Gr. Mukts-Kveders. Par revizijas komisijas lūceklim tyka ivālāti: Ed. Rudzeits, Ig. Assāns un A. Keičs; kandidatūs palyka Fr. Dergačs. B-bas komiteja iūsynōja vaicōjumu par bidreibas statutu grūzeišonu, kura caurskāteišona beja atlykta pynā sapuļcē 1916. g. 1. majā, kod nav bejis klōt vajadzeigais bidru skaits. Pynō sapuļce nūlēme grūzeit 1, 3. un 20. § saskaņā ar komi-

tejas priekšlykumu. Tymā pošā sapuļcē pi komitejas pastovušos školu komisijas priekšsādātōjs bkg K. Skrynda un mynātōs komisijas lūceklis bkg P. Apšīniks ziņōja par leidzekļu tryukumu bīdreibas školu uzturēšonai un aizrōdēja uz napicīšameibu taidus sameklēt. Pylnō sapuļce atzyna par vajadzeigu aicynōt vysus bīdrus jimt enerģisku leidzdaleibu zīdōjumu vōkšonā bīdreibas izgleiteibas īstōžu vajadzeibom.

Par piktū pylnū sapuļci „Drywas“ slējōs losom sekušū:

(№ 35 nu 7. augusta 1916. g.)

— „Latgališu Bīdreibas kara uperem vysu bīdru sapuļce. „Pyrmdīņ 29. augustā, Sv. Katres bazneicas bibliotekas zālē, vokorā nūtyka Latgališu bīdreibas paleiga kara uperem vysu bīdru sapuļce, kurā jēme daleibu ap symts personas. Vyspyrms bīdreibas priekšniks kg. **Vladislavs Rubuļs** atstōstēja bīdreibas darbeibas gōjīni par pagōjušū laiku un par tū vērzīni, kaidis vasts takušā breidī tautyskōs organizācijas ikšīnē. Pri-ceigi beja dzērdēt par latvišu kursu dzeivi, par kūpdzeivem jaunōtnei un bārnim, bet skumeigi beja dzērdēt dažus vōrdus izraideit nu kūpdzeives“... „slēgt kūpdzeivi“... aiz naudas tryukuma.

Školu litā pamateigu runu pasacēja bkg Apšīniks, aizrōdeidams uz tū, ka vysu vajag dāreit, lai paturēt latvyskas školas Petrogradā. Pivazdams vēstures pīmārus par „sapyvuša ōbuļa“, par „veizu“ dōvynōšonu vyspōrējā lobā, jis sakusty-nōja klōtasušūs tik tōli, ka uzreizi tī salyka 82 rb. 50 kap. narēkinojūt tōs naudas, kura īplyuda bīdreibas kasā pa kvitancem pyrm mōceibas školu fondā.

Komitētā tyka īvālāti divi jauni lūcekli: kg. Jōps Grišāns (stud.), kg. Pīters Kokars (vītā kg. Bokona un kg. K. Michailova) Revizijas komisijā īvālāti kungi: Francs Rudzišs, Ontons Keičs un Ignats Assāns“. —

d) **Sastō** pylnō sapuļce nūtyka 1916. g. 20. oktobrī, tymā pošā bibliotekas zālē veirysu gimnazijā pi sv. Katres bazneicas. Jū sasauce b-bas komiteja uz statutu 11. § pamata. Par sapuļces priekšsādātōju tyka izvālāts J. Kangars, par sekretaru—S. Brunīņš.

Komitejas priekšsādātōjs **V. Rubuļs** ziņōja pylnai sapuļcei par komitejas darbeibu pēdeja laikā, par bēgļu apgōdōšonai un izgleiteibas vajadzeibom bīdreibā un jōs nūdaļōs izdūtōm summom un par Rēzeknē nūorga-

nizeitū biroju b-bas nūdaļu lītu kōrtōšonai Vitebskas gubernā. Taipat Moskovas nūdaļas priķštōvis bkgs Kublinskis ziņōja par apstōklīm Moskovas nūdaļā un jōs savinōšonu ar vitejū latvišu-baltišu komiteju. Pylnō sapulce pījēme komitejas priķšlykumu par laikā nūteikšonu goda pōrskotam nu bidreibas dybynōšonas dienas leidz 1917. g. 1. janvarim. Tymā sapulcē tyka izklauseiti bidreibas školu komisijas priķšsādātōja K Skryndas un tōs pošas komisijas kasīra bkga P. Apšinika ziņōjumi par izdavumim bidreibas školu, kūpdzeivu un patvērsmu izturēšonai, par školu fondā inōkušim labprōteigim zīdōjumim, par summom, kas salaseitas labprōteigi sevi aplikūt ar nūdavom un par vajadzeibu pīaicynōt vairōk personu labprōteigi aplikēt sevi ar nūdavom bidreibas izgleiteibas istōžu lobā.

Par turpmōkōm pylnōm sapulcem maņ izadeve ivōkt tikai šaidas ziņas:

„Drywas“ 9. novembra 1916. g. Nē 44 ir ziņōjums:

„20. novembrī š g. 6^{1/2} st. vokorā, Sv. Katres bazneicas bibliotekas zālē (Nevski pr. 32), byus Latgališu Bidreibas kara uperem vysu bidru sapulce uz kuru laipni bidrus lyudzam saīt“.

Bidreibas komitets.

* * *

Par šōs pat pylnōs sapulces sasaukšonu 16. novembra 1916. g. „Drywas“ Nē 45 losam šaidas rindeņas:

...„Svātdiņ 20. novembrī 6 stundēs vokorā Sv. Katres gimnazijas zālē nūtiks Latgališu Bidreibas vyspōreiga bidru goda sapulce.

Storp cytim vaicōjumim dienas kōrteibā stōv vaicōjums par skolom. Ivārojūt šō vaicōjuma svareigumu, Bidreibas Komitets laipni lyudz vysus, kas jyūt sevi par latvīti un kam ryup tautas gaišōkš, breivōka nōkūtne, apmekleit šū sapulci un tai pīsadaleit pi svoreigō školu jautōjuma izsprisšonas.

Myusu tautas nōkūtne atkareiga nu skolom. Jōlik vysas pyules, vysus spēkus, ka jōs paturēt“...

Pēdejō pylnō sapulce, par kuru maņ pošlaik ir drūšas ziņas, nūtykā 26. martā 1917. godā Sv. Katres, bazneicas bibliotekas zālē, Nevskis pr. 32. Šajā sapulcē jau beja jūtami revolūcijas ispaidi, jo pyrms sapulces ir bejis mitiņš par Latvijas pastōvēšonas vaicōjumu.

Pēc vaspōrejōm pylvnōm sapulcem vīņ sprīžūt radzams, ka Latgališu bīdreibas paleiga kara uperem darbeibā bejuši 2 pōsmi: darbeibas piauguma laikmets, kas turpynōjis nu 1915 g. 28. augusta leidz 1916. g. junijam, kad ir bejuši izgōdōti lelōki leidzekli, gon nu Latvišu Centralōs komitejas bēgļu apgōdōšonas vajadzeibom; gon nu Tattjanas komitejas bēgļu bārnu školū un izgleiteibas lītom. Bet ar juniju 1916 g. krediti sasašaurinoj, kas izsauc arī Latgališu bīdreibas paleiga kara uperem vairōku nūdaļu un izgleiteibas īstōžu likvideišonu. Apstōkli beja pasaslyktyņōjuši seviški nu tō laikā, ka bēgļu asignējumu atvēleišona nu Pīterpiļs pōrgōjuse Vitebskā. Bēgļu komitets sōc reikōt dažaidus koncertus, vōc naudu bazneicōs, dybynoj īpašu školū fondu, kas ryupējōs par zīdōjumu vōkšonu, tūmār vysas nūorganizeitōs īstōdes vairs nav īspējams uzturēt. **Sōcās darbeibas atplyuduma laikmets**, kas turpynōjās leidz lelīnīku pi varas nōkšonas laikam.

Latgališu bīdreibas paleiga kara uperem darbeiba dzimtinē galeigi izabeidze 1918. godā mēnešus, kaut jau nu 1917. g. junija mēneša darbeiba dzimtinē pamyruse. Petrogradā energiskōka darbeiba izabeidze tikai 1918. g. novembra mēnesī, pi kam patvērsmu un školū uzturēšonu lelīnīki pōrjēme sovōs rūkōs.

2. Bīdreibas komiteja.

Bīdreibas lītas un leidzekļus pōrznōja pylvnōs sapulces un bīdreibas komiteja, kas atsaroda Pīterpīli un sastōvēja na mozōk kai nu 7 un na vairōk kai nu 27 lūceklim, kuri nu sova vyda pēc bolsu vairōkuma izvēlēja priksādātōju, divus priksādātōja bīdrus, divus sekretarus un kasīri (statutu 8. §).

Bīdreibas komiteja tyka īvālāta pylvnā sapulcē uz 2 godim (statutu 9. §) Jōs kompetencēs ītylpa: 1) bīdreibas kapitalu pōrznōšona, 2) zīdōjumu pījimšona, 3) pensiju un pabolstu sadaleišona, 4) goda pōrskotu un budžeta projektu sastōdeišona, 5) pylvnu sapulču sasaukšona un 6) vysu bīdreibas lītu pōrvāļdeišona uz b-bas statutu pamata (statutu 10. §).

Pyrmajā plynā sapuļcē 1915 g. 28. augustā ivālātō bīdreibas komiteja sadalēja pīnōkumus sovā storpā šaidā veidā:

1) Gr. Mukts-Kveders — prikšsādātōjs, 2) V. Rubuļs — I. prikšsādātōja bīdrs, 3) J. Volonts — II. prikšsādātōja bīdrs, 4) Bkgs K. Skrynda—kasīrs, 5) J. Pabērzs—I. sekretars, 5) P. Laizāns—II. sekretars, komitejas lūcekli: 7) F. Kemps, 8) I. Kangars, 9) A. Bržezinska, 10) P. Lazdans, 11) A. Laizāns, 12) D. Grišāns, 13) K. Michailovs, 14) V. Krops, 15) F. Logins.

P. Skromans, M Skrynda, J. Špogis — komitejas lūcekļu kandidati.

Tūmār dreizā laikā, tō poša goda 11. septembrī Gr. Mukts-Kveders, pēški saslīmis, atsasacēja nu prikšsādātōja pīnōkumu pīldeišonas.

Nōkušā komitejas sēdē, tō poša godā 14. septembrī par prikšsādātōju tyka ivālāts VI Rubuļs, kurs uzajēme prikšsādātōja pīnōkumus un vysu bīdreibas litu vadeību un kas beja par b-bas prikšsādāt. leīdz bīdreibas darbības beigom, kas nūtyka leliniku varas laikmetā. Pošas komitejas sastōvs vālōk vēļ nazcik reizes mainejōs.

Lelōka pōrmaiņa beja nūtykuse 1. majā 1916. g. kad komitejas sastōvā ivēlēja 21 komitejas lūcekli:

1) Vl. Rubuļs — prikšsādātōjs, 2) Fr. Logins un 3) Aizpurs — prikšsād. bīdri, 4) V. Seiļ j-dze un 5) J. Pabērzs — sekretari, 6) b-gs K. Skrynda — naudas pōrziņōtōjs, komitejas lūcekli: 7) b-gs Fr. Trasuns, 8) b-gs P. Apšīniks, 9) j-dze A Bržezinska, 10) j-dze Ant. Svikš, 11) j-dze Fel. Bric, 12) j-dze Roz. Skroman, 13) j-dze Mon. Skrynda, 14) k-gs D. Grišāns, 15) k-gs E. Jurovs, 16) k-gs St. Paunešs, 17) k-gs J. Ostrovskis, 18) k-gs St. Yubuļs, 19) k-gs O. Bokons, 20) P. Trušeļs, 21) k-gs K. Michailovs.

J-dze V. Rakašas, k-gs Casna, k-gs Žogla — kandidati.

I. maijā 1916. g. ivaldītō hidreihlas komitejā: R. Skromans (1), V. Seiļ (2), b-gs K. Skrinda (3), Vl. Rubuļs (4), F. Logins (5), b-gs P. Apšīnķs (6), A. Brēzinska (7), B. Ostrovskis (8), Paunņs (9), M. Skrynda (10), F. Bric (11), S. Yubuļs (12), J. Pabērzs (13) I. Grišāns (14).

Bidreibas komitejai uz 1. janvari 1917. godu beja šāids sastōvs:

1) V. Rubuļs—priekšsādātōjs, 2) F. Logins—I. priekšsādātōja bidris, 3) I. Aizpūrits—II. priekšsādātōja bidris, 4) b-kgs K. Skrynda—kastsrs, 5) J. Pabērzs—sekretars, 6) V. Seile—sekretare, komitejas lūcekli: 7) b-gs Trašuns, 8) b-kgs P. Apšiniķs, 9) A. Bržezinska, 10) P. Skromans, 11) F. Bric, 12) D. Grišāns, 13) I. Grišāns, 14) S. Yubuļs, 15) S. Paunešs, 16) I. Ostrovskis, 17) M. Skrynda, 18) A. Sviķš, 19) A. Malinovskis, 20) P. Trušeļs, 21) A. Jurovs.

Laikā leidz 1. janvarim 1917. g. nūtyka 121 komitejas sēdēs (parosti 2 reizes nedēļā). Pyulādamōs sašnēgt bidreibas mērki — snēgt paleidzeibu teišom un nateišom kara uperem,—komiteja nanūgurstuši ryupējōs par pēc īspējas lelōku bidreibas populārizēišonu pīaicynojūt arvīnu jaunus bīdrus un atverūt bidreibas nūdaļas tymūs vaļsts rajonūs Latgolā, kur rodōs vajadzeiba pēc organizeitas paleidzeibas snēgšonas gon Rēzeknes, gon Ludzas gon Daugavpīļs apriņķu pīdareigim. Vins nu pyrmajim komitejas uzdavumim beja napīcišamūs leidzekļu samekleišona bēgļu un kara cītušūs vajadzeibom. Šymā nūlyukā bidreibas komiteja pyrmajōs pat sovas pastōvēšonas dīnōs stōjōs sakarūs ar latvišu centralū komiteju un cytom sabīdriskōm un vaļsts īstōdem Krivijā. Šī centni vainagōjōs panōkumim: **1915. g. 13 oktobri nu Latvišu centralōs komitejas tyka saņemts pyrmais avanss 5000 r. un tō poša goda 14. oktobri nu Tatjanas komitejas tyka saņemts paziņōjums, ka šķolu patvērsmu un kūpdzeivu ireikōšonai un uzturēšonai bidreibai teik asigneiti vinreizeji 25 000 r. un ikmēnesi pa 15000 rub.** Darbeibai atsateistūt, komiteja stōjōs arī pi izreikōjumu, vokoru sareikōšonas, organizēja zīdōjumu vōkšonu Moggilevas archidiecezes bazneicōs, īvede breivprōteigōs nūdavas kai storp organizācijas bīdrim, tai arī storp nabīdrim. Sajamamī leidzekli tyka daleiti summōs materialōs paleidzeibas snēgšonai bēglim (uztura un dzevūkļa pabolsti, pabolsti apgērbam un apavim, ōrsteišonai, zīpem u t t.) un sumōs, kas gōja nalaimeigūs kara uperu goreigūs—izgleiteibas vajadzeibu apmīrynōšonai.

Pyrmās kategorijas sumas komiteja sajēma pēc pošas isnāgtim aprēķinim nu Seviškas Padūmes bēgļu apgōdōšonai pi ikšlītu ministrijas caur latvišu centralū komiteju. Ar šōm sumom komiteja uzturēja Pīterpili **bez moksas vyrtuvi bēglim un trejs dzeivūkļus** dorba naspējeigim bēglim, snēdze vysus paleidzeibas veidus naudā tim bēglim, kuri naizmontōja ni bīdreibas uzturu, ni dzeivūkli. Lai padareitu lātōku dzeivūkļu ikōrtōšonu bēglim, školānu internatu, školu, patvērsmu, u. c. ikōrtōšonu un ar nūlyuku dūt dorbu bēglim-omotnikim, komiteja pagaidom atvēre **gaļdniku darbneicu**. Bez tam irūbežōta leidzekļūs un naspādama snēgt paleigu visim bēglim, kas ciš tryukumu, bīdreibas komiteja ryupējōs lai ti nu jīm, kas kaut cik spēj strōdōt, byutu nūzeimāti dorbūs un ar tū pošu atbreivōtu bīdreibu nu gōdeibas par jīm. Šymā nūlyukā komiteja gōdōja, lai bēgli tyktu pijemti dorbā fabrikōs, zavodūs un meklēja vītas kolpōtōjom u. t. t. Gōdōdama par tū, lai apgērbu bēglim igōdōtu pēc ispējas lēšōk, bīdreibas komiteja 1916. g. janvarī atvēre **drēbniku darbneicu**, kurā pagatavōja vērsejōs un zamejōs drēbes un veļu. Darbneicā strōdōja tikai bēgles, kuru skaitā beja leidz 30 meitines kai mōcekles, kas gribēja pīsovynōt šyušonas mōkslu.

Snāgdama bēglim materialu paleigu, bīdreibas komiteja navarēja jūs atstōt bez gora bareibas. Pēc mōceibas istōžu slēgšonas dzimtinē, videjūs un zamōkūs školu audzēkni devēs Pīterpili. Tim, kam nabeja ni tāva, ni mōtes, bīdreibas komiteja deve patvārumu sovōs kūpdzeivēs. Tyka atvārtas **3 kūpdzeives puisānim un 3—meitinem**. Pi dažom patvērsmem tyka nūorganizeiti priksdorbi audzēkņu sagatavōšonai, lai varātu istōt videjōs mōceibas istōdēs. Zamōkūs moceibas istōžu audzēknim, vacōkim godūs, tyka atvārti **paidagogiski kursi** pamatškolas školōtōju sagatavōšonai. Kursūs mōcejōs apm. 100 cylvāki. 1916. g. septembra sōkumā šī kursi tyka slāgti: izgleiteibas vajadzeibom sajamamōs summas šymā laika beja leidz tam sašaurynōtas, ka kursu uztureišona palyka nāispējama. Kursu apmaklātōji tyka īdaleiti dažaidōs cytōs mōceibas istōdēs izgleiteibas turpynōšonai, pi kam bīdreiba uzjēme jūs kūp-

dzeivēs, kur jī sajēme uzturu un dzeivūkli. — Mozōkim bēgļu bārnim dažaidōs piļsātas daļōs tyka atvārtas **7 pamatškolas**. Bez tām bēglim, bārnim-bōrinim un tūs bēgļu bārnim, kuri, tryuceigi byudami, naspēja bārnus pi sevis uzturēt, bidreiba atvēre divi **patvērsmēs**: vīnu mozgadeigim bārnim (nu 1 leidz 8 g.), ūtru puisānim nu 8 leidz 14 godim.

Šai izdavumu kategorijai, t. i., bēgļu goreigōm un izgleiteibas vajadzeibom bidreiba sajēme leidzekļus nu Tatjanas komitejas, bet pīaugūt bidreibas darbeibai goreigōs paleidzeibas snēgšonā bēglim nu vīnas puses un Tatjanas komitejas atvēlejamōm sumom pakōpiniski sasamozynōjūt — nu ūtras, bidreibas komitejai dasagōja meklēt jaunūs jau agrōk aizrōdeitūs inōkumu olūtus bēgļu izgleiteibas vajadzeibom (vokori un koncerti, breivprōteigas nūdavas, zidōjumu vōkšona bazneicōs). Leidz ar tū bidreibas komiteja ryupējōs ari par bēgļu religiozom vajadzeibom. Šam nūlyukam tyka pīaicynōts Piterpili bazneickungs P. Apšiniks, kurs, byudams par bēgļu kapelanu, beja ari ticeibas mōceibas pasnēdzejs vysōs bidreibas izgleiteibas istōdēs.

Komitejas darbeiba naapsarūbežōja tikai ar Piterpili. Paleidzeibas organizeišona bēglim uz vītom, seviški rajonūs frontes tyvumā, izarōdēja nā mozōk napīcišama kai pošā Piterpili. Lai snāgtu paleigu šim bēglim, **vysa Latgola** (Daugavpils, Rēzeknes un Ludzas aprīnkis Vitebskas gubernā) tyka **pōrklōta ar vasalu bidreibas nūdaļu teiklu**. 1916. goda sōkumā beja 31 nūdaļa, bet uz 1917. g., ivārojūt bēgļu pōrsavitōšonu, tūs palyka tikai 23. Bidreiba izplatēja sovu darbeibu leidz pat Moskovai. Tur beja atvārta bidreibas nūdaļa, kura, pastōvējuse leidz 1916. g 1. oktobram, un tod likvidejūtīs, bēgļus, kas atsaroda jōs ziņā, nūdeve Moskovas latvīšu bidreibai.

Lai nūskaidrōtu bēgļu tryuceibas pakōpi un lai vadeitu nūdaļu litas, bidreiba syutēja uz vītom **emisarus**, kuri pēc vajadzeibas organizēja nūdaļas, nūteice jūs darbeibu, deve napīcišamūs paskaidrōjumus u. t. t. Lai apvīnōtu nūdaļu darbeibu Vitebskas gubernā, lai pastōveigi sekōtu nūdaļu darbeibai un aizstōvātu bidreibas intereses jōs subsidejušōs istōdēs Vitebskā, sōcūt

Bidreibas kanceleja registreji bēglus.

ar 1916. g. 4. oktobri Rēzeknē sōka dorbotis bidreibas **Rēzeknes birojs** pylvārōtō bkga dekana N. Rancāna un sekretara emisara D. Logina vadeibā.

Komitejas sasaraksteišonu ar valsts, sabīdriskōm un pryvatōm organizacijom un personom, izdarēja komitejas kanceleja. Bez darbvedeibas kancelejā nūtyka ari pabolstu izsnēgšona bēglim, kū izdarējā dežurejušais komitejas lūceklis. Rēkinu vesšona, t ir. attaisnōjušūs dokumentu pōrbaude, atteiceigūs grōmotu sastōdeišona un vesšona atsaroda komitejas grōmotvedeibas ziņā.

Sovas darbeibas sōkumā komiteja teiši pōrzynōja vysas bīdreibas komitejas lītas, bet bīdreibas darbeibai vēršūtis plašumā, komitejas lūceklim vajadzēja vīnōtis atseviškōs grupōs, kas pōrzynōja kaut kaidu specialu darbeibas nūzari. Tai pi komitejas tyka dybynōtas **komisijas**. Laikā leidz 1. janvaram 1917. g. pi komitejas pastōvēja sešas golvonōs komisijas: saimnīceibas komisija, školu komisija, komisija, kas caurskatēja lyugumus pēc pabolstim, komisija bārnu pjemšonai patvērsmēs, kontroles komisija, drēbnīku komisijā. Bez šōm komisijom tyka nūzeimātas komisijas atsevišku jautōjumu atry-synōšonai, kuras parosti nabeja ilgstušas.

Lai skateitu cauri istōšonas lyugumus pavidagogiskūs kursūs, lai pōrraudzeitu kursus un izškertu dažaidus vaicōjumus par mōceibom kursūs, pastōvēja **paidagogiskō padūme**, kurā itylpa kurators, kursu pōrzinis un mōceibu pasnēdzēji.

Kai komisijas tai ari pavidagogu padūme vysus izlamtūs vaicōjumus stōdēja priškā komitejai apstyprynōšonai un tikai pēc tam tūs izvede dzeivē.

Vysi komitejas un jōs nūdaļu lūcekli sovus pinōkumus pīldija bez atleidzeibas. Tikai daži komitejas un nūdaļu lūcekli sajēme nalelu atleidzeibu, bet tikai par īpašu, specialu, styngri nūteiktu dorbu un na kai komitejas lūcekli.

Par bīdreibas darbeibu „Drywas“ slejōs atrūnamas samārā tryuceigas ziņas, kuras te pīvesšu:

1916. g. 24. augusta № 33 „Drywa“ roksta, ka „Latgališu bīdreiba—kara uperem sovas gods darbeibas aiku apzeimej ar dīvkolpōšonu, kura nūtiks Vasiļa Solā

9. līnijā, m. 60, kapleicā leidza 10 stundēs reitā, 28-ā augustā š. g.“

Tymā pat avīzes numurā „Drywa“ stōsta par nūtykumim:

„Nu Latvišu Latgališu Bidreibas paleigam kara uperem dzeives“.

„Latgališu Latvišu Bidreiba kara uperem, kai zynoms, ir sprauduse mērki paleidzēt bēglim kai materialā, ikdīniškā ziņā tai ari goreigā—apgaismōšonas litā. Sovā mērkie sasnēgsonai Bidreiba litōja divejaidas sumas. Bāgulim deve paleigu nu sumom, kuras Bidreiba dabōja nu Atsevišķas Padūmes pi ikšlitu ministra, caur Latvišu Centralkomiteju, pa atsevišķom kotra mēneša smetom“.

Apkaismōšonas vajadzēibom litōja sumas nu Tatjanas Komitejas, kura pārņ rudīņ, oktobrī deve Bidreibai vinā reizē 25 000 rbl. un tod kotram mēnešam pa 15.000 rbl. Dabōjuse šū naudu Latvišu Bidreiba stōjōs pi apkaismōšonas istōžu atklōšonas Petrogradā un Dzimtinē. Tai tyka atklōti Pedagogiski Kursi Petrogradā, leidz 10 pyrmmōceibas školu, 2 školaspaspōrnes un 5 kūpdzeives školnikim Dzimtinē un Moskovā. Vyspōri, Bidreiba deve mōceisonūs un (paspōrni) patvērsmi 2.000 bārnu. Toļokajūs Bidreibas darbeibas mēnešūs jau iza-skaidrōja, ka asigneitōs nu Tatjanas komitejas sumas nav piteikušas. Jau martā apkaismōšonas istōdem izdavumi snēdzēs leidz 23.000 rb. mēnesī. Nōkušūs mēnešūs vyspōreji izdavumi vēļ auga. Bidreiba ar vysom nūdaļom tyka gryutā stōvūklī, Bidreibas Komitets snēdze Tatjanas Komitetā lyugumus ar „smetom“, lai teik palelynōtas apkaismōšonas sumas. Bet Tatjanas Komitets vēļ samozynōja leidz tam dūtūs 15.000 rbl. mēnesī. Nu 1. jūnija beja nūsprīsts dūt mēnesī tikai 12.000 r., pi tam ar nūteikumu pasnēgt Tatjanas Komitetam smolkas ziņas par tū, cik Bidreibas školōs mōcās bārnu vyspōri un cik nu jīm ir pīskaitami pi bāgulim, cik nu vītejīm idzeivōtōjīm. Latgališu Bidreiba bez kavēšonōs vysu izdarēja, kas nu jōs beja atkareigs. Tūmār, asigneitō nauda nabeja sovā laikā pōrvasta uz Bidreibas rēkina. Vairōk kai divejus mēnešus (jūnijs, jūlijs un augusta sōkums) bidreiba beja bez naudas 10. augustā š. g nūtyka Tatjanas Komiteta sēde. Nūsprīsts izdūt Latgališu Bidreibai vyssteidzeigōku vajadzēibu apmīynōšonai 12.000. Tymā pat sēdē Tatjanas Komitets principā atzyna, ka paleigu var dūt tikai bāgulim, pavysam izmatūt nu „smetom“ cylvākus nu vītejīm dzeivōtōjīm.

Vaicōjums par asigneisonu jūlijam un augustam beja pōrsprīsts Tatjanas Komitetā vēļōk, kad tyka caurskateita vyspōreja „smeta“ nōkušam godam.

Dūtī nu Tatjanas Komiteta 12.000 rb. ir izdaleiti apkaismōšonas vajadzēibom tai:

1. Aglyunes nūdaļai . . .	200 rb.
2. Aulejas " . . .	400 "
3. Bolvu " . . .	200 "
4. Borkovas " . . .	300 "
5. Brodaižu " . . .	200 "
6. Bukmuižas " . . .	200 "
7. Vyšku " . . .	800 "
8. Dagdas " . . .	200 "
9. Daugavpiļš " . . .	2 100 "
10. Dricānu " . . .	200 "
11. Krōslovas " . . .	600 "
12. Moskovas " . . .	800 "
13. Preiļu " . . .	1.000 "
14. Rykovas " . . .	200 "

Kopā . . . 7.400 rb.

Šei nauda tiek syuteita speciali tūs porōdu apmoksōšonai, kurūs Bīdreibas nūdaļas pādejūs diveju mēnešu laikā īkryta. Tai apstōv Bīdreibā dareišonas ar apgaismōšonas sumom. Bāguļu sumas arī vysā ir izsmaltas. Vitebskas gubernators leidz šam vēļ nav caurskatējis Bīdreibas nūdaļu „smetas“ par aprili—juniiju. Arī nav pōrsavārtas smetas par juliiju—septembri. Seviška Padūme pi Īkšlītu ministra—tōdeļ naizsyuta Bīdreibai pa „smetom“ naudas: jei gaida Vitebskas gubernatora slēdžiņa šymā lītā, kai jōdora pa tagadejīm lykumim“.

* * *

12. oktobrī 1916. g. № 40. „Drywa“ zinoj par Latgališu Bīdreibu paleiga kara uperem sekušu:

... „Pēc labvīņ prōva laika naudas nasajemšonas lelōkom sumom, 4. oktobrī bīdreiba dabōja nu Latvišu Central-komitejas 10.000 rb. bāguļu vajadzeibom.

Leidz 4 oktobram Bīdreiba ar vysom sovom nūdaļom, nadabōdama naudas, beja spīsta izdūt bāgulim vysai mozu paleidzeibu, vai pavysam tymā atsaceit. Tūmār šitei paleidzeibas aprūbezōšona naizsorgōja Bīdreibas nu porōdim.

Tagad bīdreibas komitets, sajēmis lelōku naudas sumu, nūsprīde tū izdaleit storp nūdaļom proporcionali jūs bāguļu skaitam un rēkinōjūtīs ar porōdu lelumu. Tai zamōk minejamas nūdaļas dabōja taidas sumas:

Aulejas nudaļa . . .	250 rbl.
Bolvu " . . .	100 "
Borkovas " . . .	250 "
Brodaižu " . . .	300 "
Varakļōnu " . . .	100 "
Vōrkovas " . . .	800 "
Viļānu " . . .	250 "
Vyšku " . . .	850 "

Dagdas nūdaļai	350 rbl.
Daugavpiļš "	500 "
Krāslavas "	200 "
Leivōnu "	2000 "
Viļakas "	300 "
Preiļu "	850 "
Rykovas "	200 "
Rēzeknes "	100 "
Izvolta "	200 "
Eleonorvīles "	400 "
Vysā	8000 rbl.

Šei nauda, kai jau saceits, paškērtā bēgļu vajadzeibom. Kas zeimojās uz sumom bāguļu školū paturēšonai, tad šymā vaicōjumā Bīdreibas leidezklī vēļ nav izskaidrōti. Tys seviški ir sokams par Bīdreibas školom Dzimtinē Tatjanas Komitets šōm pādejōm školom nu Petrogradas paleiga nadūs. Tōs školās tagad ir pōrgōjušās Tatjanas Komiteta nūdaļas pōrznōšonā, kas atsarun Vitebskā. Tōdeļ uz nōkušim laikim vysas smetas pa apgaismōšonas vajadzeibom jōsyuta uz šū Vitebskas nūdaļu un nu jōs jōgaida asigneišonas.

Pādejūs laikūs Bīdreibas nūdaļu dareišonas Dzimtinē sovā vairumā, tai saceit, ir pōrgōjušās nu Petrogradas uz Vitebsku. Tur teirōs bāguļu dareišonas pōrznōj Seviška Padūme pi gubernatora un bēgļu apgaismōšonas dareišonas, kai mynāts, pōrrauga Tatjanas Komiteta nūdaļa. Tai kai Bīdreibas Komitetam ir dizgon gryuti ivōkt ziņas par sovu nūdaļu darbeibu un vajadzeibom vysūs smolkumūs un pasnēgt tūs atteiceigom bāguļu istōdem, tod Rēzeknē uz nūdaļu prikšstōvu konferences, kas nūtyka 5. oktobri, tyka izvālāts Bīdreibas pylvarniks un prikšstōvis pi Vitebskas gubernatora un Tatjanas Komiteta nūdaļas. Par taidu ir b-gs dek. Nikodems Rancans. Sva-reigu vajcōjumu pōrsprīšonai pylvarniks sasauc Padūmi, kura sastōv nu 3 prikšstōvim nu nūdaļom un nu emisara. Par padūmes lūceklim ir bkgs Tomašunass, bkgs P. Dzeņs un bkgs Veržbickis, par emisaru kgs D. Logins.

Nūdaļas syta sovs aprēkinus un vysaidas praseibas uz pylvarniku. Tys ar emisaru kūpā jōs pōrsaver un syta uz atteiceigom istōdem. Taidā veidā Bīdreibas Komitets grib sakūpōt vīnā vītā nūdaļu dareišonas un dūt jōm breivōku un, varbyut, plašōku un dreizōku ceļu". I. P.

* * *

„Drywas“ 16. novembra 1916. g. № 45, par Latgališu Bīdreibu dēļ paleiga kara uperem darbeibu losōs šaidas rindas:

„Novembram sōcūtis Latgališu Bīdreibai tyka pōrvastas nu Latvišu Central-komitejas 10.100 rbl. bāguļu vajadzeibom. Nu šōs sumas 6.600 rubļu tyka izsyuteiti Bīdreibas nūdaļom

Vitebskas guberņā. Komitets, jimdams pamatā bāguļu skaitu kotrā nūdaļā, nūsprīde tai izdaleit naudu:

1. Aulejas nūdaļai	100 rb.
2. Bolvu "	800 "
3. Borkovas "	200 "
4. Brodaižu "	100 "
5. Varakļōnu "	100 "
6. Vōrkovas "	700 "
7. Viļānu "	300 "
8. Vyšku "	800 "
9. Dagdas "	300 "
10. Daugavpiļs "	300 "
11. Kōrsovas "	200 "
12. Leivōnu "	1.500 "
13. Viļakas (Marnauza)	200 "
14. Preiļu nūdaļai	700 "
15. Rykovas "	200 "
16. Rēzeknes "	100 "
17. Izvoltas "	200 "
18. Eleonorvīles "	300 "

Atlykušō suma 3.400 rubli pīškērtā Petrogradas bēgļu apgōdōšonas vajadzēibom.

Oktobram beidzūtīs komitetam tyka paziņōts, ka aprēkini par bāguļu apgaismōšonas vajadzēibom Tatjanas Komitetā ir apstyprynōti un ka sōcūt nu 1. septembra š. g. Latgališu Bīdreibai kotru mēnesi tiks dūts 4,507 rubli 50 kap. bāguļu apgaismōšonas istōžu saturēšonai Petrogradā un Moskovā. Tei suma teik izdaleita tai: 1) Pirmmōceibas školū saturēšonai Petrograda 117 bārnim bāgulim—442 rb. 50 kap. mēnesī (pa 2 r. 50 kap. uz kotra), 2) Školū-patvērsmu un kūpdzeivu saturēšonai Petrogradā 191 mōcekļam bāguļam—2.865 rubli mēnesī (uz kotra pa 15 rubl.). 3) Školū patvērsmes-saturēšonai Moskovā uz 80 barnim bāgulim 1.200 rub. mēnesī (ari pa 15 rubli uz kotra).

Aprēkini par Bīdreibas nūdaļu školū-patvērsmem Vitebskas guberņā pōrsyuteiti pōrskaitēšonai un apstyprynōšonai uz Tatjanas Komiteta nūdaļu Vitebskā. Leidz šam vēl nav zynoms par šūs aprēkinu stōvūkli.^a

* *
* *

„Drywas“ № 47 nu 20. novembra 1916. g. dūd šaidu pōrskotu par Latvišu-Latgališu Bīdreibu dēļ paleiga kara uperem:

„Nu Latvišu Central-Komitejas tyka paziņōts Latgališu Bīdreibai, ka Seviška Padūme ir apstyprynōjuse Latgališu Bīdreibas nūdaļu aprēkinus Vitebskas guberņā par aprīļa, maja

un jūnija mēnešim uz 33.390 rubļu. Šei suma pa atsevišķom izdavumu grupom ir tai daleita:

Uztura pabolistim	23.973 rub.
Medicīniskai paleidzeibai	687 "
Apgērbam un apavim	3.435 "
Dzeivūkļu pabolistim	2.481 "
Biroja izdavumim	2.691 "
Dažaidom vajadzībom	20 "

Bidreibas nūdaļu aprēķini par jūliju, augustu un septembri ir apstiprināti uz 57.135 rubl., nu kurim:

Uztura pabolistim	40.500 rub.
Medicīniskai paleidzeibai	1 366 "
Apgērbam un apavim	3.375 "
Dzeivūkļu pabolistim	8 100 "
Biroja izdavumim	3.795 "

Kūpā ar šū Latvišu Central-Komiteja paziņoja, ka Latgališu Bidreibai bāguļu vajadzībom teik asigneitas 8.000 rubļu. Šei nauda, laikam, tiks izdaleita storp nūdaļom taidā pat kōrteibā kai ogrōk“.

* * *

14. decembrī 1916. goda № 49. „Drywa“ dūd prīceigu vēsti, ka:

„Latgališu Bidreiba paleiga kara uperem ir sajēmuse nu Latvišu Central-Komitejas 32.000 rubļu bāguļu vajadzībom. Tei nauda izdaleita storp nūdaļom tai:

1. Aulejas nūdaļai	200 rub.
2. Bolvu	1.200 "
3. Borkovas	800 "
4. Varakļōnu	400 "
5. Vōrkovas	3 000 "
6. Viļānu	1.200 "
7. Vyšku	3.200 "
8. Dagdas	800 "
9. Kōrsovas	800 "
10. Leivōnu	6.000 "
11. Marnauzas (Viļakas) nud.	700 "
12. Preiļu nūdaļai	3.000 "
13. Rēzeknes	400 "
14. Izvoltas	400 "
15. Eleonorvīles	800 "

Vysa ir izdūts nūdaļom 23.000 rubļu.

Nu Central-Komitejas tyka paziņōts Latgališu Bidreibai, ka Bidreibas aprēķini leidz šam apstiprināti uz 229.824 rbl. Izdūts Bidreibai leidz šam nu Central-Komitejas 190.000 rbl. Atlykušō nauda dreiz byus pōrvasta uz Bidreibas vōrda.

Tādejā ka Bīdreibai tyka dūtas lelōkas sumas bāguļu vajadzībom, nūdaļas dabōja arī lelōkas asigneišonas.

Sakarā ar šū nūdaļom tyka lykts priškā pajemt zam sovas apgōdeibas arī tūs latvišu bāguļus, kuri ogrōk beja cytu organizaciju apgōdeibā un tagad palyka bez paleiga caur tū, ka tūs organizaciju darbeiba tyka likvideita („Zimel-Paleidzeiba“, „Dzimtine“ un c.)“...

* * *

„Drywa“ № 7 nu 15. februara 1917. g. par Latvišu-Latgališu Bīdreibu paleiga kara uperem roksta:

„Latgališu Bīdreiba paleiga kara uperem pa Komiteta sēdes sprīdumam nu 3. februara š. g. ir nūsprīduse izsyuteit sovom nūdaļom Vitebskas gubernā taidas sumas proporcionali bēglu skaitam kotrā nūdaļā:

1. Aulejas nūdaļai	. . .	200 rbl.
2. Bolvu	” . . .	1.200 ”
3. Borkovas	” . . .	800 ”
4. Varakļōnu	” . . .	400 ”
5. Vōrkovas	” . . .	3.000 ”
6. Viļānu	” . . .	1.200 ”
7. Vyšku	” . . .	3.200 ”
8. Dagdas	” . . .	800 ”
9. Kōrsovas	” . . .	800 ”
10. Leivōnu	” . . .	6.000 ”
11. Marnauzas (Viļakas) n.	. . .	800 ”
12. Preiļu	” . . .	3 000 ”
13. Rēzeknes	” . . .	400 ”
14. Izvoltas	” . . .	400 ”
15. Eleonorvīles	” . . .	800 ”

Vysa nūdaļom izsyuteits 23.000 rbl. Nauda teik syuteita bēglu vajadzībom.

Vaicōjums par bēglu apgaismōšonas vajadzībom Vitebskas gubernā vys vēļ leidz šam nav izsprīsts un tādejā šom vajadzībom nateik izsyuteita nūdaļom nauda“.

Nu „Drywas“ 1916 g. №№: 33., 40., 45., 47. un 49. izvylktōs ziņas rōda, ar kāidom gryteibom beja jōkaroj, lai varātu tikt pi leidezklīm. Nūdaļom dzimtinē beja pamos saprateigu veiklu darbiniku, kas laikā spātu ivōkt vysas vajadzīgōs ziņas, sastōdeit napicišamūs aprēkinus, kai arī nūdūt pīprosamūs nūrēkinus. Bez tam Latgališu b-ba paleidzeibas kara uperem beja uzadyuruse arī uz ūtru gryuteibu: dzimtinē nu pogosta pogostā, vai tikai uz tyvejū vītu pōrbraukušūs nagribēja skaiteit par bēglīm, treškōrt, kara apstōkļu dēļ citušūs,

kai bōriņus, nabadzeibā ikrytušū atraitņu bārnus na-
uzskotūt par bēglim, krīvu valdeibas istōdes nadeve
pabolstu šaidu personu atbalsteišonai, tai sašaurinojūt
kreditus.

Zeimeigi bez tam, ka valdeibas istōžu centrā Pi-
terpili pabolstus varēja otrōk dabōt, par kŭ seviški
daudz ryupējōs gon komitejas priksšādātōjs Vl. Rubuļs,
gon ari cyti komitejas darbeigōki lūcekli apstaigōdami
vajadzeigōs istōdes, stundem ilgi sēdēdami tūs omota
personu uzgaidamōs telpōs un kabinetūs, nu kurim beja
atkareiga bēgļu liktiņu izškēršona. Komitejas lūceklim
pōrōk biži beja vajadzeigs „obivat porogi“, kai krīvi soka,
beja vajadzeigs raksteit, lyugtis, apgōzt, pīrōdeit... tikai
tad beja iespējams kŭ izplēst, lai nabadzeigūs pabarōt un
bōrenim osoras nūsauceit.

Kad Latgolas bēgļu apgōdōšonas lītas beja nūdūtas
Vitebskas gubernatoram, tad palyka pavysam slikti, tur
sprīde nasasteidzūt. Kai redzējam 1916. g. aprīļa, maja
un junija smetas skotās un izlem tikai novembrī, bet
vysa nauda nav sajemta pat decembrī. Gon jau bēgli
pagaideis! naāduši, pusplyki, pusbosi pasēdēs!

Tai strōdōja krīvu valdeibas istōdes provincēs, jo
latgališu bēgļu osoras un nūpyutas viņu ausim nabeja
piejamas.

Nabeja piejami krīvim ari myusu rakstniķu vaidi
par bēglim, kurus tik zeimeigi tālōja Plūdōnis.

Plūdōņa.

Bēgles tragedija trejōs dzismēs.

I.

Ceļa jytis vīna sēžu,
 Mozu glōstu augumeņu:
 Sirds maņ pileist pylna bādu,
 Pylnas acis asareņu.

Celi leli, celi bolti
 Īt pa kreisi, Īt pa lobi,
 Sirdej teik tik solti, solti...
 Kurp mes, bērneņ, isim obi?

Ceļš pa labi vad, kur vaidi,
 Ceļš pa kreisi Īt, kur mūkas...
 Cik tu meili mīgā smaidi!
 Dusi, bērneņ, maņ uz rūkas!

Dusi, najyut zemes pūstu! —
 Vylka bārnām, tam ir mōjas,—
 Viglōk atteišu tev jūstu.
 Dusi, dūsi!... Vai jau kōjōs!

Divi zylas vijoleites
 Munōs actis spulgi verās;
 Divi maigas apeiņvejas
 Siļti maņ ap koklu kerās.

Atsakōp tu, ļauna dīna,
 Eji prūm uz cytu pusi:
 Vēļ maņ vīna, vēļ maņ vīna
 Sauleite nav nūgōjuse!...

II.

Muns bērneņš ir pīkūsis,
 Duseit grib Īt:
 Gaļveņa nūkōrta,
 Acteņas cīt.

Lyupeņas bōlas,
 Vaidzeņš tik kaiss, —
 Bērneņ, ai bērneņ,
 Kur gultu lai tais?

Ni maņ pologa —
 Guļteņu klōti!
 Ni maņ nameņa —
 Kur guldynōti.

Ni vyllaines meikstas —
 Pōri kŭ segti;
 Ni sveceites boltas —
 Pi guļteņas degti.

Vai svešom mōjom
 Durovu nava,
 Ka navar tur īkšā tikt?
 Vai svešim ļaudim
 Sirds vitā akmiņs,
 Ka tī tik citi var byut?

Zīmelis lapeņas
 Dzaltonas kaisēja
 Guļteņu meiksteņu
 Ceļmolā taisēja.

III.

Vīnu klusu, sāru dzīsmēņu
 Par tū seikū, mozū līsmēņu,
 Kū ryupeigas rūkas saudzeigi nese
 Caur vējim, kas novi tai vērsā dvēse;
 Caur vējim un leitu un soltumu seivu,
 Lai izauklātu leidz reitam tū dzeivu.
 Leidz reitam, kad šausmeigō nakts byus golā,
 Un sauleite uzlēks austrumu molā,
 Lai dzimtaines sātā atpakaļ tū
 Kai dōrgumu nastu vyslelōkū.

Tei sirds beja lela, tei sirds beja svāta,
 Tai sirdei tai dōrga bej dzimtaines sāta.

Nu mōjas uz mōju tei maļdējōs, gōja.
 Tei raudōja, lyudzēs, un klaudzynōja;
 Bet durovas nikur tai naatdarējās;
 Tei taustejōs tymsā, kur krystceli mejās;
 Bet durovas vysur beja aizslāgtas citi;
 Vējš gaudōja, pyute; solti kopōja leiti.
 Un tōļōk, un tōļōk ar sōpem tei kleida,
 Bet mōjvītas viņai nikur nanūveida.
 Kai auksts lada kolns beja pasaule vysa,
 Leidz vējūs un leitā mozō līsmēņa dzysa,—
 Tei seikō līsmēņa — svešnikam niks,
 Bet vīnai sirdei, vīnai sirdei vysa laime un priks.

Par tū seikū mozū līsmēņu
 Vīnu sāru, klusu dzīsmēņu.—

Na vysur Krivijā zynōja, kas ir bēgli, na vysur
 tīm leidzjuta, šū apstōkli dūmōjuse nūvērst Tatjanas Ko-
 miteja.

1917. g. 1. februara № 5 „Drywā“ losam intere-
 santu ziņu par bēgļu izstōdi.

Latgališu bēgļu dorbu izstōdes litā.

„Tī myusu piļsōni, kas nav redzējuši karu un nav pār-
 dzeivōjuši bēgļu lelūs cīsōnu, leidz šai dīnai napīzeist nī zau-
 dējumus dzimtinē, nī ceļā, nī ari viņu apstōkļus svešumā.
 Lelōkais vairums nu šīm vaļsts piļsōnim verās uz bēgli un
 vērtēj jū kai ubogu, kas, byudams vasals, ubogoj nu slynkuma.

Sū vēsturiskū tagadnes pārprotumu navar iznycynōt ar
 vōrdim: jū jōnūvērš ar bēgļu dzeives apskotu un bēgļu dorbu
 demonstreišonu.

Taidus dorbus var dūt tikai myusu bēgli un viņu apgō-
 dōšonas organizācijas.

Lelkņazes Tatjanas Nikolajevnas komiteja šō gods aprīļa
 mēnesī taīsa izstōdi, kuras mērkis ir pīrōdeit, ka bēgli nav
 slinki, ka bēgli nav velti maizes ādōji.

Izstōdē kotrai tautai byus sova nūdaļa, nu kotras tautei-
 bas bēgļu dorbi un apstōkli dūs par sevi līceibu.

Latvišu Bēgļu Apgōdōšonas Centralkomitejas Bēgļu Izstō-
 des Komiteja lyudz un aicynoj vysus bēgļus un bēgļu apgō-
 dōšonas organizācijas jimt pēc īspējas dzeivu daleibu šajā
 izstōdē ar vysaidim materialim par bēgļu dzeivi un bēgļu
 izstrōdōjumim, naatlikami kertīs pi vysu priksdorbu nūkōrtō-
 šonas un gatavōt, saziņa ar vītejū latvišu organizāciju, izstō-

damūs priekšmatu, par kuru syuteišonas terminu uz Petrogradu tiks paziņots atsevišķi.

Vālam, ka byutu pīsyuteiti vysu vysaidi priekšmati, kas sagatavoti nu bēglim: drēbes, apovi, vysaidas kūka un dzeļža lītas un t. t. Vāلامي ari vysaidi fotografiski uzjāmumi nu bēglu kusteibas ceļā un skoti nu jūs dzeives, nūmetnem, patvērsmem, pōrtykas punktim, školom un t. t.

Vysus ziņojumus un pīprasējumus jōsyuta Centralkomitejas Izstōdes Komisijai (Петроградъ, Александровская площадь № 9, кв. 42)“.

Un mes radzam, ka Latgališu Bīdreibas kara uperem vōrdā jaunkundze Amalija Bržezinska aicynoj pi sevis (pa adresei: Галерная 73, кв 14) Latgalītes jaunkundzes un kundzes pa catūrtdīnom nu sešom stundem leidz 11 st. vokorā (a pēc pyrmo februara nu 8 st. vokorā)

uz vysaidim rūku dorbim

Latvišu-Latgališu izstōdei, kuru Leļkņazines Tatjanas Nikolajevnas Komitets gatavoj uz apreili šymā godā.

(„Drywa“ № 3. 1917. g. 18. janvarī).

Šei izstōde, kurai beja tik cāls mērkis, natyka sareikōta, jo revolūcijas viļni aizskolōja Tatjanas Komiteju, bet lelinikim beja na da bēglim!

C. Bidreibas komisijas, kuratori, pynvarotais, emisari un Rēzeknes birojs.

Saimniceibas komisija.

Bidreibas istōžu organizeišona, jūs apgōdōšona, produktu igōdōšona bēglim un jūs vyrtuvei, inventara nūrēkinu vessona u. t. t. prasēja, lai šos litas pōrznōtu saimnicyskūs vaicōjumūs kompetenti cylvāki, kam ari ir breivs laiks. Tōpēc vysu saimnicyskas dobas vaicōjūmu caurskateišonai 1915. g. 13. oktobrī beja izvālāta īpaša komisija 7 cylvāku sastōvā, kura sovus lāmumus tyvōkaja komitejas sēdē stōdēja priškā apstyprynōšonai.

1916. g. 29. janvarī komisijas lūcekļu skaits tyka samozynōts leidz 3, pi kam komisijas reiceibā beja pōrraugš, kas sekōja b-bas istōžu saimnicyskai dzeivei, uz komisijas lāmumu pamata izdarēja īpērkumus un t. t., un sekretars—pōrrauga paleigs kas vede komisijas grōmotas un paleidzēja pōrraugam jō dorbūs.

Bez jau pīmynātīm uzdavumīm komisijai jaunā sastōvā tyka uztycāta vysu attaisnojušū dokumentu pōrbaude pēc byuteibas hīdreibas istōdēs Pīterpili. Ar 1916. g. maju šys pīnōkums tyka uztycāts cytai,—kontroles komisijai.

Školu komisija.

Školu atvēršonu, školōtōju personala samekleišonu, školānu pījemšonu, pastōveigu mōceibu pōrraudzeibu školōs un vysu ar školu litu saisteitu jautōjumu atrysynōšonu komitejai, kas beja apgryutynōta ar daudzim dorbim, beja ļūti gryuši uzajimt. Šam nūlyukam 1915. g. oktobrī tyka dybynōta **školu** komisija 6 cylvāku sastōvā. Par komisijas priksšādātōju beja avīzes „Drywa“ redaktors bkgs K. Skrynda. Školu komisijas nūturētōs sēdes beja veļteitas dažaidu vaicōjumu izlemšonai nu školas

dzeives: par bidreibas pamatškolom un skolom-patvērsmem. Vadeidama bidreibas skolu litas Piterpili, skolu komisija pōrcēle sovu darbeibu ari nūdaļos, nūskaidrōdama vajadzeibas nūdaļu patvērsmēs, gōdōdama par školōtōju personala samekleišonu, sekōdama skolu litas nūstōdēišonai patvērsmēs un t. t. Sprizūt par skolas vaicōjumim un pōrzynojūt bidreibas izgleiteibas istōdēs teiši moceibu litas, skolu komisija aizkēre ari šūs istōžu saimnicyskū pusi: inese komitejā prikšlykumus par olgas palelynōšonu kolpōtōjim skolōs un patvērsmēs, par napicīšamō inventara igōdōšonu un taml.

1915. g., kai ziņoj „Drywa“:

„Latgališu Bidreibas (kara uperem) Komitets sastōdēja Školu Komisiju, kurai nūdeve skolu dareišonas. Komisijā ivālāti; J-kdzes: Laurinovič, Bržezinska, Skroman un Rakašas, tod k. inženers Kempis, k. Logins Fr. un bk. K. Skrynda. Par Školu Komisijas prikšniku ivālāts bk. K. Skrynda“.

1916. g. skolu komisijas sastōvā ir: b-gs P, Apšīniks, j-dze Valerija Seiļ, j-dze Felicija Bric, j-dze Amalija Bržezinska, j-dze Apolonija Laurinovič, j-dze Rozalija Skroman, j-dze Veronika Rakašas, k-gs Jōņs Grišans, St. Pauneņš un b-gs K. Skrynda.

Svareigs un atbiļdeigs dorbs beja jōveic skolu komisijai.

„Drywas“ roksti skolu litōs rōda, ar kaidom gryuteibom beja saisteita skolu un patvērsmu uztureišona. Kad Tatjanas komitets sōka atraut sovus asignējumus skolu komisija dybynōja skolu uztureišonas fondu.

Fonda aicynōjumi izskaņ „Drywas“ 1916. g. №№ 37. un 44. rokstūs, kurus te pīvadu:

„Latgališu Bidreibas kara uperem Školu Komisija“.

„Pagōjušu godu Latgališu Bidreiba varēja dabōt prōvas naudas sumas skolu paturēšonai Petrogradā un Dzimtinē. Šūgod tōs sumas sasārōve, palyka pavysam mozas, napiteikušas, bet paturēt latvyskas skolas ir dyžan vajadzeiga lita.

Lai jōs paturēt Školu Komisija nūsprīde styngri stōtis pī skolu naudas krōjuma aba fonda pavairōšonas. Ar tū nūdūmu jei nūsprīde salaseitū naudu litōt tikai tim bārnim, kuri patiši cīš vōrgus. Dreizōkai Školu Komisijas fonda pavairōšonai ir nūsprīsts latvišus aicynōt pi Školu Komisijas naudas krōjuma pavairōšonas taidā ceļā, ka vysi pasaraksteitu naudu nest fondā

pa mēnešim. Kod kas pasaraksteis uz šū naudas summu, tod tys kōrteigi tū ness šō školu fonda naudas pōrznōtōjam, bkgam Apšīnikam. Tīks pījemtas arī vīnreizeigas naudas sumas.

Petrogradišim byutu jōsastōj vysim, kai vīnam veiram, šymā latvyskū školu pabalsteišonas fonda paturēšonā“.

* * *

„Drywas“ № 44' nu 9. novembra 1916. g. drukoj Školu Komisijas aicynōjumu:

„Tautiši-Petrogradiši! Koč i vysim ir lelas vajadzeibas bet bārnu vajadzeibas vēļ lelōkas.

Nyu vysas tautas losa uperus. Žeidi jau seņ sevi aplyka ar cinšim, poši sevi pīspīzdami moksōt bārnu lobā zynomu naudas daudzumu kotru mēnesi. Tū pat dareit aicynoj tautišus viņi latviši. Nyu tū nūsprīduši dareit ari pūli. Kas sevi jjuut par pūli, lai dōvynoj bārnu lobā pūļu bīdreibai zynomu naudas sumu, —tū lai dora kotru mēnesi.

Tautiši! Na jau mes paliksim cytīm īpakaļ?! Kas sevi skaita par latvīti, lai nas školu fondā cik kas spādams kotru mēnesi. Nauda jōsyuta pa adresei: Вознесенский проспектъ, д. № 24, кв. 10, Латгальскому Комитету (для школьнаго фонда) vai taišni školu fonda naudas pōrznōtōjam b-kgm Apšīnikam, pēc adresses: Невский 32, кв. 3.

Vaidi ir patiši vaidi. Šimā laikā vysim kai vīnam veiram jōnas uz tautas oltora cik var lelōkus uperus“.

Školu Komisija.

Rūnōs ari atsauceigas sirdis un dzērdeigas ausis 1917. g. 4. janvara № 1 „Drywas“ rokstā losam:

... „Gaisma mums ir vajadzeiga un napīcīšama, tōpēc bezprōteigi dareitu tys, kas pēc viņas nasateiktūs. Un patiši ļaudis tū saprūt. Piļsātōs vairōk rūnōs jaunekļu un mozōku bārnu, kas slōpst pēc gaismas. Tikai vīna bāda, ka ti gryuti apstōkli vēļ mat priškā teiklus un naļauņ smelēt tōs gaismas. Tagad ir daudzējōs vītōs atklōtas školas, tūmār gryuts jōs saturēt, nav nu kurīnes smelēt leidzekļus školu vajadzeibom. Vysvairōk ir radzami tryukumi Petrogrades školōs. Te apmeklej tautas školas daudzēji bārni, bet nabadzeiba un leidzekļu tryukums jū pastōveišonai draud.

Tū saprota daži nu tautas un izdzērduši tū bolsu, kas pīsauc paleigā, napalyka kurli, izklausēja un atgōja ar sovu žālsirdeigū rūku. Tai ka takušā breidī jau sasalasēja prōvs pulceņš personu, kas aplyka sevi ar breivu nūdūkļu moksōšonu ikvīnā mēnesi. Ji saprota gryutū Petrogrades bārnu stōvūkli, tōpēc naapcitynōja sovas sirdis. Tei jūs dōvona lai ir zynoma ari myusu tautai. Lai gon jau daži beja paziņōti, tūmār es, kai kasas pōrznōtōjs, paziņoju vysu tū pulceņu reizē.

Un tai pīstateice ikvīnā mēnesī moksot Petrogradas skolu paspōrņu lobā: bk. N. N. 55 r., bk. X. 10 r., j-dze Seiļ 5 r., j-dze Bric 3 r., k-gs Pauneņš 3 r., j-dze Bržezinska 3 r., k-gs Lazdāns 2 r., J. Grišāns 3 r., Vl. Rubuļs 5 r., Fr. Logins 5 r., J. Ostrovskis 3 r., S. Yubuļs 3 r., Jurs Paberzis 2 r., Malinovskis 3 r., D. Logins 2 r., j-dze Skroman 2 r., k-gs A. Gutāns 3 r., k-gs P. Melkers 3 r., k-dze Zideļunas 1 r. 50 kop., k-dze Graficis 3 r., k-dze Bernan 1 r., bk. N. Rancans 5 r., skol. B. Zeļa 2 r., skol. E. Zela 2 r., k. J. Zarāns 1 r., k-dze Trubin 1 r., b-kgs J. Matuļans 3 r., J. Platpīrs 3 r., k-gs E. Rudzišs 2 r., k-gs Cyrcāns 3 r., j-dze Svikš 2 r., k-gs Gekišs 2 r., k-gs Pečs 1 r., k. Sylgailis 3 r., k-gi Krusts 3 r., Kumpins 50 k., Rogeļs 50 k., J. Assans 3 r., Rosnāns 50 k., Muižiniks 1 r., Basakovičs 1 r., P. Pudāns 1 r., j-dze Ostrovska 1 r., k. J. Romanovskis 1 r., j-dze J. Kucāns 1 r., k-gs D. Trups 1 r., k-gs A. Strods 3 r., k-gs J. Bric 3 r., k-gs O. Kokins 3 r., S. Zeps 3 r., k-gs Eljašans 3., k-gs V. Seikstuļs 2 r., k-gs Bekkers 1 r., j-dze M. Jak 1 r., k-gs Bekkers 1 r., k-gs Kangars 3 r., k-gs Zakarāns 2 r., k-gs Brunins 3 r., j-dze B. Seile 3 r., k-gs Ertis 1 r., j-dze T. Vasareņ 1 r., k-gs Mugarevičs 3 r., k-gs Andžāns 2 r., j-dze Zose Pauneņ 3 r.

Šom vysom personom izteicu vyssirsneigōki, lai Dīvs jums aizmoksoj!

Tai pateicūt šom labvēligom personom ikvīnā mēnesī skolu fonda kasā ir īsyutējušas dažas labvēligas personas zīdōjumu naudu: bk. O. Tumans 150 r., bk. profesors Jez. Rancāns 50 r., bk. Puncuļs 50 r., k-gs D. Grišāns 25 r.

Šim vysim dōvynōtōjim Petrogrades bārnu vōrdā izsoku sirsneigu paļdis“ ..

Školu dybynōšonas dorbu Latvišu b-bas paleiga kara uperem Školu komisija uzsōce 22. oktobrī 1915. g.

„Drywas“ № 43 nu 28. oktobra 1915. g. teik ziņōts, ka:

...„22. oktobrī uz Petrogradas Puses, pi Kronverskō prospekta, № 75 (uz styura Cerkovnas īlas) tyka atklōta pyrmō Petrogradā latvyskō (latgalīšu) škola. Mōceišona bārnu nūteik nu 9—12 st. reitā.

26. oktobrī tyka atklōta ūtrō (latgalīšu) latgaliskō škola, pošā piļsātas centrā—Nevskis prosp. mōjas № 32, dzeivūklis 51 bārnu elementar-školā pi Sv. Katras bazneicas. Mōceišona nūteik nu 5 stundem pēc pušdīnem leidz 8. Obejōs školōs pijemšona nūteik kotru dīnu“...

Novembra mēnesī klōt nōkušas vēļ 2 skolas: Sadovajā ilā 109, atklōta 3 novembrī un Aleksandrovas solā.

Šimā pat godā nōce klēt vēļ 3 školas, tai 1915 — 1916. mōc. godā kūpejais Pīterpili atklōtu školu skaits bejis 7.

„Latvyskō Pyrmōceibas škola, kura beja: Sadovā ilā № 109, dz. 6, tyka pōrcalta uz jaunu vītu: Torgovā ilā № 25, dz 41. („Drywa“ № 4, 27. janvara 1916. g.)“.

Pyrmō paspōrne škola Pīterpili beja atklōta 15. novembrī 1915. g. 3 st. pēc pušdinem. Par šos paspōrnes īsvēteišonu 1915. g. 25. novembra „Drywas“ № 46 losam šaidu aprokstu:

... „Latgališu pyrmōs bērnu paspōrnes-školas pōrsvēteišona. 15. novembrī tyka pōrsvēteita pyrmō Petrogradā Latgališu bērnu paspōrne-škola. Svētēja V. E. veiskups J. Cepļaks. Pī svēteišonas klōtu beja Latgališu bīdreibas kara upe-rem komitets, tad priksštōvi nu Lelkņazines Tatjanas Nikola-jevnas Komiteta un nu Latvīšu Centrales (Valsts Dūmes lūceklis Zālīts), tad vēļ Krīvijas piļsātu Savīneibas (12. nūdaļas) un nu bīdreibas „Petrograds—bāgulim.“

Pī īsvēteišonas V. E. grīzēs uz klōtasuši ar runu, kuru iis pasacēja teirā latvyskā volūdā (latgališu izlūksnē). Klōtasuši runā naatroda ni vīnas klaidas;

Veiskups pasacēja:

Cīnejamī kungi! Maņ ļūi žāl, ka navareišu jysu volūdā teikt jums tū, kū es gribātu. Dūmoju, ka maņ tō najemsit par ļaunu. — Meili maņ te byut jysu puļceņā, jo veiskupam pateikami ir byut storp sovīm goreigajīm bērniem.

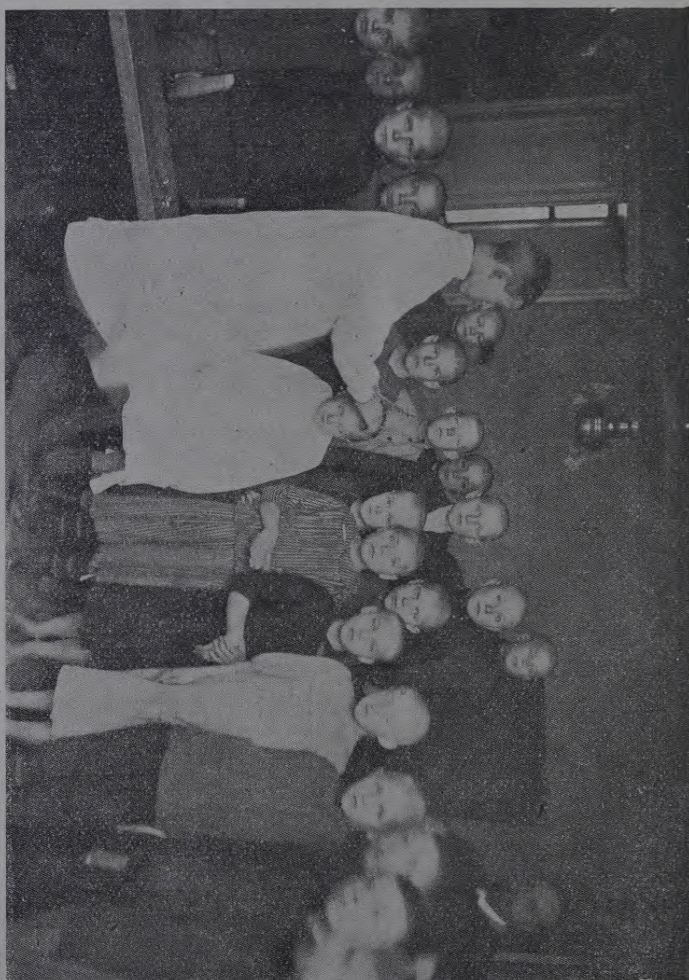
A jys tak taidi esit, pī tam vēļ lobi bērni.

Zīnit tad, ka vysas jysu vajadzeibas guļ maņ pī sirds...
Vēļ meilōk maņ byut storp jums šajā leigsmeibas breidī.

Kotrai tautai vyspyrms jōsaryupej par bērniem, ka tūs labi izaudzynōtu. Tōs ryupes jys izrōdat, dybynōdami šū paspōrni. Sveicynoju jysus ar tū un nu sirds nūvēleju, lai Dīvs svētej jysu pasōkumu, lai tys aug un plaukst!

Veiskupa sirsneigō runa, pī tam vēļ myusu volūdā ļūti sakustynōja Komiteta lūcekļus. Nu tīm bk. K. Skrynda, atbiļ-dādams veiskupam, izsacēja vysdziļōkū pateiceibu par sirsneigū atsanesšonu uz latvīšu tautu un latvīšu goreigajom vajadzeibom. Pī tam atzeimejam, ka veiskups Cepļaks ir ūtrais veiskups (pyrmais Symons), kurs īsamōcēja latvīšu volūdu, kas bez šaubom dora kaunu tīm pōrs bazneickungim, kuri Latgolā dzeivoj ilgus godus, bet latvīšu volūdu nasamōca, voi pat tū nāiredz.

Bīdreibas priksņiks Vl. Rubuļs sovā runā izsacēja dziļu paļdis, kai veiskupam, tai ari cytu organizaciju priksštōvim.

Bārnu galveņu apkūpšona patvēsmē.

Paspørne-škola ir piļneigi nūbeigta. Vyss piļneigi ir apgōdōts, nūkōrtōts, davasts leidz pīdareigam golam.

Pi šōs „paspørnes-školas“ itaiseišonas un apgōdōšonas lelōs pyules ir lykuse apgōdneica j-kdze Amalija Bržezinska, par kū jai kreit atzineiba un pateiceiba. Latgališu bīdreibai šys pasōkums ir par gūdu. Lai Dīvs dūd, ka jei taudu patvērsmu pataiseitu vēl vairōk. Tryuceigu bārnu skaits aug ar kotru nedeļu. Niv jau piņemts ir ap 15 mozu bērneņu tai nu 1 leidz 8 myuža godam. Par „paspørnes-školas“ pōrznōtōju aicynōta jkdze Zvidriņ, kura nūbeiguse Reigā gimnaziju“...

Na tikai materialōs gryuteibas nūmōce Latgališu b-bu paleiga kara uperem, bet beja ari goreiga rakstura sōpes. B-bas nūdaļas dzimtinē ari sōc dybynōt latvyskas školās un nu sasadur ar lykumu, kas naatļauņ šimōs školōs školōtōjus latvišus-katōļus.

9. decembra 1915. g. № 48 „Drywas“ slejōs losom:

... „Latgališu bīdreibas kara uperem delegati priksņiks kg. Vladislavs Rubuļs un inžen. Fr. Kempis beja pi Apgaismōšonas Ministra grafa Ignatjeva pa školu dareišonom. Kai zynoms dzimtinē daži školu vērsiniki nagrib školōs dalaist latvišu katōļu školōtōju un latvišu volūdas. Ar lykumu tys nasaskaņ. Lai tys vairs tai nanūtyktu Ministris ir pīsulējis sovu pylnu paturēšonu“...

Tyvōku bīdreibas itgleiteibas dorba nūvērtējumu varam atrast „Drywas“ 1916. g. 10. februara № 6, kur roksta storp cytu tai:

... „Latgališu Bīdreiba Paleiga Kara Uperem un apgaismōšonas līta.

Pārņ vosor kara dorbi sasakrōja tai, ka inaidniku gōjīņs sōka draudēt Latgolai. Sys apstōklis spīde myusu tautas darbinikus padūmōt par tū, kai paleidzēt tīm nalaimēigajim tautišim, kuri byus spīsti nu kara dorbim atstōt sovu Dzimtini. Tōdeļ divi latgališu bīdreibas „Sovstarpeiga Paleiga“ un „Gaisma“, kūpā ar „Drywas“ redakciju, nūsprīde dybynōt jaunu bīdreibu, par kuras mērki byutu — paleidzēt vyspōri kara uperem. Augusta beigōs p.g. taida bīdreiba tyka nūdybynōta. Jei saucās: „Latgališu Bīdreiba Paleiga kara uperem“. Šōs Bīdreibas atklōšona nūtyka kā reiz sovā laikā. Septembram sōcūtis inaidniks dasastyume klōt pī Daugavas krosta. Ļauteni pa Daugavu, kai yudiņa viļnis, paplyuda uz vysom molom. Daži nu jīm nūsamete Dzimtinē, nu Daugavas tōļōkūs rajonūs, bet lelōks jūs daudzums bāga uz Petrogradu kai uz drūsōku vītu, vai vēl tōļōk—pat uz Sibiri.

Petrogradā atbāguši grīzēs pi mynātōs Bīdreibas un tei, cik spādama, snēdze jīm sovu paleigu. Pa šū laiku, nu sovas

darbeības īsokuma leids šai dinai, Bidreiba ir daudz pastrōdōjuse bāguļu un vyspōri nalaimeigū kara uperu lobā.

Bet seviški lela un svareiga nūzeime ir Bidreibai kai apgai-smōšonas faktoram Bidreiba, snāgdama nalaimeigajom kara uperem paleidzeibu ikdiniškōs vajadzeibōs, naaizmērst ari par par jū goreigom vajadzeibom. Bidreiba ir atklōjuse Petrogradā **7 pyrmōceibas šolas, kur storp cytu teik pasnāgtas ari dzymtōs volūdas stundes.** Šolas tyka atklōtas dažaidūs piļsātas rajonūs, verūtis pa vajadzeibai. Ir cereiba, ka dreizā laikā Petrogradā tiks atvārtas vēl 2 taidas pat pyrmōceibas šolas—tamūs rajonūs, kur eisti jōs vajadzeigas un kur jūs leids šam vēl nav.

Par taidu rajonu, vyspyrms, jōskaita Aiz-Narvas Vōrtu (Te jau tyka nūdybynōta latvyska škola—adrese: Петроградское шоссе д. № 49, кв 4).

Te dzeivoj lels daudzums latgališu ar sovom saimem. Daudz bārni aiz školu pōrpiļdeišonas šūgod ir spīsti palikt bez mōceišonōs. Latgališu Bidreiba Paleiga kara uperem nav var nagrīzt uz šū vēreibas, un, kai jau minēju, ir pamats saceit, ka dreizā nōkūtnē byus atvārta škola ari šymā rajonā. Utrs rajons, kur latgališu bārniem nav školas un kur jei ir eistyn vajadzeiga—rajons ap Kolomensku un Glazovu ilom. Te ari kai fabriku rajonā dzeivoj daudz cītušu nu kara latgališu, kuru bārni slōpst pēc školom un mōceišonōs. Školu vajadzeiba cītušim nu kara latgališu bārniem sajutama ari Baziļa Solas un Petrogradas pusē. Cik zynoms, Bidreiba, pa vareibai, pyulejās ari šimūs rajonūs atvērt pyrmōceibas školas. Bez tam Bidreiba ir atvāruse patvērsmi-školu tīm latgališu bārniem, kuru tāvi pajemti karā vai vyspōri tai vai šai ir cītuši nu kara. Šimā patvērsme bārni teik mōceiti ābecei un pyrmam rokstam.

Dzeivōdama tagadnē, Bidreiba naizmērst ari par nōkūtni. Ar šū nūdūmu Petrogradā tyka atvārti tautas školōtōju kursi, kur bāguļu jaunōtne teik gatavōta par tautas školōtōjim. Cik zynoms, kursūs tagad mōcōs leids 80 cylvākim (lelōkā vairumā sīvītes). Kad beigsīs kars, dzeive īs normalōs slīdēs un vysas tautyskōs, sabīdryskōs un pat personeigōs dareišonas tecēs pa mīra ceļu,—tod tautai byus vajadzeigs lels školōtōju pulks. Tōdeļ Bidreibas darbeiba šimā zinā, bez šaubom, peļnej vysusīrsneigōku atzineibu nu tautas. Bez tam **Bidreiba snādz pabolstu daudzējim atseviškim vydusškolu školņikim,** kuri kara laikā beja spīsti atstōt Dzimtinī un meklēt glōbšonas Petrogradā.

Bidreibas darbeiba apjam natik vīp Petrogradu, bet iza-plota ari uz daudzi tōļōku un lelōku apgobolu. **Pošā Dzimtinē Bidreiba pyulejās caur sovom nūdaļom atvērt cik var vairōk školu bārniem—nalaimeigajom kara uperem.** Dēļ vacōkim bārniem teik atvārtas pyrmōceibas školas, jaunōkim—patvērsmes ško-

las, kur bērni teik mōceiti ābecei un pyrmam rokstam. Taidas školās Dzimtinē ar kotru diņu teik atvārtas vys lelōkā un lelōkā skaitā un ar kotru diņu vairōk nalaimeigim bērnim teik pasnāgta goreiga un arī ikdīniška bareiba.

Tai ir sōkuse strōdēt un strōdoj Latgališu Bīdreiba Paleiga kara uperem. Lai Dīvs jai paleidz laimeigi un sekmeigi turpynēt šū svātū dorbu!“ I. P.

Lai tyktu golā ar materialom gryuteibom Latgališu bīdreiba paleiga kara uperem ir reikōjuse koncertus, vokorus, vōkuse zīdōjumus. 1916. g. vokori sareikōti: 12 janvarī 1916. g. Piļsātas Dūmes zālē un 24. novembrī Pollak zālē, Galernā ilā 33.

Seviški ivēreigs bejis 21. janvara 1917. g. koncerts, kam bejuse nacionalō nūkrōsa, kas izsaucis nacionalu jyutu saviļņōjumu.

Par šū koncertu „Drywas“ slejōs atrūnam šaidas ziņas:

„Latvišu Latgališu Bīdreibas paleiga kara uperim
lels koncerts.

...„Sastdīp, 21. janvarī 1917. godā, Piļsātas Dūmes zālē (Nevskis prosp. 33). Kancertā pijem daleibu: Keizariskō teatra artiste kdze* *, jdze N. Manskō (vijole), jkdze M. Manko (klavīres), Muzikaliskōs Dramas artists A. Kaktiņš (baritons), Petrogradas Latvišu Labdareigōs Bīdreibas koris (240 cylvāku) kga T. Reitera vadeibā. Pi klavīrem kgs J. Zālīts.

Biletēs nu 1 rubļa 20 kap. leidz 5 rubl. Var dabōt: Latvišu Latgališu Bīdreibā (Вознесенский пр. 24, dz. 10), pi bkga K. Skryndas (Невский пр. 32, dz. 1), kga A. Ozola veikālā (Садовая ул. 32), kga Kukura grōmotu veikālā (Гороховая ул. 64) un vōkora dīnā - zālē pi kases.

Atsauksme par šū koncertu šaida:

„Drywas“ № 4 — 25 janvara 1917. godā.

Koncerts 21. janvarī.

...„Latvišu-Latgališu Bīdreiba paleiga kara uperim 21. janvarī š. g. sareikōja koncertu. Piļsātas Dūmes Aleksandra zālē. Kancertā pīsadalēja Piterpiļs Latvišu Labdareigōs Bīdreibas koris (ap 240 cylvāku), kga T. Reitera vadeibā, operas dzīdōtōjs kgs A. Kaktiņš un labi latgališim pazeistamōs jkdzes N. Manskō un M. Manskō.

Sprīzūt pēc programmas, rōdejōs, ka koncerts byus jō na bōls, tod vysaidā zīnā vīnmuleigs: pīsadalēja nadaudz personu un pi tam, kai beja zam koncerta isōkuma dzēržams nu ļaudim, — ni vīna sīvišu solo. Bet patiseibā nūtyka ūtraidi—

koncerts nūtēcēja ar ōrkōrtreigu veiksmi. Nadūmoju, ka nu apmaklātōjim byutu kaut vīns taidis, kas naapmīrinōts byutu gōjis uz sātu, nūžālōdams par pazaudātu laiku un samoksošu rubli Tū pīrōdēja tys, ka pēc vysim numerim, bez izjamuma, lelō Aleksandra zāle dunēja un ryuce nu plaukšīnōšonas un saucinim: „bravo“, „bis“. Un gryuti beja cīnejamim dalebniķim naivārōt sūs sauciņus: jī gōja nu apmaklātōju sirds, jī beja sakustynōtu, aizgrōbtu jyutu panōkums. Un cīnejamī dalebniķi sateikamī un pavodamī ar kūpeigu plaukšīnōšonu, pa trejs un četras reizes kōpe uz skotuves, lai apmīrynōtu publikas pacaltōs jyutas. Lai pidūd mums, latgalīšim, cīnejamī dalebniķi — baltīši, ka mes, laikam, pōrōk jūs komōjam tai stipri izsaukdami uz „bis“. Mes tok pyrmū reizi dzērdējam taidu kori sovā volūdā, mes ari pyrmū reizi sovā volūdā dzērdējam sovas dzymtōs dzismes, kas tai aizgrōbuši skanēja styprā, meilā un pateikamā kga Kaktiņa bolsā.

Koncertu atklōja koris, kurs apburuši izpildēja E. Melngaiļa „Senōtne“. Dažas vītas beja tik aizgrōbušas, ka zam jyutu spīdīņa pat osoras kōpe acīs... Tod jkdze M. Manskō uz klavīrem ar lelu veiksmi izpildēja I. Vītola prelidi (īprīkšspeleīšonu). Tūmār vyslelōkū īspaidu atstōja kgs A. Kaktiņš. Pyrmajā daļā jīs nūdzīdōja E. Melngaiļa „Zeljūtas lopas“ un A. Kalniņa „Skaņ zvoni“. Kga A. Kaktiņa dzīdōšona atstōja taidu stypru īspaidu uz apmaklātōjim, ka zāle ilgi — ilgi skanēja nu plaukšīnōšonas. Ikdze N. Manskō ari beja sovaīda sovā izpīldeīšonā. Meilī un dzīlī-sōpeigi raudōja jōs vijole izpyldūt Vītola „Fantaziju uz latvīšu tautas dzīsmem“.

Ūtra koncerta daļa beja izpīldeīta vēļ ar lelōku veiksmi. Ikdzes N. Manskō un M. Manskō taišni apburuši izpīldeīja solo uz klavīrem un vijoles. Jau seņ latgalīšim pazeīstamō Veniavska mazurka, kuru N. Manskō tai mīļoj un tai veikli vysod izpylda, šūreiz ari nazkai sovaīdi skanēja. Artiste, radzūt, beja lobā gora stōvūkli, un tōdeļ veiksmē beja taišni pōrōka par gaideīšonu. Kgs A. Kaktiņš izpīldeīja nazcik tautas dzīsmu. Storp tōm beja ari komiskas, kas sevišķi patyka publikai.

Tūmār, dūmoju, ka vysdzīļōku īspaidu šymā daļā atstōja izpīldeīta nu kora, ar kga A. Kaktiņa solo, Jurjana „Tēvija“. „Dīvs, mums klausi.. Sorgoj Tēvijū.. Tu nūvērzi nu vīnas ļaunu...“ — tragiski skanēja kga Kaktiņa bols.. Un patiši īkotra sirdī, kas mīļoj sovu Tēvijū, dzyma šej lyugšona un lyupas atkōrtōja mynātūs vōrdus... „Dīvs, sorgoj Tēvijū.. Tu nūvērzi nu jōs ļaunu“... Lai tys tai nūtyktu, lai lyugšona byutu izklausēta un pījīmta... Ar „Tēvijū“ beīdzēs koncerts. Gon publika sauce „bis“, gon nagribēja ceļtis nu vītom, tūmār jau beja vēli un lelais koris atstōja skotuvi.

Tai nūtyka koncerts 21. janvarī. Es nazynu, varbyut es pōrōk subjektīvi sprīzu par jū, tūmār dūmoju, ka tai sprīz

sevkurs šo koncerta apmāklātōjs. Šam pamatu es jamu nu pošim koncerta apmāklātōjim, kuri ar naradzātu leidz šam sajamu atsasauc par mynātū koncertu.

Bez jau mynātōs veiksmes, koncertam, pēc munom dūmom, jōpišķir vēļ ūtra lela nūzeime. Var byut pyrmū reizi latgališu koncertu vēsturē taidu aktīvu leidzdaleibu jēme baltiši un pyrmū reizi, laikam, koncerts tyka tai styngrī izturāts nacionālōs rūbežōs. Par tū pīdar dziļa atzineiba kgm T. Reiteram, kurs patiši namoz lyka pyuļu pi šō koncerta sareikōšonas.

Pādejūs laikūs ļūti korsti teik kustynōts Latvijas daļu Latgolas un Baltijas - apvīnōšonas vaicōjums. Lai šys koncerts 21. janvari kotram sasavīnōšonas pretīnikam skaidri pīrōda, ka tei sasavīnōšona mums byus tikai par lobu. Vai vīni, bez baltišim, byutu mes sataisējuši taidu latvysku koncertu? Zynoms, nā. Mums ogrōk, leidz karam, beja vairōk spēku un tūmār taidu koncertu pi sevis mes radzam pyrmū reizi.

Tautiši! Vīneibā — spēks, sadarbēibā-laime. — Nabēgsim nu tōs laimes: jei napacišami vajadzeiga vīnaidi latgališim un baltišim. Kūpā strōdojūt, mes byusim stypri, naapgōzami, nautvarami kai ekonomiskā, tai arī kuļturalā dzeivē.

Atsauksme par šū koncertu šaida:

Dīvs, sorgoj Tēvijul.. Tu nūvērzi nu viņas ļaunu.

Gosts“.

Sō roksta rindōs mes jau dzēržam Latvijas tautas apvīnōšonas meldijas priķšpēli.

„Drywas“ 1917. g. 15.III. № 15 dabojam, zynōt, ka Latvijas apvīnōšonas laukā jau sperti pyrmī nadrūši sūli. Pīvadu šō roksta izvylkumu:

Latvišu pašvaldeiba.

„Svātdīn, 12. martā „Latgališu bīdreibaī kara uperem“ Petrogradā nūtyka sapuļce, kurā jēme daleibu gondreiz vysī pazeistamī Latgolas darbinīki, kas dzeivoj Petrogradā. Runōdami par Latvijas pašvaldeibu, latgališi vysī pikryta tam, ka Latgolai vajadzeiga sova pašvaldeiba, lai sovā sātā byutu par saimnikim. Bet, kad dagōja izšķērt vaicōjumu, kai lai tū pasvaldeibu (vai autonomiju) sadabōt, bolsi izaškeire tai: **23** bolsi ar kgu inženoru Fr. Kempī un kgu P. Līpiņu priķšgolā bolsōja par sovu Latgolas pašvaldeibu pavysam naejūt nikaidā sakarā ar Baltijas latvišim, un 43 bolsi ar bkgu: Trasunu, kanoniku K. Skryndu, prof. kan. I. Rancānu, P. Apšīniku un ar kģim bīdr. priķšniku VI. Rubuli, I. Pabērzi, I. Grišānu, Ružānu, jkdzem: V. Seiļ, A. Laurinovič priķšgolā bolsōja par mekleišonu vysas Latvijas pašvaldeibas kūpā, bet tai, ka breivajā Latvijā Latgolai byutu dūta vīteja pašvaldeiba. Tai tod pyrmai partijai ir teiciņs: „nust ar vinim (Baltijas) latvišim, mums jōītaisa sova pašvaldeiba un jōpastota Latgolai rūbežus, kurus lai ar vāzdom rūkā

apsorgoj sevi sorgi un naļauņnikam it pi mums“, un ūtrais vērziņš: „it kūpā ar vinim latvišim, kai ar sovim brōlim, lai apvinōtim spākim vīglōk un drūšōk izdabōt Latgolal vitejū pašvaļdeibu“, — tod eisi sokūt: breivajā Krivijā, breivō apvinōtō Latvija un breivajā apvinōtajā Latvijā, breivō Latgola!“.

12 marta apspridē izlaseita Latgališu organizācijas komisija. Šōs komisijas uzdavums ir izstrōdōt Latgolas vajadzeibu apvinōšonas programmu.

Tai tod ryupētis par vēleišonom uz Vaļsts Istōdeišonas Sapuļci, par Latgolas kuļturas paceļšonu, par Latgolas pašvaļdeibas izmekleišonu apvinōtā Latvijā.

Šaja komisijā ivālāti: bkgi: Fr. Trasuns, K. Skrynda, prof. I. Rancāns, Apšņniks, kgi: Latg. Bidreibas priķšsādātōjs VI. Rubuls, I. Pabērzs, I. Grišāns, I. Rampāns, jkdzes: Valerija Seiļ, A. Laurinovič, kgi: I. Opyncāns, Al. Stafekis un jkdze Ag. Garijon (ši trejs nu jaunōtnes puses), kgs Stan. Veituls (nu karaveiru puses). Kgs Jōņs Džeriņš igōja šajā Komisijā kai strōdniku grupas priķstōvis. Vitā jkdzes Rakašas, kura atsateice, igōja nu kandidatim kgs Trubiņš.

Komisijas Sapuļce lyka pījimt sastōvā ar bolsa tūseibom kotru latgaliti, kas atit ar dividesmit picu parokstu skaitu, vysleidza kaidas ir kōrtas, kaida dzymuma, kaidas pōrliceibas.

Ir cereibas, ka daudz sivišu un veirišu kōrtas personu dreiz itiks šajā Latgališu Komisijā.

Šitai Latgolas Komisijai izsacējuse ir karu cyta organizacija, kuras priķsgolā ir kg. Fr. Kemps un kgs P. Lipiņš“.

* * *

„Drywas“ № 11. nu 22. marta 1917. g. teik ziņōts, ka:

„Latvišu - Latgališu Organizācijas Komisija svātdiņ 26. martā 3. stundēs, sv. Katras bazn, bibliotekas zālē (Hevckiiņ nr. 32) sareikoj

„l e l u m i t i n g u

par nacionalu Latgolas stōvūkli Teik aicynōti vysi latviši-latgališi, kai veiriši, tai ari siviķes. Ieja bez moksas.

Latvišu-Latgaltšu Organizācijas Komisija“.

Latgališu Bidreiba Paleiga kara uperem, kai radzam nu ipriķš teiktō 1917. g. martā jau styurējuse uz Latvijas apvinōšonu un breivōs Latvijas nūdybynōšonu, šam nūlyukam aicynōja plašas latgališu masas, izstuma nu sova vyds šō dorba veikšonai organizācijas komisiju, kas sovu kōrt radija organizācijas komisiju dzimtinē Rēzeknē, kas sasauce Rēzeknes kongresu, kurs sovukōrt

izvēlēja Latgolas Pagaidu Zemes Padūmi, kas Latvijas apvinōšonas dorbu Latgolā nūvede ledz pīpīldējumam. Var saceit, ka Latgališu Bīdreiba Paleiga kara uperem ir bejuse par kristamōti Latvijas apvinōšonas dorbā.

Katōļu goridzniceiba Latgolā vysumā ir atbalstējuse Latgolas Bīdreibas paleiga kara uperem darbeibu, tū pīrōda lels goridzniceibas leidzstrōdnīku skaits nūdaļōs, kuru redzēsīm vēļōk, kai ari atļaujas vōkt bazneicōs zīdojumus. Kara laikā uz vītom dzimtinē Bazneickungi beja palykuši gondreiz vīneigi dorba spējīgi veiriši, jō cyti dorba spējīgi veiriši pajemti karā, sivītes raunās ar atstōtōm saimniceibom un pamastīm bārnim. Bazneickungi gondreiz vīneigi, kas var nōkt tolkā sabīdriskajā dorbā un vini ari nōk.

17. augusta 1916. g. № 32 „Drywa“ roksta par atļauju, kuru devis V. E. veiskups Jōnis Cepļaks Latgališu b-bai paleiga kara uperem, lai vōktu leidzekļus paspōrnem un školom. Šei vōkšona nūtykuse vysōs Latgolas bazneicōs un Moskovā 8 septembrī 1916. g.

Vōkšona devuse šaidus rezultatus:

Vitebskas gub. un Moskovas pijsātas Romas-Katōļu bazneicōs 1916. 8. septembrī savōktūs

ZĪDOJUMU SAROKSTS,

kurus draudžu pravesti pīsyutējuši Latgališu bīdreibai paleidzeibas snēgšonai kara uperem.

Kōrt. №	N u k ō s a j e m t s	Summa	
		Rub.	Kap.
1.	Nu Moskovas dekana	350	00
2.	„ Prikšludzas dekana	17	02
3.	„ Bykovas draudzes pravesta	21	24
4.	„ Daugavpiļs „ „	162	62
5.	„ Rozentovas „ „	10	20
6.	„ Izvoltas „ „	12	00
7.	„ Malnovas „ „	17	30
8.	„ Landskoronas „ „	22	00
9.	„ Dagdas „ „	61	00
10.	„ Evērsmuižas „ „	10	17
	K ū p ā	683	55

Kōrt. №	N u k ō s a j e m t s	Summa	
		Rub.	Kap.
	Pōrnasums . . .	683	55
11.	„ Skaistas draudzes pravesta . . .	17	00
12.	„ Preiļu „ „ . . .	80	00
13.	„ Viļakas „ „ . . .	24	73
14.	„ Bērzglā „ „ . . .	9	28
15.	„ Kolupa „ „ . . .	78	65
16.	„ Ūzulmuižas „ „ . . .	5	50
17.	„ Prezmas „ „ . . .	4	87
18.	„ Vorkavas „ „ . . .	21	00
19.	„ Cyskodas „ „ . . .	31	70
20.	„ Baļtinovas „ „ . . .	48	07
21.	„ Feimana „ „ . . .	11	72
22.	„ Dricānu „ „ . . .	5	00
23.	„ Rušyuna „ „ . . .	4	00
24.	„ Aglyunas „ „ . . .	34	00
25.	„ Pušas „ „ . . .	14	43
26.	„ Stolerovas „ „ . . .	10	00
27.	„ Pylidas „ „ . . .	15	20
28.	„ Krōslovas „ „ . . .	20	00
29.	„ Nidreicas „ „ . . .	30	00
30.	„ Aulejas „ „ . . .	51	55
31.	„ Vyšku „ „ . . .	23	80
32.	„ Bēržu „ „ . . .	16	00
33.	„ Brodaižu „ „ . . .	13	15
34.	„ Pušmucovas „ „ . . .	44	37
35.	„ Nautrānu „ „ . . .	18	47
36.	„ Vydsmuižas „ „ . . .	40	00
37.	„ Jezupovas „ „ . . .	25	60
38.	„ Jōsmuižas „ „ . . .	10	31
	Kūpā	1201	95

Bez šķolu komisijas, kurai, kai redzējam, pīkrituse tik lela lūma nacionalūs ideju veicynōšonā, pi Latgališu bīdreibas paleiga kara uperem ir pastōvējušas vēl daudz cytas komisijas un istōdes, par kurom raksteišu tōļok.

Komisija, kas skota cauri lyugumus pēc pabolsta.

Lai ipriekš skateitu cauri nu bēglim inokušus lyugumus pēc pabolstīm, lai izdareitu napīcīšamās izziņas par pabolsta vajadzības apmārim, par lyudzēja saimes sastōvu, un vyspōri lai nūskaidrōtu vysus apstōklus sakarā ar lyugumu, komiteja 1915. g. septembrī izvēlēja nu sova vyda komisiju nu 3 personom. Sovus lāumus komisija stōdēja komitejai priškā apstyprynōšonai, pēc kam šūs lāumus izpildēja voi saimnīceības komisija, jō lyudzējam beja igōdojams apgērbs voi apavi, voi dežurejušais komitejas lūceklis, jō pabolsts beja izdūdams naudā.

Komisija bārnu pijemšonai patvērsmēs.

Atverūt patvērsmes bēgļu bārnim, komitejā rodōs vasali lyugumu plyudi nu bēglim un karā cītušim, lai jūs bārni tyktu pijimti šamōs patvērsmēs. Tai kai vītu skaits patvērsmēs beja aprūbežōts (na vairōk par 40 bārnu kotrā), bet patvārumu dūt vajadzēja tikai bārnim, kas cīte galeigu tryukumu (bōrinim, karaveiru voi ļūti nabadzeigu bēgļu bārnim), kaidam nūlyukam beja napīcīšama speciala izziņa, tad rodōs naatlikama vajadzība izvēlēt sevišku komisiju, kura skateitu cauri lyugumus par bārnu pijimšonu patvērsmes, nūskaidrōtu lyudzēju tryuceiguma pakōpi un dūtu sovus slēdzīņus par šim lyugumim.

Taida komisija tyka izvālāta 1915. g. 3 personu sastōvā un izvede dzeivē ipriekš nūteiktū uzdavumu.

Kontroles komisija.

Lelā skaitā inokuši komitejai padūtūs personu attaisnojuši dokumenti, kai bīdreibas istōdēs Pīterpīlī, tai ari nu jōs nūdaļom, īvārojūt dokumentu isnēdzēju pīdzeivōjumu tryukumu šymā dorbā, prasēja ryupeigas pōrbaudes kai pēc byuteibas, tai ari nu formalōs puses. Šam nūlyukam 1916. g. majā nu pīcom personom tyka sastōdeita īpaša kontroles komisija ar V. Rubuli

(komitejas priekšsādātōju) kai priekšsādātōju. Kontroles komisijas sēdes, zīdōtas dokumentu pārbaudei. Šai komisijai tyka uztycāta arī bīdreibas nūdaļom izsyutamūs summu sadaleišona. Dokumenti, kurus komisija atzyna par apmīrynojušim, tyka nūdūti komitejas grōmotvedībai, bet pēc byuteibas voi nu formalōs puses nāpareizī rēkini tyka nūdūti atteiceigom istōdem atpakaļ izlobōšonai.

Drēbniku komisija.

Drēbniku darbneicas-školās dybynōšonai un ikōrtōšonai, jōs apgōdōšonai ar dorba reikim, strōdneicu un školneicu pījimšonai un tyvōkai darbneicas dzeives un dorbu pīldeišonas pōrraudzeibai 1916. g. janvarī tyka izvālāta komisija 3 personu sastōvā drēbniku darbneicas pōrzymōšonai. Uz komitejas apstyprynōta lāmuma pamata komisijā poša ipērka nāpicīšamūs materialus, kaidam nūlyukam šōs komisijas priekšsādātōjam tyka izsnāgts nūteikts avanss.

Kuratori.

Kai starpniki storp bīdreibas komiteju un atsevīškom jōs istōdem — patvērsmem, kūpdzeivem, mōceibas istōdem un darbneicom—beja kuratori, kurus komiteja izvēlēja kotrai istōdei. Kuratorim sovā ziņā pīdarēja administratīva vara par jīm uztycātōm istōdem. Jī ryupējōs par šūs istōžu vajadzeibom un beja par jōm atbīldeigi komitejas priškā. Istōžu takušom vajadzeibom kuratorim tyka izdūta avansā zynoma naudas summa, par kuras izdūšonu kuratori stōdīja priškā attaisnojušus dokumentus, pēc kam jūs avanss tyka pāpyldynōts par attaisnojušūs dokumentūs nūdūtū summu. Kuratori raudzējōs, lai jīm uztycātōs istōdēs grōmotas tyktu vastas pareizi, raudzējōs pēc kōrteibas un sekōja šūs istōžu dzeivei. Paradzamūs jaunīvadumus istōdēs kuratori stōdīja komitejai priškā apstyprynōšonai.

Kai kuratori ir dorbōjušis: B-gs K. Skrynda, j-dze V. Seil, O. Laizāns, A. Bržezinska.

Bidreibas pylinvarniks.

Ar bidreibas nūdaļu darbeibas atteisteibu Vitebskas gubernā rodōs lela vajadzēiba pēc pastōveigas bidreibas nūdaļu darbeibas pōrraudzeibas uz vītom un pēc starpnika storp nūdaļom un b-bas komiteju.

Bez tam ļūti bīži vajadzēja aizstōvēt bidreibas nūdaļu intereses un stōtis sakarūs jūs litōs ar Vitebskas gubernas padūmi bēgļu litōs un Tatjanas komitejas Vitebskas nūdaļu, kas pēc 1916. g. 1. septembra skatēja cauri aprēkinus par izgleiteibas īstōžu uzturēšonu tai padūtā rajonā. Šim nūlyukim 1916. g. 5. oktobrī nūdaļu priķstōvu sapulcē (ver. tōļōk) tyka izvālāts komitejas pylinvarniks, bkgs N. Rancāns. Tākušom vajadzēibom, kas saisteitas ar jam uzlyktūs pinōkumu pildeišonu, pylinvarnikam tyka izdūts nūrēkinojamais nūteikts avanss taidā pošā kōrtā kai kuratorim.

Bidreibas emisari.

Lai nūskaidrōtu nūdaļu atvēršonas vajadzēibu uz vītom, tūs organizeišonai un vītejūs lūcekļu īpazeisty-nōšonai ar nūdaļu mērkim un darbeibu, bidreibas komiteja syutēja uz vītom specialas personas—emisarus. Pirmī emisari beja: komitejas lūceklis Ontōns Ontōna d. Laizāns un P. Lipeņa kgs. Jī atvēre lelōkū nūdaļu skaitu, saskaņā ar komitejas īnstrukciju, un deve nūrōdējumus vītejim lūceklim par atvārtūs patvērsm'ū darbeibu. Komitejas uzdavumā jī izdarēja nūdaļu revīziju.

Šim emisarim aizejūt kara dīnastā, mynāti pinōkumi tyka uztycāti D. Logina k-gam, kas tyka pīaicynōts emisara omotā 1916. g. 5. oktobrī.

Rēzeknes birojs.

Bidreibas komitejas Rēzeknes biroju komiteja nūdybynōja b-bas nūdaļu priķstōvu sapulcē 1916. g. 5. oktobrī (ver. tōļōk), lai apvīnōtu vysu nūdaļu darbeibu. Komitejas pylinvarniks izvēleja biroja sastōvu saskaņā ar komitejas priķšlykumu. Biroja vadeitōja lūmā stōjōs bkgs dek. N. Rancāns; jō sastōvā īgōja: Varakļōnu nūdaļas priķsādātōjs bkgs dek. V. Tomašunass, Vyšku nūdaļas kasīrs bkgs B. Veržbickis, Izvoltas nū-

daļas priekšsādātōjs bkgs P. Dzeņs un sekretars—komitejas emisars D. Logins. Birojs pōrbaudēja nūrēkinus par nūdaļu darbeibu, deve nūdaļom napicīšamūs padūmus un nūrōdējumus sakarā ar jūs darbeibu, sastōdēja bēgļu apgōdōšonai pīprosamūs summu aprēkinus un aizstōvēja tūs Vitebskas guberņas padūmē. Byudams starpnīka lūmā storp bīdreibas nūdaļom nu vīnas puses un guberņas padūmi un bīdreibas komiteju—nu ūtras, Rēzeknes birojs pastōveigi beja saziņā ar nūdaļom atteiceibā uz jūs darbeibu bēgļu un karā cītušūs apgōdōšonā. Bez tam vajadzeibas gadejumūs birojs izbrauce nūdaļōs, pōrbaudēja jūs darbeibu un izdarēja apgōdojamūs bēgļu un kara uperu vajadzeibu pōrbaudi. Bez jau saceitō Rēzeknes birojam, jō pylvnarōtō un sekretara D. Logina personā, nōcēs veikt ari vēļ vīnu ļūti gryutu uzdavumu—aizstōvēt 1916. g. ūtrā pusē sasaškūbejušōs bīdreibas patvērsmes-školas, kuras uzturēja Tatjanas komiteja, šōs komitejas Vitebskas nūdaļā, uz kurīni, pamatojūtīs uz latvišu īnaidnīku, pōrkrīvōtōju napatīsīm ziņōjumim, centralō Tatjanas komiteja Piterpilī nūdeve litu par leidzekļu asigneišonu šūs školu uzturēšonai 1916.—17. mōc. godā un kur rodōs ari nalabvēleigas atteiceibas pret nūdaļu školom, kas funkcionejūt it kai nalykumeigi un bez vajadzeibas. Syudzeibu ļaunōs ziņas tyka dokumentali apgōztas ar apgōdojamūs bārnu sarokstim, kū sastōdējuši tautškolu inspektori un ar policijas izdūtom liceibom, dažaidom apliceibom un pōrliksmem, atsasaucūt uz izgleiteibas un ikšlītu ministrijas reikōjumim par školu un patvērsm'ū atvēršonu bēgļu bārnu vajadzeibom. Tūmār līta aizavylka, un asignējumi patvērsmem-školom ilgu laiku natyka sajemti, kamdēļ daļa školu un patvērsmiu beja spīsta pōrīt Zīmeļpaleidzeibas un Piļsātu savīneibas ziņā. Pōrskotamō darbeibas perioda beigōs pylvnarōtais īsnēdze Tatjanas komitejai syudzeibu par galeigi aizavylkušu budžetu caurskateišonas raksturu Vitebskas nūdaļā, bet atbīldes komiteja tai ī nasagaidēja.

Rēzeknes birojs sovā energiskā dorbā piļneigi attaisnōja uz jū lyktōs cereibas nūdaļu darbeibas apvīnōšonas un jūs interešu aizstōvēšonas dorbā.

D. Bidreibas istodes.

Bidreiba atvere rindu istozu, kuros begli un kara citusi sajeme patvarumu, materialu un goreigu bareibu. Vina šus istozu daļa uz porskotamō perioda beigom tyka slāgta, bet daļa, seviški tūs, kam beja izgleiteibu veicinōjušs raksturs, vēl pastōvēja.

1) **Bidreibas komiteja**, Voznesenskais pr. № 24, dz. 10. Šei ir bejuse centralō istōde. Jamā nūtyka komitejas un komisiju sēdes un bidreibas lūcekļu privata rakstura apsprīdes. Komitejā beja sakūpōta vysa dorbvedeiba un bidreibas nūrēkinu daļa, kanceleja un grōmotvedeiba. Kancelejā dorbus veice dorbvedis, pōrraksteitōja un kantorists teišā sekretara uzraudzeibā. Pōrskotamajā laikā beja 2224 inōkuši un 2293 izejuši roksti. Grōmotvedeibas nūdaļā dorbus veice golvonais grōmotvedis, jō paleigs un kantoristi bidreibas priksšādātōja uzraudzeibā. Komitejas telpōs, bidreibas vaļdes najimtāja daļā beja ireikōta kūpdzeive 13—14 školānim (ver. tōļok).

2) **Bēglu patvērsmes**. Pymais bidreibas uzdavums beja—dut patvārumu bēglim, kam taida nav. Bidreiba atvere bēglim 3 patvērsmes. Šōs patvāruma vītas izmontōja bēgli, kas nabeja dorba spējeigi, bet taipat uz laiku, leidz dorba un dzeivukļa atrāšsonai, tyka pijimti tī dorba spējeigī bēgli, kam nav bejis ni peļņas, ni patvāruma.

1) Patvērsmes, Pṛadiļnō ilā № 4, dz. 2 un 7, atvārtas 1915. g. oktobrī. Jamōs tyka uzturāti 48 bēgli. Novembrī, atstōjūt patvērsmi uz laiku pijemtīm bēglim un izbraucūt dažīm dorba naspējeigim, dzeivūklis № 2 tyka slāgts, bet bēgli nu šō dzeivūkļa pōrcalti dzeivūkli № 7. Šei pādejo patvērsmē turpynōja pastōvēt.

2) Patvērsmē bēglim—Nevas zastavā, Alekseja ilā № 81/82 atvārta ari 1915. g. oktobrī un pastōvēja vysā pōrskotamajā laikā. Jamā tyka uzturāti leidz 20 bēgli.

Teišai patvērsm'ū dzeives vārōšonai, apgōdojamū ikdineškūs vajadzeibu nūskaidrōšonai bidreibas komiteja izvēlēja bēglu patvērsm'ū kuratoru D. Grišānu.

Bēgļu patvērsme Pterpīlī.

3) **Bidreibas vyrtuve** Molkas ilā № 4. Reizē ar pātvāruma irōdeišonu rudiņa nalaikā uz ilas izmastajim bēglim bidreibas komitejas priškā stōjōs ari cytas na mozōk svareigas ryupes—pabarōt bēgli pēc īspējas regulari. Šam nūlyukam 1915. g. 4. novembrī bidreiba atvēre vyrtuvi bēglim un školānim. Vyrtuve gatavōja dīneškas un teju, kuras izsnēdze bēglim bez moksas pēc īpašim bidreibas komitejas talonim. Dinā tyka izdūtas 200—250 dīnešku porcijas un tik pat daudz tejas porcijas. Produktus un inventaru, taipat kolpōtōjus un vysu vyrtuves saimnīceibu pōrraudzēja pōrziņš P. Skromāns teišā kuratora uzraudzeibā.

Ar 1916. g. septembra sōkumu leidzekli bidreibai tyka atvālāti vairōk irūbežōtūs apmārūs. Turpretim vyrtuves uzturēšona uz tīm pamatim, uz kaidim tei beja dybynōta, — bezmoksas, produktu un molkas cenom stipri piaugūt, palyka arvinu dōrgōka. Šys apstōklis tōļōkū vyrtuves pastōvēšonu padarēja naīspējamu. 1916. g. 4. oktobrī vyrtuve tyka slāgta. Pōrskotamā laikā, t. ī. uz 1. janvari 1917. g., bidreibas vyrtuve izsnēdze bēglim un školānim 52819 bezmoksas pušdīnes un 52819 porcijas tejas. Šamā pošā vyrtuvē sajēme pušdīnes tūs kūpdzeivu audzēkni, kuras atsaroda vyrtuves rajonā, un bidreibas pamatškolu školāni.

4) **Galđniku darbneica.** Pīradīņā ilā № 4, dz. 2. Lai apgōdōtu ar mebelem vyrtuvi, bēglu nūmetnes, tai pat ari jaunatveramōs kūpdzeives, pamatškolas un paidagogiskūs kursus (ver. tōļōk), vajadzēja pagatavōt lelā skaitā goldus, sūlus, taburetes, drēbu pakaramūs un taml. Īvārojūt šūs priksmatu augstōs cenas tērgā, napīcīšamō inventara īgōdōšonai beja vajadzēiga lela naudas summa, pi kam preces iztureiba tōli naatbylda jōs cenai, tamdēļ bidreibas komiteja nūlēme atvērt sovu galđniku darbneicu. Darbneica tyka atvārta 1915. g. oktobra sōkumā. Dorbus galđniku darbneicā veice galđniks un divi paleīgi. Dorbu, materialu un instrumentu tyvōkō pōrraudzeiba tyka uztycāta komitejas lūcekļam D. Grišānam.

1915. g. pavasara sōkumā bidreibas īstōžu apgōdōšona ar mebelem beja pabeigta. Naatlikamō praseiba

Galānīku darbneica Pīterpilī.

pēc mynātās darbneicas beja pagājuse, un nu bīdreibas interešu redzes veidūkļa tōļokō jōs pastōvēšona tyka atzeita par nalītdereīgu. 1916. g. jūnija beigōs gaļdnīku darbneica tyka slāgta.

5) **Drēbnīku darbneica**, Kalēju škārsilā № 14, dz. 33. Ryupejūtis par vyspuseīgas paleīdzeības snēgšonu bēglīm, kas atsaroda bīdreības apgōdeībā, gon dzeivojušīm privatūs dzeivūkļūs, uzturamīm bīdreības nūmetnēs, patvērmēs un kūpdzeives, bīdreības komiteja tyka nūstōdeita gryuta uzdavuma prīškā: apgōdōt jūs ar vysnapīcīšamōkū apgērbu. Apgērba gobolu pērkšona, īvārojūt augstōs cenas, prasēja lelas naudas summas un pī tam tērgā pērkti apgērba goboli nabeja pīteikuši izturēīgi. Vajadzēja atvērt sovu drēbnīku darbneīcu. 1916. goda janvarī sōka stiprī piaugt bēgļu isnāgtūs lyugumu skaits, lai jīm izsnāgtu apgērbu. Jamūt vārā šū apstōkli, 1916. g. janvarī bīdreība atvēre drēbnīku darbneīcu. Šōs darbneīcas nūorganīzeīšona un īreikōšona tyka uztycāta drēbnīku darbneīcas komisijai (ver. augšōk). Dorbus darbneīcā veice bēgles pōrzīnes uzraudzeībā, strōdōdama par veļti, tikai par uzturu un dzeivūkli. Bez komitejas pasyutējumu īzplīdeīšonas drēbnīku darbneīca veice arī cytus uzdavumus. Pēc padareītō dorba breīvajā laikā bēgļem, tīm, kas strōdōja darbneīcā, tyka pasnāgtas laseīšonas un raksteīšonas stuņdes, taipat arī tyka īvasta praktiska pīgrīzšonas un šyūšonas apmōceība. Taidā veidā apzeīmōtō drēbnīku darbneīca patiseībā klīva škola-darbneīca. Materialus darbneīcai īgōdōja darbneīcas pōrznōtōja—komisija, bet tikai pēc tam, kad bīdreības komiteja beja apstyprynōjuse komisijas lāmumu par īpērkuma napīcīšameību. Materialu īpērkšonai un takušīm darbneīcas izdavumīm komiteja izsnēdze komisijas prīkšsādātōjam avansā nūteīktu naudas summu.

Bēgļu-mōcekļu īvārojamō skaita dēļ (vairōk par 30), pī drēbnīku darbneīcas tyka īreikōta bezmaksas vyrtuve—bīdreības vyrtuves nūdaļa, Molkas ilā 4 (ver. augšōk). Šū vyrtuvi pōrznōja drēbnīku darbneīcas pōrzīne tyvōkā komisijas uzraudzeībā.

Drēbnieku darbneicā tyka pagatavotas drēbes (vēr-sejās un zamejās, taipat zamejō un gultas veļa) tikai ļūti tryuceigīm bēglim un tyka izsnāgtas jīm bez moksas. Nu bēglim tyka pījīmti arī pasyutējumi drēbu šyūsonai bez moksas nu jūs pošu materiala. Pōrskotamaja laikā drēbnieku darbneicā tyka sašyuti pavysam 1913 apgērbu goboli (mēтели, kleitas, svōrki, bikses u. c.), kuri tyka izdūti pret parokstim 585 bēglim, golvonā kōrtā školānim.

Īrubežojūt bidreibai asignejamōs summas bēgļu vajadzeibom, ar 1916. g. trešō catūrksņa sōkumu drēbnieku darbneicas uzturēšona uz mynātīm pamatīm (bez moksas) klīva nāispējama. Grūzeit šūs pamata principus patreiz, kad vyss beja tik dōrgs, bidreibas komiteja atzyna par nāispējamu. Ar komitejas 1916. g. 1. augusta lāmumu drēbnieku darbneica tyka slāgta.

6) Paidagogiskī kursi pamatškolās školōtōju sagatavōšonai (Tērgūņu ilā № 25, dz. 41, 42 un 47). Snādzūt materialū pabolstu bēglim un karā citušīm, bidreiba navarēja jūs atstōt bez paleidzeibas goreigā ziņā. Bidreiba nūlēme atvērt bēgļu un karā citušūs pērsonu bārnim vasalu ryndu pamatškolu un školās-patvērsmes kai Piterpili, tai arī bidreibas nūdaļu darbeibas rajonūs, bet šam nūlyukam tryuka školōtōju personala. Bidreibas priškā tamdēļ pyrmajā vitā stōjōs vaicōjums par atveramūs mōceibas istōžu apgōdōšonu ar školōtōju personalu. Atrysynoūt šū vaicōjumu, 1915. g. oktobra beigōs tyka atvārti paidagogiskī kursi pamatškolās školōtōju sagatavōšonai. Par kursu vadeitōju tyka īvalāts komitejas lūceklis F Kemps, bet par kuratoru—komitejas lūceklis, avizes „Drywa“ redaktors bkgs K. Skrynda. Vysus akademiskūs vaicōjumus, taipat dažus saimnīcyskas un administratīvas dobas vaicōjumus kursūs izlēme kursu paidagogiskō padūme, kurā itylpa kursu pōrziņš (priķssādātōjs), dorbvedis un priķsmatu pasnēdzēji, kursus, sēdēs pīsadalēja arī kuratori vai komitejas priķsstōvis. Paidagogiskōs padūmes lāmumi tyka izvasti dzeivē tikai pēc jūs apstyprynōšonas komitejā. Vodūtis nu teiri tehniskim aprēķinim, beja nūlamts

mōceibas kursūs nūturēt vokorūs. Kursūs mōcejōs 107 cylvāki, golvonā kōrtā sivites. Kursūs tyka pasnāgti vysi pamatškolas školōtōjim programmā nūrōdeiti priksmati un bez tam vēl latvišu volūda un dzidōšona. Audzēkni, atkareibā nu jūs zynōšonom, tyka idaleiti četrōs klasēs. Pēc tam, 1916. goda janvari, kad beja inōcis lels skaits lyugumu uzjemt kursūs jaunus audzēkņus, tyka atvārtas divi paralelklases—I. un II., kurōs mōceibas beja ikōrtōtas reitūs. Mōceibas kursūs nūtyka bez moksas. Lelum lelais školānu vairums kursūs beja bīdreibas kūpdzeiv'ū audzēkni, bet pīnōcēju skaitejōs pavysam nalels procents. Apmoksojūt paidagogiskū personalu un najamūt mōceibas moksas nu školānim, paidagogiskūs kursu uzturēšona bīdreibai izmoksōja ļūti dōrgi. Pī tam vēl Tatjanas komiteja, kas subsidēja bīdreibas izgleiteibas istōdes 1915.—16. mōc. godā atsasacēja atvēlēt leidzekļus kursu uzturēšanai nōkamā 1916.—17. mōc. godā. Īvārojūt tū, ka nabeja ispējas sameklēt leidzekļus kursu uzturēšanai vajadzeigūs apmārūs, bīdreibas komiteja 1916. goda 5. septembra sēdē nūlēme paidagogiskūs kursus slēgt. Tūmār, īvārojūt kursu paidagogu padūmes prikslykumu, bīdreibas komiteja 9. septembra sēdē nūlēme, slādzūt kursus, atstōt mōceibas 4. klasē leidz tyvōkajai ekzameni sesijai, lai dūtu ispēju šōs klases audzēknem beigt mōceibas un izturēt ekzamenus. Leidzekļus šam nūlyukam bīdreibas komiteja vōce privatā ceļā.

Decembri paidagogiskī kursi tyka galeigi slāgti.

Školōtōju kursu litā 1915. g. 21. oktobrī № 41 „Drywa“ rakstējuse:

„Leidz šam laikam latvišim katōlim beja aizligts aizjemt školōtōju vītu tautas školōs. Nu, paļdis Dīvam, tys aizligums atcalts. Šei atceļšona ir nūtykuse daudz moz taidā ceļā.

Šūvosor „Drywas“ redakcijai tyka isyuteita oficiala atbiļde, kuru beja devis vīns nu tautas školu inspektorim, ka školōtōja, kas beja isnāguse školu valdē lyugumu, lai dūd jai školōtōjas vītu, nateik pījimta, jo asūte katōļu ticeibas.

Tū oficialū atbiļdi „Drywas“ redakcija nūdeve vaļsts Dūmes deputatam bk. Macijewičam. Tys otkon tū dokumentu personeigi atdeve apgaismōšonas ministram. Ministris atradis taidu atbiļdi par nataisneigu un apsūlējis spert vajadzeigūs sūļus.

Par tū pošu litu cytā ceļā beja lelas pyules pilicis bk. Trasuns.

Tagad otkon it ziņas, ka, nasaskotūt uz ministra laipnumu deļ mums, pošā Latgolā pavacam pastōvūt vaci „nalaipni“ lykumi.

Tōpēc Latgališu Bidreiba kara uperem ir nūspriduse vysdreizōkā laikā syuteit uz ministri deputaciju, lai lyugtu nu ministra specialu cyrkuļaru, kurs pispīstu „senejō māra“ školū pōr-zynōtōjus aizmērst par tū, kas beja seņōk...

Bet ar tū nav vyss dareits. Mums tok tautas školom nav pīteikuša skaita školōtōju. Kas tod lai mōca myusu tautas školōs?

Vajadzeigi tod školōtōju kursi, kur varātu sagatavōt tautas školōtōjus. Kas par lobumu byutu nu dūtom īseibom katōļticeigim školōtōjim, jo nabyutu kam aizjimt školōtōju vītas! Tōpēc Latgališu Bidreiba nūsprīde dybynōt školōtōju kursus. Kursūs tiks pijimti jaunekli un jaunekles. Vālam byutu, ka tū, kas grib īstōt školōtōju kursūs, byutu jau īpriķš nūbeiguši pīlsātas voi tērdzeibas školū voi koč divklaseigu ministrijas školū, tod byutu spējams vīglōk un steidzeigōk dūt tautai vejadzeigūs školōtōjus.

Kas grib īstōt školōtōju kursūs, tys var pīsateikt pa adresei: Петроградъ, Английскій просп. д 45, кв. 54, Латгальскому Комитету помощи бѣженцамъ. Petrogradas apgabala kuratoram lyugums atļōves dabōšonai atvērt kursus jau īsnāgts. Lyuguma īsnēdzējam apsūleits vysdreizōkā laikā jau-tōjumū izsprist un dūt atbiļdi...

Bk. K. Skrynda“.

7) **Školānu kūpdzeives.** Bēgli, kas apmeklēja mōceibas īstōdes, verūtis pēc īspējas un pēc jūs tryuceibas pakōpes, tyka pijimti kūpdzeivēs, kuras bidreiba atvēre pakōpiniski. Dažaidūs laikūs tyka atvārtas pavysam sešas taidas kūpdzeives. Kūpdzeivēs uzjimtīm bēglim tyka dūts bez moksas dzeivūklis un uzturs—reita un vokora teja un pušdīnes. Pušdīnes tyka sajimtas bidreibas vyrtuvē. Pēc vyrtuves slēgšonas pušdīnes tyka gatavōtas kūpdzeivēs. Tryuceigōkajim patvērsmes audzēknim pēc īspējas tyka īgōdōts apgērbs un apavi un izdūts jīm bez moksas.

Pīnōkums: gōdōt par vajadzeigū kōrteibu kūpdzeivēs, par higienas nūteikumu pīldeišonu, sekōt audzēkņu uzavesšonai, ryupētis par jūs audzynōšonu u. t. t., vadeit saimniceibu un dūt nūrēkinus bidreibas komiteja uzticēja kūpdzeivu pōrzinim. Bez tam bidreibas komi-

teja, grybādama pastōveigi un teiši vārōt dzeivi kūpdzeivēs, nūzeimēja ipašas personas—kuratorus, kurim tyka lykts par pinōkumu apmeklēt jīm uztycātōs istōdes pēc īspējas bižōk (na mozōk kai 2 reizes nedēļā), vārōt, voi patvērsmu pōrzini stōv sovu uzdavumu augstumūs, nūskaidrōt apgōdojamūs audzēkņu vajadzeibas un par vysu ziņōt komitejai. Kuratorim tyka izdūta nūteikta naudas summa takušu izdavumu segšōnai jīm uztycātōs kūpdzeivēs.

Kūpdzeives beja šaidas:

8) **Kūpdzeive školneicom-bēgļem**, Dōrza ilā № 109, dz. 6. Šei kūpdzeive atvārta 1915. godā oktobrī. Jamā tyka uzturātas leidz 60 audzēknes bēgles. Gondreiž vysas audzēknes mōcejōs bidreibas paidagogiskūs kursūs. Šamā kūpdzeivē bēgļim deve teju reitā un vokorā, pušdines jī sajēme bidreibas vyrtuvē. Ivārojūt tū, ka šei kūpdzeive naatbylda sanitarom praseibom, 1916. g. junijā tei tyka pōrvītōta Dōrza ilā № 77. Pēc vyrtuves slēgšōnas šamā kūpdzeivē tyka gatavōtas ari pušdines kai sovu mōju audzēknem, tai ari audzēknim nu cytas patvērsmes (Angļu pr. 30).

Šimā kūpdzeivē par kuratorim beja dažaidūs laikūs K. Kemps, V. Seil un M. Skrynda.

9) **Kūpdzeive školānim-bēgļim** (Angļu pr. № 30, dz. 22). Atvārta 1916. goda martā. Teik uzturātas 16 bēgles. Par kuratoru beja V. Seil j-dze.

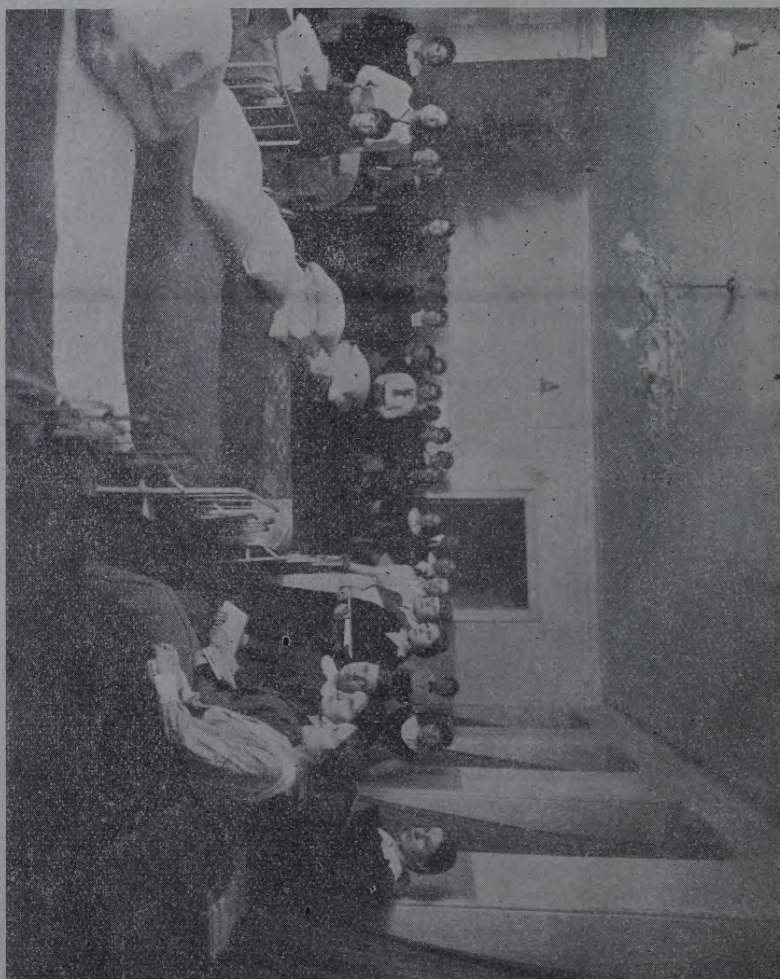
1916. goda septembrī, ivārojūt tū, ka daļa audzēkņu izastōja, beja nūlamts vysas audzēknes-bēgles nūvītōt kūpdzeivē Dōrza ilā № 77, dz. 3, bet kūpdzeivē, Angļu pr. 30, dz. 22, tyka nūvītōti puisāni

Reita un vokora teju audzēkni sajēme sovā kūpdzeivē, bet pušdines — kūpdzeivē, kas atsaroda Dōrza ilā № 77.

Par kūpdzeives kuratoru septembrī tyka ivālāts bkgs Skrynda.

10) **Kūpdzeive puisānim** (Angļu pr. 45, dz. 54). Šei kūpdzeive atvārta 1915. goda decembrī telpā, kura agrōk beja dūmōta bidreibas komitejai. Tamā dzeivōja leidz 30 školāni pōrziņa uzraudzeibā; audzēkni sajēme pylnu uzturu. Vodūtis nu saimniciskim aprēkinim, šei

Kūpdzeive skolņeicom bēgļem.

Školņeicu kūpdzeives dalībneicas.

kūpdzeive augusta mēnesī tyka pōrcalta Kalēju škārsilā 14, dz. 14, dzeivūkli, kur agrōk beja ivītōta drēbniku darbneica. Jaunōs telpas izarōdēja daudz plašōkas, tōpēc rodōs īspēja pījimt kūpdzeivē lelōku školānu-bēglu skaitu (pōri 40 cylv.).

Šai kūpdzeivei par kuratoru beja ivālāts F. Logins, bet pēc tam I. Ostrovsks.

11) **Kūpdzeive puisānim ar sagatavošonōs klasem** (L. Sampsonjevskā pr. № 18, dz. 5) 1915. goda decembrī bīdreiba atvēre puisānim kūpdzeivi ar sagatavošonas klasem, kurā tyka uzturāti un mōcejōs pōri par 40 jaunōki puisāni pōrziņa vadeibā. Kūpdzeives audzēkni 1916. goda pavasarā turēja pōrbaudejumus un īstōja dažaidōs mōceibas īstōdēs. 1916. goda augustā, ivārojūt tū, ka tyka samozynōti leidzekli izgļeiteibas īstōžu uzturēšonai un ka pēc šōs kūpdzeives nabija lelas vajadzeibas, tei tyka slāgta, un galeigi tryuceigi audzēkni ivītōti kūpdzeivē Kalēju škārsilā.

Šōs īstōdes kurators beja bkgs K. Skrynda.

12) **Puisānu kūpdzeive pi komitejas** (Voznesenskajā pr. № 24, dz. 10). Pi bīdreibas komitejas divōs breivōs ustobōs tyka ireikōta kūpdzeive puisānim, 13—14 cylvākim, kas sajēme pylnu uzturu. 1916. goda majā šei kūpdzeive tyka slāgta, bet audzēkni nūvitōti cytōs kūpdzeivēs.

13) **Školneicu-bēglu kūpdzeive pi bīdreibas kursim** (Tērgūņu ilā 25). Ivārojūt breivu vītu tryukumu meitiņu kūpdzeivēs, galeigi tryuceigom bēgļem beja atvārta kūpdzeive pi pīdagogiskim kursim 12 cylvāku uzturēšonai. Slādzūt mynātūs kursus, ari kūpdzeive tyka likvideita, bet audzēknes nūvitōtas kūpdzeivē Dōrza ilā № 77, dz. № 3.

E. Bīdreibas nūdaļas.

Statutu 19. § beja paredzējis kotrā vītā, kur pastōveigi dzeivoj na mozōk kai 10 bīdreibas bīdri, ar komitejas pīkriššonu varēja tikt atvārta vītejō bīdreibas nūdaļa. Sovā organizacijā un kotrā sovā darbeibā nūdaļas vadējōs nu

Kūpdzeive puisānim.

bidreibas statutim un komitejas instrukcijas, kas apstyprnōtas pynā sapuļcē. Par kotras nūdaļas atvēršonu bidreibas komiteja ziņōja Piterpiļs piļsātas vaļdei.

A. Pīzeime. Nūdaļom nav bejis tīseibas igyut nakustamus ipašumus.

B. Pīzeime. Vysas nūdaļu kasē inōkušōs summas skaitejōs bidreibas ipašums, leidzeigā kōrtā, nūdaļu izdavumus sedze bidreiba saskaņā ar bidreibas komitejas apstyprnōtu budžetu.

C. Pīzeime. Sasaucūt sapuļces, reikojūt literariskus vokorus, teatra izrōdes u. taml., nūdaļas reikōjōs saskaņā ar vysim lykumim, byudamas pi tam padūtas vītejōs administrācijas uzraudzeibai, saskaņā ar tōs izdūtīm nūteikumim.

D. Pīzeime. Jo nūdaļa gribēja igyut juridiskas personas tīseibas, tod tai, ar komitejas pikrisšonu, sovā atvēršonas vītā beja jōregistrej seviškus nūdaļas statutus saskaņa ar 1906. goda 4. marta lykumu.

Sovu uzdavumu veikšonai kotra bidreibas nūdaļu nu sovu bidru vyda izvēlēja vītejū nūdaļas vaļdi na mozōk kai treju personu sastōvā.

E. Pīzeime. Piļsātōs, kur beja bidreibas nūdaļas, vysaida veida istōdes atvēre bidreibas komiteja, pi kam bidreibas komiteja varēja uzticēt nūdaļom šūs istōžu tyvōku pōrznōšonu.

1. Nūdaļu atvēršona un organizēišona.

Bēgļu viļnis, kas inaidnikam tyvojūtis Daugavas krostim un Daugavpilei, celēs nu Ilyukstes un cytim Kūrzesmes gubernas aprīnkim, vyspyrms apstōja Latgolas rūbežōs. Vālōk, svareigu nūtykumu gaitas itekmeiti, jau ari latgališi, pīfrontes linijas apdzeivōtōji Daugavas lobajā krostā, beja spīsti atstōt sovas dzymtōs sātas. Bēgļu masa, kas jau pyrmajōs bēgļu gaitu dīnōs pōrplyudynōja Latgolu, tai i palyka jōs rūbežōs. Acimradzams beja vajadzeigs snēgt jīm paleigu. Vajadzeja tikai nūorganizēit šū paleidzeibas snēgšonu un sameklēt vajadzeigūs leidzekļus. Šys dorbs beja jauns, pi tam seviški gryuts un sarežgeits. Tikai bidreibas komitejas

lūcekļu un atsevišķu personu uz vītom, sevišķi goreidz-nīku korsta gryba paleidzeja atviglynōt gryutū bēgļu stōvūkli.

Pamatōti pōrlīcynōta, ka bīdreiba sameklēs bēgļu vajadzeibom napīcīsamūs leidzekļus, komiteja koman-dēja Latgolā sovus emisarus ar uzdavumu — organizeit paleidzeibas snēgšonu bēglim uz vītom. Nūskaidrōjuši bēgļu vajadzeibas, emisari, ar vītejūs darbinīku palei-dzeibu, atvēre bīdreibas nūdaļas taidōs vītōs, kur beja lels bēgļu saplyudums. Nūdaļu pīnōkums beja bēgļus registreit, nūskaidrōt jūs tryuceiguma pakōpi un atka-reibā nu tōs snēgt jīm paleidzeibu. Paleidzeiba tyka snāgta naudā un gryudā: tyka izsnāgti miļti, putrōmi, labeiba u. c. Snāgdamas vysus materialōs paleidzeibas veidus, nūdaļas ryupējōs arī par bēgļu goreigū dzeivi. Galeigi tryuceigim bēglim, kam nabeja sova styureiša, uz komitejas instrukciju pamata, nūdaļas atvēre patvērs-mes-školā, taipat arī pamatškolas tim bēgļu bārnim, kas patvērsmēs nadzeivōja.

Novembrī 1915. godā beja nūorganizeitas 15 nūda-ļas, bet pavysam bīdreiba atvēre 31 nūdaļu. Nu tōm 30 dorbōjōs Latgolā un vīna Moskovā, kur mytynōjōs na mozums latvišu-latgališu bēgļu. Uz 1. janvari 1917. g. vīna nūdaļu daļa tyka slāgta, sevišķi rajonūs, kur pēc tōm nabeja vairs vajadzeibas, jo bēgli beja pōrsacāluši uz cytu vītu, voi nabeja vairs tryuceigi. Uz 1. janvari 1917. godu funkcionēja vairs tikai 23 nūdaļas.

Nūdaļu organizacija naatsaškeire nu pošas bīdreibas organizācijas. Nūdaļas lūcekli plynā sapuļcē izvēlēja nu sova vyda nūdaļas vaļdi: priksšādātōju, kasiri, sekretaru un vaļdes lūcekļus, šei vaļde, pēc jōs apstyprynōšo-nas centralā komitejā Petrogradā, ir bejuse atbiļdeiga pret komiteju tai uztycātūs pīnōkumu pīldeišonā, snā-dzūt paleidzeibu bēglim un karā cituším.

Leidzekļus nūdaļas sajēme golvonā kōrtā nu komi-tejas pēc parostā kōrteibā isnāgtim aprēkinim, bet šūs leidzekļu na vīnmār pītyka. Iztryukums tyka pa-pyldynōts ar zīdōjumim un taipat arī biži sareikojūt leidzekļu vōkšonu vītejōs bazneicōs. Teišam bēgļu va-jadzeibom (na izgleiteibas veicynōšonai) leidzekļus atvē-

lēja ikšlītu ministrija. Izgleiteibas vajadzēibom napīcīšamōs summas bīdreibai deve Tatjanas komiteja. 1916. g. vosoras sōkumā tumār leidzekļu pīplyudums nu šō olūta tyka samozynōts, bet ar tō poša goda septembri bīdreibas īstōdem Vitebskas gubernā faktiski pavysam pōrtraukts, jo Tatjanas komitejas Vitebskas nūdaļa skatēja cauri nūdaļu budžetus ar lelu nūvylycynōšonu. Sekas tam vysam beja ļūti bēdeigas: nūdaļu patvērsmes, ar mozim izjāmumim, beja spīstas pōrtraukt sovu darbeibu.

2. Nūdaļu darbeiba

pēc pōrskota, sastōdeita uz 1. janvari 1917. g.

1. **Aglyunas nūdaļa** atvārta 1915. g. 19. novembrī un ar sovu darbeibu aptvēre Aglyunas, Rušyunas un Bēržgaļa draudzes. Nūdaļa sastōvēja nu 14 lūceklim, nu kurim 5 vaļdes lūcekli: priksādātōjs b-gs J. Veļkme, sekretars—S. Rutkovsks. Nūdaļas aizgōdeibā atsaroda 324 bēgli, kam napīcīšama paleidzeiba. Bez tam nūdaļa atvēre patvērsmi Aglyunā 60 bārnim, kuru vacōki cītuši karā.—1916. g rudiņam atejūt, šei patvērsme leidzekļu tryukuma dēļ tyka slāgta, bet bāрни atlaisti. Uz 1. janvari 1917. g. lelai bēgļu daļai pōrsaceļūt uz cyturīni, nūdaļas darbeiba sōka sasašaurynōt.

2. **Aulejas nūdaļa** atvārta 1915. goda 11. novembrī, sastōvēja nu 13 lūceklim, nu tīm 5 vaļdes lūcekli: priksādātōjs bzkgs I. Sviklis, sekretars P. Aizpūrs. Nūdaļas apgōdeibā atsaroda pōri par 300 bēgļu, kurim, verūtīs pēc jūs dorba spējom un tryuceibas, pēc īspējas tyka snāgta paleidzeiba. Snāgdama materialū paleidzeibu kara uperem, nūdaļa naatstōja ari bez īvēreibas apgōdojamūs bēgļu goreigōs vajadzēibas: nūdaļa atvēre patvērsmi-školu 50 bārnim. Patvērsme pastōvēja leidz 1916. goda rudiņam un leidzekļu tryukuma dēļ tyka slāgta, bet tōs vitā tyka atvārta pamatškola. Nūdaļas darbeibas rajons beja Aulejas draudze.

3. **Baļtinovas nūdaļa** atteistēja sovu darbeibu Baļtinovas draudzē un sastōvēja nu 10 lūceklim; nu tīm 5 vaļdes lūcekli: priksādātōjs bkgs A. Sviklis, sekretars bkgs Tučka. Nūdaļa atvārta 1915. g. 30. oktobrī. Nūdaļa apgōdōja pōri par 300 bēgļu un uzturēja

patvērsmi-školu 42 bērnim. Tyvojūtis 1916. g. rudiņam, nūdaļas darbeiba pakōpiniski sasasauryņōja: daļa bēgļu devēs tōļōk, bet atlykuši isareikōja uz vītom, un tim paleidzeiba vairs nabeja vajadzeiga; patvērsmi leidzekļu tryukuma dēļ vajadzēja slēgt.

4. **Bolvu nūdaļa** atvārta 1915. g. 8. decembrī un sastōvēja nu 39 nūdaļas bīdrim un 5 vaļdes lūceklim. Prikšsādātōjs bkgs A. Naglis, kasīrs bkgs B. Skrynda. Nūdaļa apgōdōja 240 bēgļu un uzturēja patvērsmi-školu 50 cylvākim—karā citušūs un bēgļu bērnim. Bēgļu uzturēšonai pōrskotamajā laikā nūdaļa ir izdavuse 2009 rub. 59 kap., bet patvērsmes-školās uzturēšonai—9469 rub. 10 kap. Nu šōs summas sajimts nu komitejas: bēgļu vajadzeibom 2100 rub. un školai-patvērsmei 7498 rub. 11 kap. Atlykušū summu sastōdēja zīdōjumi, bīdru īmoksas un privatā ceļā savōkti leidzekli. Samozynojūt Tātjanas komitejas leidzekļus bīdreibai izgleiteibas vajadzeibom, nūdaļas patvērsme-škola, kai izgleiteibas īstōde, slāgta 1916. g. 4. decembrī. Nūdaļas zīņā atlyka tikai bārnu patvērsme. Bārni tyka mōceiti draudzes skolā.

5. **Borkovas nūdaļa** atvārta 1915. g. 18. decembrī un sastōvēja nu 20 lūceklim, vaļde — nu 7 lūceklim. Prikšsādātōjs bkgs A. Tomašunass, kasīrs V. Dubickis, sekretars E. Krustāns. Pōrskotamajā laikā nūturātas 2 pylnōs sapulces un 21 vaļdes lūcekļu sēde. Darbeibas sōkumā nūdaļa apgōdōja 607 bēgļus. Vālōk šys skaitlis pakōpiniski sasamozynōja, un pōrskotamō perīoda beigōs — 1916. goda 1. februārī nūdaļas aizgōdeībā atsaroda 446 cylvāki. Nūdaļa atvēre patvērsmi-školu nabadzeigōkim karā citušūs un bēgļu bērnim. Patvērsme-školā tyka uzturāti 45 bārni. 1916. g. septembra sōkumā, kad tyka pōrtraukti asignējumi, bārni tyka atlaisti, un patvērsme uz laiku slāgta leidz napīcīšamūs leidzekļu sajīmšonai. Par nūžalōjumu, ši leidzekli natyka sajimti. Pōrskotamajā laikā nūdaļa izdavuse bēgļu vajadzeibom 3717 r. 34 k. (dzeivūkļam, uzturam, apgērbam un apavīm) un izgleiteibas vajadzeibom 4701 r. 27 k. Bīdreibas komiteja atvēlējuse: bēgļu vajadzeibom 3950 r., izgleiteibas vajadzeibom 4393. Bīdru īmoksas—39 rub.

Борковас нūd. бāрннū патвєрсмє.

6. **Brodaižu nūdaļa** atvārta 1916. g. 1. janvarī un sastāvēja nu 13 nūdaļas bīdrim un 5 vaļdes lūceklim. Prikšsādātōjs bkgs J. Kindzuļs, kasīrs K. Kazlāns, sekretars J. Mekšs. Nūdaļa apgōdōja 789 bēglus un uzturēja patvērsmi-školu 20 bārnim. 1916. g. 30. septembrī patvērsme tyka slāgta, un palyka tikai škola, kurā divu školōtōju vadeiba mōcējōs 120 bārnū.

7. **Bukmuižas nūdaļa** atvārta 1915. g. 11. decembrī, sastāvēja nu 12 bīdrim. Prikšsādātōjs bkgs Lebediss, sekretars P. Grišāns. Nūdaļas darbeiba izapaude Bukmuižas draudzē. Nalelō bēglu skaita dēļ nūdaļas darbeiba atsateistēja lēni. Nūdaļa atvēre patvērsmi-školu 20 bārnim-bēglim, kura 1916 g. rudinī slēdzēs leidzekļu tryukuma dēļ. Paleidzeiba naudā bēglim tyka snāgta irūbežōtūs apmārūs.

8. **Dagdas nūdaļa** atvārta 1915. g. 7. decembrī un apkolpōja tūs bēglu vajadzēibas, kas beja apsamatuši Dagdas draudzes rajonā. Nūdaļa sastāvēja nu 11 bīdrim, nu kurim 5 vaļdes lūcekli: prikšsādātōjs bkgs Budrevičs, sekretars I. Baļunevičs. Nūdaļa apgōdōja 400 bēglus, kas sajēme paleidzeibu vysūs veidus. Darbeibas sōkumā nūdaļa beja atvāruse bēglim ēdīnu izsnēgšonas punktu, bet vālōk, ivārojūt leidzekļu tryukumu, vaļde beja spīsta īsarūbežōt tikai ar naudas pabolstu izsnēgšonu

9. **Daugavpiļs nūdaļa** apkolpōja tūs bēglu interesēs, kas dzeivōja Daugavpilī un prikšpiļsātōs. Nūdaļa atvārta 1915. g. 20. oktobrī un sastāvēja nu 11 bīdrim. Nu tīm 5 vaļdes lūcekli: prikšsādātōjs bkgs Urbšs, kasīrs—bkgs Ljuučāns, sekretars—Merkleins. Uz 1. janvarī 1917. g., nūdaļas apgōdeibā atsaroda 756 bēgli, bet darbeibas sōkumā tūs skaits pōrsnēdze 2000. Galeigi tryuceigūs bēglu bārnim nūdaļa atvēre patvērsmi-školu 120 audzēknim, kura leidzekļu tryukuma dēļ 1916. g. rudinī pōrgōja Vyskrivijas piļsātu savīneibas ziņā. Darbeibas sōkumā nūdaļa izsnēdze bēglim naudas pabolstus, bet 1916. g., ivārojūt kara vērspavēlnīceibas aizlīgumus šymā apgōbolā, nūdaļas darbeiba sōka sasašaurynōt un uz 1. janvarī 1917. g. izapaude tikai patvērsmes-školas uzturēšonā.

Daugavpils nūdaļas valdes sastāvs.

Daugavpils nūdaļas bērnu patvērsme.

10. **Dricānu nūdaļa** atvārta 1915. g. 27. novembrī un sastāvēja nu 15 bīdrim, nu kurim 5 vaļdes lūcekli: priekšsādātōjs bkgs Voicehovsks, sekretars I. Kiļups. Nūdaļas apgōdeibā atsaroda 223 bēgli, kas sajēme kar-teņu devu. Bez tam nūdaļa uzturēja patvērsmi-školu 50 bārnim. 1916. g. septembri patvērsmi-škola tyka slāgta, taipat sašaurynōja produktu izsnēgšonu bēglim, un nūdaļas darbeiba sōka it mozumā.

11. **Eleonorviles nūdaļa** atvārta 1915. g. 15. oktobrī; prkšsādātōjs bkgs K. Kangars, sekretars Veļkme. Nū-daļā 35 bīdri. Nūdaļas gōdeibā beja 894 bēgli, kurim tyka snāgta vysaida veida paleidzeiba, 1915. g. 9. de-cembrī nūdaļa beja atvāruse patvērsmi-školu 30 bārnim. 1916. g. oktobra sōkumā patvērsmi-školu vajadzēja slēgt, jo nabeja leidzekļu tōs uzturēšonai. Bez tam nūdaļa nūorganizēja bēglim posta pīgōdōšonu. Nūdaļa dorbōjōs Eleonorviles draudzē.

12. **Izvoltas nūdaļa** atvārta 1915. g. 30. oktobrī. Nūdaļas darbeibas rajons bejis Izvoltas draudze. Priekš-sādātōjs bkgs Dzeņs, sekretars I. Kyuliniks. Nūdaļas apgōdeibā atsaroda 261 bēglis. Nūdaļa beja atvāruse patvērsmi-školu 60 bārnim, kuru 1916. goda oktobrī vajadzēja slēgt leidzekļu tryukuma dēļ.

13. **Kaunatas nūdaļa** atvārta 1915. g. 23. oktobrī bēgļu vajadzēibu apkolpōšonai Kaunatas draudzē. Nū-daļa sastōvēja nu 10 bīdrim, nu kurim 5 vaļdes lūcekli; priekšsādātōjs bkgs Budzilasiss, sekretars—J. Žagars. Īvā-rojūt nalelū bēgļu skaitu un pakōpinisku jūs izbrauk-šonu nu nūdaļas rajona, pēdejōs darbeiba beja irūbe-žōta. 1916. g. 30. oktobrī nūdaļa tyka slāgta.

14. **Kōrsovas nūdaļa** atvārta 1915. g. 30. oktobrī un sovas darbeibas rajonā itvēre Kōrsovas mistu un pogostu. Nūdaļa sastōvēja nu 10 bīdrim, nu tīm 5 vaļ-des lūcekli: priekšsādātōjs bkgs Kulikovsks, sekretars Rancāns. Nūdaļa apgōdōja 799 bēgļus un uzturēja pa-tvērsmi-školu 60 bārnim. Oktobrī 1916. g. škola-patvērsmi tyka slāgta, jo nabeja tōs uzturēšonai vajadzēigūs leidzekļu. Bēgļu skaits, kurim nūdaļa snēdze ispējamū paleigu, pōrskotamō perioda beigōs snēdzēs leidz 1000 cylvāku.

15. **Krōslovas nūdaļa** atvārta 1915. g. 15. oktobrī un ar savu darbeibu aptvēre Krōslovas mīstu un Krōslovas draudzi. Nūdaļa sastōvēja nu 25 bīdrim, nu kurim 5 vaļdes lūcekli; priķssādātōjs bkgs Pauliks, kasirs bkgs Kalinka, sekretars L. Baļuļs. Nūdaļas darbeiba izapaude vysaida veida paleidzeibas snēgšonā. Leidz 1916. g. 1. janvaram šam nūlyukam izdūti 240 r. 95 k. Nu šō laika, ivārojūt tū, ka Krōslovā sōka dorbotīs „Zimeļu paleidzeiba“, pīauguši bēgli pōrgōja šōs organizācijas uzraudzeibā. 1916. g. janvarī atvārta patvērsmeškola, kurā pīlneigi tyka uzturāti 18 bārni, bet mōcejōs 64 cylvāki. 1916. g. 1. septembrī šei patvērsme slāgta, jo nabeja vajadzeigūs leidzekļu, bārni ivitōti cytu organizāciju patvērsmeš. 1916. goda julijā nūdaļa irūsynōja Daugavpīļs školū padūmē vaicōjumu par divklaseigas školās atvēršonu Krōslovā, uz kuru 1916. g. 3. oktobrī tyka sajimta apstyprynōjuša atbilde. 20. oktobrī mynātō škola jau tyka atvārta, un tamā pīsateice 70 bārni. Školās uzturēšona napōrsnēdze 200 r. mēnesī.

16. **Leivōna nūdaļa** atvārta 1916. g. 12. martā. Nūdaļas darbeibas rajons ir bejis Leivōnu pogosts. 16 nūdaļas bīdri, 5 vaļdes lūcekli; priķssādātōjs bkgs Treibša, sekretars—bkgs Kazlass. Nūdaļas apgōdeibā atsaroda 2678 cylvāki, kurim (dorba naspējeigim) tyka snāgts pabolsts naudā. Uz 1917. g. nūdaļa izsnāguse pabolstus 12756 r. 65 k. Leidz 1. janvaram 1917. g. apgōdojamū bēgļu skaits pīauga leidz 2.933 cylvākim.

17. **Ludzas nūdaļa** atvārta 1915. goda 13. oktobrī. Priķssādātōjs bkgs Tukeits. Ivārojūt bēgļu izbroukšonu nu Ludzas draudzes, šōs nūdaļas darbeiba ļūti irūbežōta.

18. **Moskovas nūdaļa** atvārta 1915. g. 23. oktobrī Moskovā apsamatušūs bēgļu vajadzeibu apkolpōšonai. Nūdaļa sastōvēja nu 12 bīdrim un 8 vaļdes lūceklim; priķssādātōjs A. Ruņcs, kasirs I. Mutuļs, sekretars A. Rubyns. Nūdaļas gōdeibā atsaroda 578 bēgli. Bez tam atvārta patvērsmeškola 80 bārnim. Leidzekļu tryukuma dēļ šei patvērsme 1916. g. septembrī tyka nūdūta Moskovas latvišu bīdreibai, reizē ar tū nūdaļa pōrtrauce pabolstu izsnēgšonu bēglim un fāktiski pōrtrauce savu darbeibu un arī savu pastōvēšonu.

19. **Preiļu nūdaļa** apkolpōja bēgļu vajadzēibas Preiļu un Jōsmuižas pogostūs. Nūdaļa atvārta 1915. g. 15. novembrī un sastōvēja nu 17 bīdrim, nu kurim 5 vaļdes lūcekli; priķšsādātōjs bkgs Bružass, sekretars J. Krīvāns (pēc tam bkgs Grišāns). Nūdaļas gōdeibā atsaroda 1189 bēgli, nu kurim 800 sajēme pabolstus. Nu poša darbeibas sōkuma nūdaļa uzturēja pasvērsmi—školu 48 bārnim. Uz 1. I. 1917. g. nūdaļa beja izdavuse 12456 r. 61 kap.

20. **Pušas nūdaļa** apkolpōja Pušas draudzes rajonu, atvārta 1916. g. 14. martā, sastōvēja nu 12 bīdrim. Priķšsādātōjs bkgs Voičuļoniss, sekretars T. Zabicks. Mozō begļu skaita dēļ nūdaļas darbeiba irūbežōta. 1916. g. oktobrī nūdaļa slāgta.

21. **Raipoles nūdaļa** atvārta 1916. g. 4. martā, sastōvēja nu 11 bīdrim. Priķšsādātōjs bkgs Smelters, sekretars I. Volovičs. Nalela bēgļu skaita dēļ nūdaļas darbeiba irūbežōta.

22. **Rogovkas nūdaļa** apkolpōja bēgļu vajadzēibas Rogovkas draudzē; atvārta 1915. g. 21. decembrī. 10 nūdaļas bīdri, 5 vaļdes lūcekli; priķšsādātōjs bkgs Martinenass, sekretars bkgs Voitekaitis. Nūdaļa beja atvāruse patvērsmi—školu 30 bārnim, kura 1916. goda oktobrī pōrgōja „Zimeļu paleidzeibas“ pōrziņā. Bēglim, kas atsaroda nūdaļas gōdeibā, tyka izsnāgts pabolsts naudā.

23. **Rykovas nūdaļa** atvārta 1916. g. martā. 21 nūdaļas bīdris. Vaļdē 5 cylvāki, priķšsādātōjs J. Ryks, kasīrs bkgs Gadzāns, sekretare J. Viselnicka. Nūdaļa apgōdōja 82 bēgļus. 1916 g. 15. martā nūdaļa beja atvāruse patvērsmi—školu 56 bēgļu bārnim. Patvērsmes uzturēšonai uz 1. I. 1917. g. izdūti 1983 rubli. 1916. g. 1. oktobrī patvērsme slāgta leidzekļu tryukuma dēļ, bet vālōk nūdūta „Zimeļu paleidzeibas“ ziņā, Bēglim snāgta paleidzeiba naudā par summu 400 r. Nūdaļa apkolpōja tūs bēgļu vajadzēibas, kas apsamatuši uz dzeivi Rykovas draudzē.

24. **Rēzeknes nūdaļa** atvārta 1915. g. 9. oktobrī. Nūdaļas priķšsādātōjs P. Līpenš, kasīrs bkgs N. Rancāns, sekretars bkgs Žulpa. Nūdaļas gōdeibā beja 245

bēgli, kurim izdūti 5844 r. Nūdaļa uzturēja Rēzeknē draudzes pamatškolu un taipat ari snēdze paleigu školānim, izdūdama šom vajadzeibom 1490 r. 42 kap. Nūdaļas darbeiba aptvēre Rēzekni un prikspīlsātas.

25. **Sarkanu nūdaļa** atvārta 1915. g. 11. decembrī; priksādātōjs bkgs Abojs, sekretars Lukšāns. Nūdaļas darbeiba moz atsateistēja mozō bēglu skaita dēļ. 1916. goda oktobrī nūdaļa slāgta.

26. **Stērnines nūdaļa** atvārta 1916. g. 4. martā. Priksādātōjs bkgs Mackuss, sekretars Šadursks. Nūdaļas gōdeibā atsaroda 306 bēgli, kurim nūdaļa pēc īspējas izsnēdze pabolstus. 1916. goda oktobrī nūdaļa slāgta. Slēgšonas īmeslis — mozas sekmes nūdaļas darbeibā.

27. **Vīļakas nūdaļa** atvārta 1915. g. 8. novembrī un sastōvēja nu 14 bīdrim. Nu tīm 5 vaļdes lūcekli; priksādātōjs bkgs J. Jassas, sekretars D. Logins. Nūdaļas gōdeibā atsaroda 386 bēgli, kas sajēme vysaida veida paleidzeibu. Bez tam nūdaļa uzturēja patvērsmiškolu 48 bēglu bārnim. Uz 1. I. 1917. g. nūdaļa izdavuse 7070 r. Nūdaļa apkolpōja bēglu vajadzeibas Vīļakas pogostā.

28. **Vyšku nūdaļa** atvārta 1915. g. 27. oktobrī un sastōvēja nu 10 bīdrim; priksādātōjs bkgs Gr. Začs, kasīrs bkgs Andžijevsks, sekretars bkgs Veržbicks. Nūdaļa apgōdōja 1344 bēglus, kuri atsaroda Vyšku, Kolupas, Leiksnas un Nīdreicas draudžu rūbežūs. Bez tam nūdaļa ir atvāruse divi patvērsmes-školās: Kolupā un Ambelmuizā. Īvārojūt tū, ka nūdaļas rajonā, kas atsaroda teiši pi kara darbeibas apgobola, slāgtas vysas mōceibas īstōdes, tūs storpā ari pamatškolas, Vyšku nūdaļas pastōvēšona ir bejuse seviški svareīga nu izgleiteibas un audzynōšonas redzes veidūkļa. Bēglu uzturēšonai nūdaļa izdavuse 8614, 25 rub. un patvērsmu uzturēšonai — 8430,90 rub. 1916. g. rudinī, īvārojūt tū, ka natyka asigneitas patvērsmu uzturēšonai vjadzeigōs summas, Vyšku nūdaļas patvērsmes tyka nūdūtas „Zimeļu paleidzeibas“ pōrziņā.

29. **Varakļoņu nūdaļa** sastāvēja nū 46 bīdrim, nu kurim 5 vaļdes lūcekli. Prikšsādātōjs bkgs Tomašunass, sekretars D. Piļpuks. Nūdaļa sōka dorbotis 1915. goda 18. oktobrī. Jōs darbeiba izapaude kai materialōs — naudā,— tai ari goreigōs paleidzeibas snēgšonā bēglim. Nūdaļa atvēre patvērsmi-školu karā cītušūs un bēgļu bārnim; bez tam tyka snāgta paleidzeiba naudā pōri 150 bēglim, Patvērsme-škola pastōvēja leidz 1916. goda 15. novembram, bet tod leidzēkļu tryukuma dēļ tū vajadzēja slēgt. Pateicūt vaļdes pyulem un ceņteibai, patvērsme natyka slāgta, bet tikai uz laiku, leidz leidzēkļu sajimšonai beja nūdūta „Zimeļu paleidzeibas“ ziņā. Uz 1. janvari 1917 godu paleidzeibas snēgšonai bēglim nūdaļa iztērēja 6957 rub. 29 kap.

30. **Vōrkovas nūdaļa** atvārta 1916. g. 1. februari un sastōvēja nu 12 bīdrim, nu kurim 5 vaļdes lūcekli. Prikšsādātōjs bkgs J. Kazenass, kasirs I. Kyuliniks, sekretars P. Vaiivods. Uz 1. janvari 1917. g. nūdaļa apgōdōja 2732 bēgļus, snāgdama tīm paleidzeibu naudā, uztura, dzeivūkļa un cytom vajadzeibom. Uz 1. janvari 1917. g. mynātom vajadzeibom nūdaļa izdeve 9683 r. nu komitejas atvālātim 9990 r. Nūdaļa beja spāruse atteiceigus sūļus patvērsmes-školas atvēršonai bēgļu bārnim sovā rajonā, bet nalabvēleigī apstōkli pifrontes jūslā, kas beja pōrpiļdeita ar karaspāka nūdaļom, naatļōve šū nūdūmu izvest dzeivē.

31. **Viljānu nūdaļa** atvārta 1915. g. 2. novembrī. Nūdaļa sastōvēja nu 41 bīdra; nu tīm 6 vaļdes lūcekli: prikšsādātōjs bkgs Šimkevičs, kasirs I. Sernevskis, sekretars Šporga. Nūdaļa apgōdōja 1799 bēgļus, snāgdama tīm vysaida veida paleidzeibu: dzeivūklīm, uzturam, apgērbam, apavim u. c. Uz 1. janvari 1917. g. bēgļu apgōdeibai izdūti 6507 rub. 90 kap, sadolūt šū summu šaidā veidā: uzturam 3846 r. 48 k, apgērbam 843 r. 50 k., apavim 391 r., dzeivūklīm 118 r. 80 k, citi paleidzeibas veidi 96 r. 90 k., administratīvi izdavumi 381 r. 22 k. un bez tam patvērsmes-školas īreikōšonai Rykovā 830 rub.

Klēt pīvadu bejušū nūdaļu sarokstu ar adrese m un vaļdes sastōvu.

Aglyunas nūdaļa, Aglyunē, Daugavp. apr. Posta n. Somerseta. Vaļdes priķssādātōjs bkgs J. Veļkme, kasīrs bkgs V. Čegiss, sekretars St. Rutkovsks, lūcekli: bkgs A. Pabačuss, bkgs J. Janovičs un D. Madeļāns.

Aulejas nūdaļa, Daugavpiļs apr. Posta n. Dagda. Vaļdes priķssādātōjs bkgs J. Sviklis, sekretars M. Aizpūrs, kasīrs P. Dzalbs, lūcekli: I. Stepeņs un J. Ostrovskis.

Baļtinovas nūdaļa, Baļtinovā, Ludzas apr. Posta n. Baļtinova, st. Punduri. Vaļdes priķssādātōjs bkgs A. Sviklis, sekretars bkgs L. Tučka, kasīrs Br. Lōcs, lūcekli: Francs Keišs un Mikeļs Dauksts.

Brodaižu nūdaļa, Brodaižūs, Ludzas apr. Vaļdes priķssādātōjs bkgs Kindzuļs, kasīre: Anna Karļa m. Kiborte, sekretars Jākubs Oduma d. Mekščs, lūcekli: Marijans Dominika d. Kiborts, Mikeļs Jākuba d. Veržbicks, Donots Jura d. Kasmaņs, Vincents Samušs, Konstance Andryva m. Kazlāne, Ontōns Andryva d. Jaudzems un Tekle Ignata m. Ribane.

Borkovas nūdaļa, Borkovā, Rēzeknes apr. Posta n. Borkova. Vaļdes priķssādātōjs bkgs Ontōns Tomkunass, kasīrs Vladislavs Dubicks, sekretars Eduards Vincenta d. Krustāns, lūcekli: Ontōns Oduma d. Olechnovičs, Francs Ontōna d. Trūps, Veronika Donota m. Peļse, Jadviga Jōņa m. Peļse, Helena Vincenta m. Krustāne, Stanislavs Stanislava d. Karpovičs, Jōņs Jōņa d. Peļss.

Bolvu nūdaļa, Bolvūs, Ludzas apr. Posta nūd. Bolvi. Vaļdes priķssādātōjs A. Nikolajevs-Naglis, kasīrs bkgs B. Skrynda, sekretars bkgs J. Jaenļuns, lūcekli: Stanislavs Jezupa d. Začevs un Jezups Oduma d. Začevs.

Bukmuižas nūdaļa, Bukmuižā, Rēzeknes apr. Posts Dagda. Vaļdes priķssādātōjs bkgs J. Lebedis, kasīrs Aleksandrs Pontaks, sekretars Pīters Grišāns, lūcekli: Pīters Gecevičs un Odums Margevičs.

Dricānu nūdaļa, Dricānūs, Rēzeknes apr. Vaļdes priķssādātōjs bkgs J. Voicehovsks, kasīrs Aleksandrs

Ontona d. **Kupčs**, sekretars Jōns Ignata d. Kļūps, vaļdes lūcekli: Konstantins Mikeļa d. Cyukura un Donots Andryva d. Plass.

Dagdas nūdaļa, Dagdā, Daugavpiļš apr. Posta nūd. Dagda. Vaļdes priķšsādātōjs bkgs Pīters Budrevičs, kasīrs bkgs A. Pastors, sekretars J. Baļuševičs, vaļdes lūcekli: Ignats St. d. Kardymovičs, J. Zareņš, Augusts Utkins, Kazimirs Jōņa d. Kurica.

Daugavpiļš nūdaļa, Daugavpili, Šosejas ilā 96. Vaļdes priķšsādātōjs bkgs Ontōns Urbšs, kasīrs bkgs Davgelovičs, sekretars bkgs Izidors Ljučāns, vaļdes lūcekli: Stanislavs Ruklišs un Francs Jankovskis.

Eleonorvīles nūdaļa, Eleonorvilē, Daugavpiļš apr. Posta n. Preili. Vaļdes priķšsādātōjs bkgs Kangars, kasīrs Francs Ribuļš, sekretars Ontons Veļkme, vaļdes lūcekli: bkgs Kangars, Francs Ribuļš un O. Veļkme. Nūdaļas bīdri: 31 bīdri.

Izvoltas nūdaļa, Izvoltā, Daugavpiļš apr. Posta nūd. Malinovka. Vaļdes priķšsādātōjs bkgs Pīters Dzeņš, kasīrs Odums Jōņa d. Vonogs, sekretars Jōns Franča d. Kyulinīks, lūcekli: Mikeļš Ignata d. Račka un Ontōns Aloiza d. Apeīņš.

Kaunatas nūdaļa, Kaunatā, Rēzeknes apr. Posta n. Kaunata. Vaļdes priķšsādātōjs bkgs A. Budzilass, kasīrs St. Klišāns, sekretars J. Žagars, vaļdes lūcekli: Stanislavs Kotkovskis un Mōrteņš Brōkāns.

Kōrsovas nūdaļa, Kōrsovā, Rēzeknes apr. Posta n. Kōrsova. Vaļdes priķšsādātōjs bkgs Andryvs Kulikovskis, kasīrs Pīters Jōņa d. Naglinskis, sekretars Jōns Andryva d. Rancāns, vaļdes lūcekli: Aļoizs Franča d. Kononāns, Andryvs Karpa d. Rancāns.

Krōslovas nūdaļa, Krōslovā, Daugavp. apr. Posta n. Krōslova. Vaļdes priķšsādātōjs bkgs Lūdviķis Pavliķis, kasīrs bkgs Kazimirs Kalinka, sekretars Lūdviķis Mikeļa d. Baļušs, vaļdes lūcekli: Andryvs Vincenta d. Meļders, Ontōns Valerjana d. Macijevičs.

Leivōna nūdaļa, Neiciniku cimā, Daugavp. apr. Posta n. Vōrkova. Vaļdes priķšsādātōjs bkgs Vitalis

Mārteņa d. Treibša, kasīrs A. Aizpūrits, sekretars Jāns Jōņa d. Aizpūrits, valdes lūcekli: Ontōns Jōņa d. Neiciniks, Pōvuls Oduma d. Dymonts un Gabrijeļs Andryva d. Rušeniks.

Moskovas nūdaļa, Moskovā, Turgeneva placis, Achlestyseva m. pi Mesnickim vōrtim. Valdes priķšsādātōjs A. Ruņcs un tad J. Mutuļs, kasīrs Jōns Dominika d. Mutuļs, sekretārs Ontōns Jura d. Rubyns, valdes lūcekli: Aleksandrs Vincenta d. Laizāns, bkgs Emiljans Pakšta, Jōņs Jōņa d. Kempis, Helena Jōņa m. Runce, Ontōns Dominika d. Mutuļs.

Puļšas nūdaļa, Puļšā, Rēzeknes apr. Priķšsādātōjs bkgs Pōvuls Voičuļonis, kasīrs Ontōns Ignata d. Brīžs sekretars Tadeuļš Teofiļa d. Zabicks, valdes lūcekli: Jezups Luķansks un Jezups Priisevičs.

Preiļu nūdaļa, Preiļūs, Daugavp. apr. Posta n. Preili. Valdes priķšsādātōjs bkgs Pīters Bružass, kasīrs bkgs P. Apšīniks, sekretars J. Krīvāns, lūcekli: Eižens Jākuba d. Gavars un Jurs Bērņa d. Patašniks.

Raipoles nūdaļa, Raipolē, Ludzas apr. Valdes Priķšsādātōjs bkgs Pīters Smeļters, kasīrs A. Īkovniks, sekretars Jōņs Jezupa d. Volovičs, lūcekli: Jezups Timoteja d. Pent'ušs un Tadejs Iļjas d. Bogomols.

Rogovkas nūdaļa, Rogovkā, Ludzas apr. Priķšsādātōjs bkgs Martinenass, kasīrs Fraņcs Jōņa d. Murāns, sekretars, bkgs A. Voitikaitis, valdes lūcekli: Andrivs Bilinsks un Ontōns Rancāns. Nūdaļas bidri: 14 bidru.

Rēzeknes nūdaļa, Rēzeknē. Priķšsādātōjs Pīters Līpeņš, tad bkgs N. Rancāns, kasīrs bkgs N. Rancāns. sekretārs bkgs S. Žulpa, valdes lūcekli: bkgs J. Savokaitis, Eduards Viktora d. Kozlovskis, kandidati: G. Jōzets, V. Dyura.

Rykovas nūdaļa, Rykovā, Rēzeknes apr. Posta n. Viļāni. Valdes priķšsādātōjs barons J. Ryks, kasīrs bkgs P. Gadzans, sekretare J. Viļkicka.

Sarkaņu nūdaļa, Sarkaņūs, Rēzeknes apr. Posta n. Rēzekne. Priķšsādātōjs bkgs Abojs, kasīrs B. Koroševskis, sekretars Konstantins Luķmaņs, valdes lūcekli: Pīters Bekers un Ontōns Bekers.

Stērnines nūdaļa, Sternīnē, Rēzeknes apr. Prikšsādātōjs bkgs Jeronims Mackuss, kasirs Odums Jōna d. Mesters, sekretars Karlis Augusta d. Šadursks, vaļdes lūcekli: Ontōns Čeičīniks un Jōns Šadursks.

Varakļōnu nūdaļa, Varakļōnūs, Rēzeknes apr. Posta n. Varakļōni. Vaļdes priksšādātōjs bkgs Vincents Tomašunass, kasīre Anna Tomašunas, sekretars D. Piļpuks, lūcekli: Stanislavs Broks un Jōns Broks.

Viļānu nūdaļa, Viļānūs, Rēzeknes apr. Posts Viļāni. Prikšsādātōjs bkgs Lūdviķis Šimkevičs, kasirs Jōns Serņovsks, sekretars: Julijans Janovsks, vaļdes lūcekli: Jōns Strods un Pīters Stafecks.

Viļakas nūdaļa, Viļakā, Lūdzas apr. Prikšsādātōjs bkgs J. Jassas, kasirs J. Padlevsks, sekretars Gadzelevsks, lūcekli: Aļoizs Pōvula d. Ivanovsks un Ontōns Jura d. Ivanovsks.

Vyšku nūdaļa, Vyškūs, Daugavp. apr. Posts Vyški. Prikšsādātōjs bkgs Gregors Začs, kasirs bkgs J. Andži jevskis, sekretars bkgs Br. Veržbickis, vaļdes lūcekli: Ignats Kazimira d. Bāmbiza un Donots Augusta d. Mozuļs.

Vōrkovas nūdaļa, Vōrkovā, Daugavp. apr. Posta n. Vōrkova. Vaļdes priksšādātōjs bkgs Kazenass, kasirs Jōns Kyuliniks, sekretars Pīters Vaivodis, lūcekli: Ontōns Ušpeļs un Odums Lausks.

Kai radzams nu šō nūdaļu pōrskota, Daugavpiļs aprīnkī bejušas 11 nūdaļas un pi tam lelōkōs un styp-rōkōs, kai Leivōnā, Preiļūs, Vōrkovā, Vyškūs, Daugav-pilē, Užvoldā.

Rēzeknes aprīnkī bejušas 11 nūdaļas, nu tōm le-lōkōs: pašā Rēzeknē, Borkovā, Viļānūs, Varakļōnūs.

Un tūreizejā Ludzas aprīnkī, kas beja vystōļōk nu frontes, 8 nūdaļas un vīna nūdaļa Moskovā.

25 nūdaļas beja ireikōjušas patvērsmes školās, kuru myužs ir bejis 1 vai 2 godi.

8 nūdaļom bejušas patvērsmes bēglim, bet pōrejos izsnāgušas pabolstus naudā, vai produktūs un apgērbā.

Nūdaļom dzimtinē ir bejuse lela nūzeime: viņas gata-vōja darbinikus, saistēja tōlejū Piterpili un Moskovu ar dzymtū zemi, paude nacionalū apziņu uz vītom gorā, kaidš gōja nu centra.

Par nūdaļu darbeibu „Drywas“ slejōs atrūnam tikai šaidas ziņas:

Par Daugavpiļš nūdaļu „Drywas“ № 41 nu 19. oktobra 1916. g. losom:

„Daugavpili, 23. oktobrī 6^{1/2} stund. vokorā, Šosejas ūlneicā № 96, byus Latgališu Bīdreibas Nūdaļas paleigam kara uperem vysu hīdru gods sapuļce. Komitets.

* * *

№ 44 nu 9. novembra 1916.

Latvišu-Latgališu Bīdreibas paleigam kara uperem Daugavpiļš nūdaļa atvāruse „Dorba Biroju“ paleidzēsonai atrast dorbu bāgulim. Kas grib caur „Biroju“ dabōt sev dorba, lai grīzās pi nūdaļas sekretara nu 5—8 st. vokorā—kotru dīnu (Daugavpili, Šosejas ilā 96).

* * *

D a u g a v p i l i.

„Latgališu Bīdreibas paleiga kara uperem Daugavpiļš nūdaļa atver pīaugušim latvišim vekora kursus.

Mōcēs skaiteit un raksteit latvyski un krīvyski, — mōcēs ari skaitļus dzeit vai rēkinōt.

Uz kursim raksteitis vajag pi školōtōjim, Šosejas ūlneicā 96“.

* * *

„Drywas“ № 48 nu 7. decembra 1916. g.

Biblioteka bāgulim.

„Pi Latgališu Bīdreibas paleigam kara uperem Daugavpiļš nūdaļas ir atklōta biblioteka, kurā sevkurs var pateikami pavadeit laiku pi avižu un grōmotu skaiteišonas. Grōmotas tiks izdūtas ari uz sātu. Skaiteitova vai biblioteka kotru dīnu vaļā nu 5 leidz 8 stundem vokorā.

Laseitōju skaitlis ar kotru dīnu palik kuplōks. Lūti pateikamu īspaidu dora tys, ka redzi, ka bibliotekā aiz kūpeiga golda uzmaneigi losa veči i bārni.

Kotrys aizjemts un nūgrimis skaiteišonā.

Kad redzi taidu biļdi, tod prīcojīs un dūmoj, ka jau pōrgōja tū laiki, kad laseitōji beja tai reši sastūpami. Gaismas stori tagad spīzās vysur, nasdami ar sevi kai laimi, tai prīcu un rōdeidami gaišu, spūdru nōkūtni“.

Merkleins.

* * *

Latgališu Bidreiba deļ paleiga kara uperem Daugavpiļš nūdaļa lyudz izteikt avizē „Drywa“ pateiceibu bkgm Dzeņam par bibliotekai dēvynōtom grōmotom.

* * *

Par Moskovas nūdaļu atrūnam ziņas „Drywas“ № 50 nu 23. decembra 1915. g.

...„Moskovas Nūdaļas Latgališu Paleiga Bīdreibas kara uperem, snadz vysaidu paleidzeibu tautišim latgališim, kas kara apstōkļu dēļ atstōjuši Dzimtini un ir nūsamatuši uz dzeivi Moskovā.

Nūdaļa satur kūpeigus bāguļu dzeivūkļus-patvērsmes, snādz tryuceigim un dorba naspējeigim naudas paleidzeibu, ryupejās par dorba un peļņas atrassōnu, par slymu un naspējeigu kūpšōnu, par bārnu mōceišōnu un vyspōreigi gōdoj par bāguļu liktiņa lobōšōnu.

Kai vīneigō un pyrmō latgališu organizacija Moskovā, lyudz vysus tautišus moskovišus un vysus, kam ir meils un dōrgs myusu tautas liktinis—it paleigā viņai, ar kū kas var, spēj un mōk.

Dorba ir daudz—un steidzama, naatlikama dorba! Simtim myusu tautišu, Dzimtini un montu zaudējuši, kleist nazy-nomajā svešūtnē, bez paleiga, bez pajumtes un bez maizes kymūsa, nadzērdādami sylta, tautyska leidzjyuteibas vōrda. Jim jōsnādz paleiga rūka, lai svešūtnē byudami jī napagaistu myusu tautai un lai jūs gryutōs dīnas jim vīglōkas un gaišōkas teik!

Ejit jim paleigā! Stōjatēs pi kūpeiga tautyska dorba! Vīnojatēs zam myusu Bidreibas karūga un skubynojit uz tū vysus sovus draugus un pazeistamūs. Bīdra nauda nav lela—3 rubli godā, bet kūpeigs dorbs veic lelas lītas

Un Moskovas latvīšim nabyus ilgōk palikt ipakalē un nazynōšōnā tīm citim Latgales styurim un tōļejom latgališu kolonijom, kur myusu tautiši tai nadzeigi ceņšās uz prišku un kūpejim spēkim strōdoj lelu tautysku dorbu.

Bīdreibas Nūdaļas Kantoris atsarūn: Москва, у Мясни-кихъ воротъ, Тургеневская площ., домъ Ахлестышева (рядомъ съ Тургеневской читальней) Московскій Отдѣлъ Латгальскаго Общества помощи жертвамъ войны“...

* * *

Par Varakļōnu nūdaļu losom „Drywas“ № 9 nu 2. marta 1916. g.

Ziņas nu Dzimtaines.

Varakļōni. Janvara mēnesī vītejō Latgališu Bīdreiba Paleiga kara uperem nūdaļa atvēre škoļu-paspōrni. Ryumi školai-paspōrnei deve kunigaite Sapecho (vītejō muizīneica). Tōs ir plotas; bārnu varēšūt pijemt leidz pīcdesmit. Školā-paspōrnē bārni teik pijimti nu pīcu godu vaci. Februara mēnesī škola-paspōrne tyka īsvēteita. Tōs personas, kas šymā dīnā

apmeklēja škoīu-paspōrni, navarēja naapbreinōt, ka par vysā nagaru laiku (trejs nedēļas) škola-paspōrne tyka nūstōdeita tik prikszeimeigi. Vyss teik paturāts vyslelōkā kōrteibā un teireibā. Škola-paspōrne dora na solas, bet lobas piļsātas školālas īspaidu.

Par nagaru školā-paspōrnes pastōvēšonas laiku bārni tyka izmōceiti na tik skaisti pōrmest krystu, nūskaiteit „Tāvs myusu“, īpasazeit ar ābeci, bet arī dzīdōt daudzējōs tautas dzīsmes (nu „Vōceleites“), deklamēt, piklōjeigi sevi turēt, gudri, gudri atbiļdēt uz vaicōjumim un t. t.

Par školā-paspōrnes tyvōku pōrznōtōju un bārnu mōceitōju ir jaunkundze A. Tomašunas. Un jai kreit vyspōreigs gūds un sirsneigs paļdis nu tūs mozeņūs dzymdynōtōjim, kuri sovus bārņus atdeve jōs pōrznōšonā. Mums palik tik vyskorstōki vēlētūs, ka ikkotrā myusu Dzimtines styuri un maleņā byutu taidas školā-paspōrnes un taidas jūs pōrznōtōjas-mōceitōjas, kai Varakļōnūs.

3. Nūdaļu priksstōvu sanōksmes.

Svareigu vaicōjumu izškēršonai par nūdaļu darbeibu, bidreibas komiteja periodiski sasauce nūdaļu priksstōvu sanōksmes.

Taidas sanōksmes beja trejs: 4. decembrī 1915. g., 9. majā 1916. g. un 4. oktobrī 1916. g. Vysas tōs tyka sasauktas Rēzeknes piļsātā, Vitebskas gubernā.

Seviški svareiga skaitōs pādejō sanōksme—1916. g. 5. oktobrī, kurā tyka nūlamts vysu nūdaļu darbeibas saskaņōšonai un tūs tyvōkai pōrraudzeibai dybynōt biroju, kurā īitu pylņvarōtais, 2 lūcekli un sekretars-emisars.

Labvēleigi šō biroja panōkumi paspēja pasarōdeit vōjōkūs nūdaļu darbeibā.

Par pyrmū nūdaļu priksstōvu sapuļci „Drywas“ № 49 nu 16. decembra 1915. g. losom.

Latgalīšu Bidreibas Paleiga kara uperem nūdaļu priksstōvu sapuļce.

„4. decembrī, Rēzeknē Latgalīšu Bidreiba Paleiga kara uperem nūturēja sovu nūdaļu priksstōvu sapuļci. Uz sapuļci beja atbraukuši priksstōvi gondreiž nu vysom 23 nūdaļom. Nu Petrogrades beja delegēti čētri komiteta lūcekli. Sapuļci atklōja bidreibas priksnīks kgs V. Rubuļs. Par sapuļces vadeitōju tyka izlaseits Varakļōnu nūdaļas priksnīks bk. kan. V. Tomašunass, par sekretaru tyka paaicynōts Moskovas nūdaļas priksnīka paleigs kgs A. Rubyns.

Tad Bīdreibas priekšnieks kgs V. Rubuļs aizrōdēja sapuļcei uz tū, ka, pasateicūt breiža svareigumam, kad dzimtini apdraud kara brīsmes, visi Latgolas tautas darbinīki, nasaskotūt uz politiskim vērzinim, sasavinōja zam vīna lozunga—nest cik spējams paleigu cītušim nu kara tautišim. Tōļokā runā pastōstēja par bīdreibas darbeibu un lyudze vysus sapuļces daleibnīkus izasaceit par takūšo breiža napicīšamom tautišu vajadzeibom. Runas turēja vīns pēc ūtra vysu nūdaļu priksstōvi. Bet nasaskotūt uz tū, ka vīni beja atbraukuši nu vīnas dzimtines molas ūtri—nu ūtras, visi, kai nūsarunōjuši, runōja gondreiz par tū pat—ka takušā breidī tautišu-zemnīku stōvūklis ir ļūti gryuts, ka daudzi kam tryukst maizes, ka saldatu sīvas un bārni aiz molkas tryukuma sēd soltōs ustobōs, ka daudzeji (seviški bārni) staigoj puspliki, pusbosi, ka napicīšami vajadzeigs doktoru paleigs, ka daudzi ir bārnu-bōriņu (mozu), kas palykuši bez tāva un mōtes un t. t. un t. t. Suplōk ar šū vajadzeibu izsaceišonu nu runōtōjim ar faktim tyka pīrōdeits, ka latvišu-baltišu lelo organizacija „Dzimtine“ atsasoka snegt kaut kaidu paleigu vītejim latvišim-latgališim (katōlim). Kad latgališi grīzūtis pī „Dzimtines“ organizacijom pēc paleiga, tad teikūt atraideiti.

Kas zeimejās uz školu vaicōjumu, tad sasapuļcējaši vīnbaļseigi atzyna, ka tagadejōs školas naspēj apmīrynōt latgališu vajadzeibas, ka na visi bārni spēj jōs apmeklēt, ka školu tryukst. Tōdēļ visi runōtōji izsacēja vēlēšonūs, ka Latgolā tyktu dybynōtas jaunās myusu pošu školas un ka pastōvušōs skolōs tyktu īvasta, kai priksmats, myusu latvišu-latgališu volūda.

Naapsagōja ari bez pōrmatumim, ka latviši-baltiši nycynojo latgališu volūdu. Ka daži baltiši, dzeivōdami vairōk godu Latgolā un byudami vystyvōkā sakarā ar latgališim un latgališu jaunōtni, nimoz narauga isamōceit latgališu volūdu.

Kas zeimojās uz saldatu bārnim—bōrinim, kuru ikkotras nūdaļas darbeibas apvydā ir desmiti un pat simti, tad visi atzyna par vajadzeigu dybynōt dēļ bārnim tai saucamōs paspōrnes-školas. (Taidas paspōrnes-školas jau ir nūdybynōtas Petrogradā, Preiļūs un laikam kur cytur—„Dr.“ red).

Tyka ari runōts par foļvarku un muižu pajemšonu uz rentes Pī-Daugavas tautišim zemnīkim, kuru sātas un teirumi atsarūn kautiņu linijā.

Vyspōreigi sapuļce uz visim atstōja taidu īspaidu, ka paleigs tautišim-zemnīkim ir vajadzeigs dreizs un vyspuseigs, ka tautas darbinīkim un draugim dorba lauks ir ļūti plašs.

Bet navar naatzeimēt ari tō, ka ni pī vīna sapuļces daleibnīka natryuka vyskorstōkōs grybas strōdōt tautai par lobu un nest cītušim nu kara tautišim, cik spējams, vairōk paleiga. A taida korsta gryba strōdōt vyspōreigam lobumam ikkotrā

nu mums dvēš cereibu (un arī naapsamōneisim), ka myusu tauta izcīss, pōrdzeivēs vysus vōrgus, bādas un sagaideis spūžu nōkūni“.

* * *

Par ūtru nūdaļu pōrstōvu sanōksmi „Drywa“ № 20 nu 25. maja 1916. g. roksta tai:

Par latgališu dzeivi.

9. majā Rēzeknes bīdreibas nomā nūtykā vyspōreigō Latgališu kara uperem paleiga bīdreibas priksstōvu sapuļce. Leidza stuņdē pēc pušdīnu atsasedze sēde, uz kuru beja sabraukuši vysu bīdreibas nūdaļu priksstōvi un Petrogradas komiteta lūcekli. Uz sapuļces vyspyrms Komiteta priksstōvi deve aizrōdējumus par rēkinu vessōnu, tod sōcēs runa par takušom lītom:

- 1) teirumu apstrōdōšonu,
- 2) školu atklōšonu un jūs saturēšonu,
- 3) paspōrņu-školu vosoras darbeibu,
- 4) bāguļu pīglōbšonu un tautas gora paturēšonu pret vyspōreigu inaidniku, kas stōv pi Dzimtines slīgšņa.

Pasateicūt kara laikim, pi teirumu apstrōdōšonas tryuka dorba rūku, kas varātu apsēt tūs laukus, kuru īpašniki ir pasaukti karā. Tōpēc vysi klōtbejuši, atsasaucūt uz zemkūpeibas ministra pavēli: pīsyuteit tur strōdnīkus, kur jī byus lyugti, pastatēja isnēgt kai dreizōkā laikā pi mynātōs ministrejas atteiceigu lyugumu. Tys vairōk vēļ tōdēļ, ka teirumu apstrōdōšona dūs lelu lobumu vītejim dzeivōtōjim, glōbdama tūs nu olkonōs zīmas.

Nu nūdaļu bīdru paskaidrōjumim uz vyspōreigōs sapuļces izaskaidrōja, ka Latgales kara uperu paleiga bīdreiba ar vysom nūdaļom nas dyžan lelu paleigu cītušim nu kara arī caur paspōrņu-školu saturēšonu, kurōs atsarūn dyžan lels pulks bārnu (apmāram pōri par pusūtras tyukstūšas). Lai apmīrynōtu mōšu vosoras stōvūkli, visi vinbaļseigi nūsprīde paturēt arī tōļōk paspōrnes školās ar tū nūdūmu, ka pījemt paspōrnēs mozōku godu bārnu, lai caur tū dūtu vareibu karaveiru sīvom breivōk apstrōdēt teirumus. Bez tam bōrinim pavysam nav kur leist, kur tod jī leistu, jo par vosoru aizklōt paspōrnes.

Kas zeimōjās uz pyrmmōceibas skolom, tod jōs ir ikvīnai bīdreibas nūdaļai vajadzeigas, tōdēļ visi vinbaļseigi nūsprīde vēļ reizi grīztīs ar lyugumim pi vītejōs školu padūmes par jū atļaušonu. Kai tyka nūvārōts, visi Latgales styureiši un maleņas slōpst pēc gaismas, visi pyulejās par skolom, kurōs varātu bārni mōceitīs arī mōtes volūdu. Patīši pīceigi vērtīs, ka myusu tautīši un svešniki ir saprotuši tū lelu vajadzeibu, un kūpeigim spākim ceņšās pēc tōs. Taidai myusu bīdreibu priksnīku strōdeibai tik var pasaceit symtkōrt reižu paļdis un

nūvēlēt jūs dorbim lobus panōkumus, bet vysu vairōk ari tīm, kas dorbojās Petrograda bidreibā un mudynoj vysus pi dorba.

Žāl tikai, ka vēļ daži styureiši najam nikaidas daleibas pi tai svāta dorba.

Sovu apcerējumu par Latgališu b-bu paleiga kara uperem gribu pabeigt ar myusu dzejnika Jura Pabērža dzejuli, kas tik nūdereīgs 1914—1917. godu darbeibas raksturōjumam. Apkōrt tumsums, plūsōs naciļvēceiga kara auka... Darbiniki bōli, dryumi, tūmār naskumst strōdoj, nūvōrgušim ceļaveirim—bēglim atpyutu un mīru gōdoj. Un rezultatā paspeid Latvijas breiveibas sauleite. Sos sauleites uzausšonu ir veicynōjuse ari Latgališu b-ba kara uperem. Lai turpmōkōs paaudzes atcerās tūs zynomūs un nazynomūs cylvākus, kas zidōjuši sevi un sovas sirdis uz cylvāku un tautas oltora.

* * *

J. Pabērzs.

Ceļa draugim.

Apkōrt tumsums... Taisōs auka.
Vējs tai gauži-gauži šņōc.
Aizklōta jau saule jauka —
Malnas tyuces augšu mōc...

— Kas jums tyka, ceļa brōli?
Kam ar bailem skotātis?
Kam jyus taidi dryumi, bōli,
Īt uz prišku baidātis?

— Vai jums baist tōs aukas borgōs?
Vai baist tyuču krōkšonas?
Vai jau jyusu kōjas vōrgōs
Pikusa nu išonas?

— Vai jums šaubas prōtu molda,
Ka leidz golam natiksīt?
Baist jums, ka te tymsums volda,
Ka nu ceļa nūkleissīt?—

— Ejit, nasabeistit, brōli!
Nazaudejit cereibas!
Drūšōk!... Ekur, tōli-tōli
Rōdōs blōzma gaismeņas.

— Drūšōk! Dryumu goru mejit,
Nasabeistit, naskumstīt
Nastōvit. Uz prišku ejit,
Bailēs, šaubōs nāgrimstīt!

— Naatsoldit gribu, jyutu—
Priškā jums vēl dorba daudz.
Ejit stingri ceļu gryutu, —
Jyusus gaida vōrgūs ļauds...

— Ceļš taidš calmōts... Gaudoj auka.

Malnas tyuces augšā krōc.

Aiz tōm slēpās saule jauka,

Un vējs gauži apkōrt šņōc...

— Kū jyus sokot? Kaidi gori

Rōdōs jums un priškā lāc?

Ka jums versā kraukļu bori

Matās, acis kņōb un krāc?

— Sokot, ka te volda brīsmes?

Ka jums baist tōs timseibas?

Ka te gaudoj sovas dzīsmes

Naktis draugi — palādas?..

— Lai tōs gaudoj! Bet jyus, brōli,

Nazaudejit dūšeibas.

Nasabeistit!.. Jau na-tōli

Jyus nu saules gaismeņas.

— Tikai drūšōk sūļus sperit,

Nimoz gorā nakreitit.

Brōlim acis vaļā verit,

Gaismeņu tim parōdit...

— Saule paspeiss. Viņas stori

Uzvarēs šū tymsumu.

Palādas un kraukļu bori

Bēgs uz meža bizumu.

* * *

Lai vārātu redzēt Latgališu B-bas Paleiga kara
uperem darbeibas apmārus, klōt pīvadu uz 1. janvari
1917. g. hidreibas sastōdeitū bilanci ar vysim pīlyku-
mim.

Latgališu bīdreibas paleiga kara uperem

B I L A N C E

uz 1. janvari 1917. godu,

kas beja sovā laikā gatavōta 26. marta 1917. goda
pūlnai sapūļcei.

A K T I V S.

1.	Komiteta kasē	2684,91	
	Školas fonda kasē	705,93	3390,84
2.	Takuši rēkini:		
	Varšavas bankas Petrogrades nūdaļā	121,84	
	Vaļsts Bankā Petrogrades kantorī	10622,50	10744,34
3.	A v a n s i:		
	Pi avansu jēmējim (pīlyk. № 1)		1577,34
4.	N ū d a l ō s:		
	Nūdaļu reiceibā asušōs summas		
	(pīlyk. № 2)		11348,49
5.	Audzynōšonas īstōžu īkōrta (pīl. № 3):		
	Petrogradā	115108,25	
	Nūdaļōs	111068,68 ^{1/2}	226176,93 ^{1/2}
6.	Bēgļu patvērsmiu īkōrta (pīl. № 4):		
	Petrogradā	1684,09	
	Nūdaļōs	4211,23	5895,32
7.	Vyrtuves īkorta (pīl. № 5):		
	Petrogradā		20355,71
8.	Šyušonas darbneicas		11295,20
9.	Gaļdniku darbneicas		2982,35
10.	Administrat. un kūpejī izd.:		
	Petrogradā	24892,90	
	Nūdaļōs	16085,14	
	Nūdaļōs organiz. izdav.	1786,—	42764,04
11.	Naudas pabolsti:		
	a) Petrogradā:		
	bēglim	6384,83	
	školānim	4163,95	10548,78
	b) Nūdaļōs:		
	bēglim	73885,93	
	školānim	325.—	74210,93
12.	Īpērkumi nūdaļom:		
	a) Maize	2797,90	
	b) Medikamenti	710,64	3508,54
13.	Avanss firmai „Rokstamō mašina“		25,—
			<u>424823,82</u>

Priķssādātōjs **V. Rubuļs.**
 Revizijas komisijas lūcekli: **A. Keičs.**

P Ū R S K O T S
par izsnāgtim avansim uz 1. janvari 1917. g.

Avansu saņēmēju vārdi un uzvārdi	Nav nūrē- kināts uz 1. 1 1917. g.		Nūrēkinō- juši pēc 1. 1. 1917. g.	
	Rubl.	k.	Rubl.	k.
K. Skrynda	432	54		
P. Apšiniks	36	42		
P. Lipešs	5	33		
V. Rubuļs	219	13		
B. Ostrovskis	285	96		
V. Seil	35	12		
A. Bržežinska	16	88		
A. Svikš	—	08		
R. Skromāns	3	—		
S. Ivbuļs	—	—	569	97
D. Grišāns	216	71		
F. Logins	1	58		
J. Pabērzs	—	—	189	63
F. Bricis	273	58		
G. Mukt-Kveders	51	01		
K ū p ā	1577	84	759	60

Prikšsādātōjs: V. Rubuļs.

Komiteta lūcekli:

B-gs J. Rancāns, G. Mukt-Kveders,
F. Bricis, D. Grišāns, A. Malinovskis,
V. Niukša, B-gs P. Apšiniks.

Revizijas kom lūcekli: Rudzišs, A. Keičs.

Balances pilykums № 2.

Nūdaļom izsnāgtu summu saraksts uz 1. janvari 1917. g.

Nūdaļu nūsaukums	Izsyuteits naudas nu komiteta uz 1. I. 1917. g.		Nūdaļas ir izdavušas uz 1. I. 1917. g.		Skaitōs nūdaļōs nanū-rēkinōts uz 1. I. 1917. g.		Summas, kuras nūdaļom byus jōatleidzinoj	
	Rub.	k.	Rub.	k.	Rub.	k.	Rub.	k.
Aglyunes nūdaļa	3850	—	3562	39	287	61	—	—
Aulejas	4350	—	4328	28	21	72	—	—
Baļtinovas	5566	40	5184	98	381	42	—	—
Brodaizu	4505	—	5386	61	—	—	881	61
Bolvu	9730	57	11261	16	—	—	1530	59
Borkovas	8343	—	8418	61	—	—	75	61
Bukmuižas	1898	—	1954	64	—	—	56	64
Varakļōnu	5580	—	6973	29	—	—	1393	29
Vōrkovas	10000	—	9663	—	337	—	—	—
Viļānu	6391	—	6537	50	—	—	146	50
Vyšku	19135	—	17630	—	1505	—	—	—
Dagdas	5365	—	4734	79 ^{1/2}	630	20 ^{1/2}	—	—
Dricānu	5099	85	5055	51	44	34	—	—
Daugavpiļs	17185	—	16658	53	526	47	—	—
Kōrsovas	8516	—	7206	69	1309	31	—	—
Kaunatas	945	—	1243	40	—	—	298	40
Krōslovas	2980	—	3392	50	—	—	412	50
Leivōnu	14000	—	12755	65	1244	35	—	—
Ludzas	50	—	60	—	—	—	10	—
Marnauzas	7079	—	7074	50	4	50	—	—
Moskovas	22841	—	20732	09	2108	91	—	—
Preiļu	14058	—	12341	04	1716	96	—	—
Pūšas	500	—	530	—	—	—	30	—
Rōgovkas	5034	75	5053	96	—	—	19	21
Rykovas	2583	20	2644	88	—	—	61	68
Rēzeknes	7233	73	6554	65	679	08	—	—
Stērnīnes	1571	40	1571	40	—	—	—	—
Sarkaņu	1000	—	1402	87	—	—	402	87
Izvoltas	9855	—	9533	50	321	50	—	—
Eleonorviles	5966	—	5735	78	230	22	—	—
Kūpā	211211	90	205182	20 ^{1/2}	11848	59 ^{1/2}	5318	90

Prikšsādātōjs: V. Rubuļs.

Komiteta lūcekli: B-gs J. Rancāns, F. Bric. G. Mukt-Kveders, A. Malinovskis, D. Grišāns, B-gs P. Apšiniks, V. Niukša.

Reviz. komis. lūcekli: Rudzišs, A. Keičs.

Školu, patvērsmu un skolānu kūpdzeivi

	Kūp- summa		Inventārs		Telpu īkōrtējums	
	Rub.	k.	Rub.	k.	Rub.	k.
1. Paidagogiskī kursi: Tērdzņiceibas ilā № 25	27224	97	1988	67	1065	25
2. Patvērsmē-škola mozgad Lachtinskā № 1	14921	25	1596	43	243	86
3. Patvērsmē-škola Vasilija solā 9. lin. № 60	8014	35	444	20	47	35
4. Pamatškola Nevsk. pr. 32	1943	15	29	75	—	—
5. " Kronver. pr. 75	4136	90	46	60	5	—
6. " 8 Roždest. 28	2337	87	513	20	254	08
7. Pamatškola Aleksandro- vas sādžā	2392	72	118	27	14	41
8. Pamatškola Sosn., Kuzn. pr. 81	252	—	—	—	—	—
9. Pamatškola aiz Nevskōs zastavas	371	67	—	—	—	—
10. Pamatškola aiz Narvskōs zastavas	345	05	—	—	—	—
11. Pamatškola Šlisleburgā	1594	51	143	17	—	—
12. Internats meitinēm Dōrza ilā 77	14773	62	1194	13	517	13
13. Internats zānim Angļu pr. 45	5410	30	677	62	198	40
14. Internats zānim Angļu pr. 30	2697	40	191	05	104	40
15. Internats zānim Vozne- sen. pr. 24	1480	82	281	77	113	35
16. Internats zānim Kuzneč- najā 14	5196	44	—	—	—	—
17. Internats zānim L Samp- son. pr. 18	10127	10	1555	29	1213	32
18. Internats zānim Abramo- vas pustošā	886	61	—	—	—	—
19. Kūpeji izdavumi	2493	36	—	—	—	—
20. Vosoras kolonija Ligovā	8508	16	153	50	2	—
Izdavumu kūpsūmma Petrogradā	115108	25	8933	65	3778	55

Balances pilykums № 3.

uzturēšonas nūlēse uz 1. janvari 1917. g.

Telpu īre		Olgas		Mōceibas leidzekli		Apgōdōs. ar drēbēm, apovim, veļu		Barōšona		Pōreji izdavumi	
Rub.	k.	Rub.	k.	Rub.	k.	Rub.	k.	Rub.	k.	Rub.	k.
3291	96	13994	70	3494	65	613	21	1800	18	976	35
1328	—	1824	40	25	05	1980	77	5777	14	2145	60
—	—	1356	70	158	01	656	28	4017	37	1334	44
—	—	1669	—	89	59	25	50	76	45	52	86
1175	—	1359	48	287	13	125	30	579	47	558	92
360	—	871	32	14	01	—	—	63	49	261	77
141	—	1507	50	51	87	48	28	170	91	340	48
—	—	252	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	371	67	—	—	—	—	—	—	—	—
130	15	212	40	—	—	—	—	—	—	2	50
—	—	1264	44	26	—	—	—	41	11	119	79
2510	—	1014	57	8	70	377	65	7123	05	2028	39
600	—	1241	95	140	44	689	05	1141	69	721	15
489	67	229	60	9	—	83	45	1057	99	532	24
—	—	—	—	85	50	199	75	498	40	302	05
630	—	481	—	2	05	7	—	3466	36	610	03
1903	—	2525	06	216	84	53	20	2181	87	478	52
—	—	—	—	6	22	615	54	69	25	195	60
—	—	1194	67	313	26	—	—	—	—	985	43
650	—	1036	33	28	05	70	48	5421	83	1145	97
13208	78	32406	79	4956	37	5545	46	33486	56	12792	09

		Kūp- summa		Inventars		Telpu īkōrtējums	
		Rub.	k.	Rub.	k.	Rub.	k.
1. Patvērsme-škola							
	Aglyunes nūd.	1929	89	89	40	106	40
2.	" Aulejas "	2178	28	201	75	42	—
3.	" Baļtinovas "	2268	64	54	47	86	15
4.	" Brodaižu "	4077	74	426	90	100	—
5.	" Bolvu "	9336	49	285	78	93	65
6.	" Borkovas "	4650	73	479	13	55	13
7.	" Bukmuižas "	1954	64	135	25	91	47
8.	" Varakļōnu "	5757	34	162	18	26	50
9.	" Vyšku "	8430	90	189	35	1174	86
10.	" Dagdas "	2546	69 ^{1/2}	58	05	9	54
11.	" Dricānu "	3870	26	169	99	83	51
12.	" Daugavpiļš "	13275	72	778	46	164	55
13.	" Kaunatas "	1243	40	—	—	—	—
14.	" Kōrsovas "	4670	51	325	10	5	36
15.	" Krōslovas "	2866	52	64	35	—	—
16.	" Mariengauzas "	4983	84	841	55	54	50
17.	" Moskovas nūd.	10532	41	1112	50	1212	88
18.	" Preiļu "	7203	09	174	91	474	98
19.	" Rogovkas "	3296	25	107	75	589	23
20.	" Rykovas "	2244	32	53	10	87	30
21.	" Sarkaņu "	1402	87	86	80	—	—
22.	" Izvoltas "	5767	24	532	47	278	95
23.	" Eleonorvīles "	4154	85	247	85	89	15
24.	" Bazn. Rancāna "	1422	55	21	80	764	93
25.	" Latg. Zemk. šk.	1003	51	—	—	—	—
Nūdaļu izdav. kūpsumma		111068	68 ^{1/2}	6598	89	5591	04
Izgleiteibas izd. kūpsumma		226176	93 ^{1/2}	15532	54	9369	59

Priekšsādātōjs V. Rubiļš.

Komiteta lūcekli: Gr. Mukt-Kveders, B-gs J Rancāns,

Revizijas komisijas lūcekil:

Telpu īre		Olgas		Mōceibas leidzekli		Apgōdōš. ar drēbēm, apovim, veļu		Barōšona		Pōreji izdavumi	
Rub.	k.	Rub.	k.	Rub.	k.	Rub.	k.	Rub.	k.	Rub.	k.
—	—	361	—	52	10	9	14	1239	53	72	32
140	—	807	—	148	03	—	—	701	70	137	80
80	—	245	38	71	—	469	77	1021	04	240	83
200	—	2351	50	259	15	11	67	405	52	323	—
175	—	1953	—	323	26	1823	84	3563	82	1118	14
425	—	752	—	100	02	433	89	2065	61	339	95
—	—	532	—	160	88	—	—	836	05	198	99
250	—	1070	—	113	87	144	07	3118	28	872	44
70	—	1277	50	309	48	1791	81	2799	48	818	42
144	—	450	—	81	25	113	50	1505	79 ^{1/2}	184	56
15	—	766	—	145	76	705	37	1485	09	499	54
441	22	2161	61	392	25	2807	96	4591	68	1937	99
—	—	—	—	—	—	—	—	1235	—	8	40
210	63	644	64	127	39	344	08	2648	55	364	76
167	20	1127	—	271	36	156	10	621	45	459	06
70	66	785	16	215	28	264	26	2130	04	622	39
1000	—	945	52	81	09	1317	97	3647	04	1215	41
265	50	733	—	176	—	1590	80	2603	96	1184	44
132	50	430	50	126	77	290	48	1165	30	453	72
40	—	514	—	44	95	72	90	973	94	458	13
198	—	229	—	172	88	—	—	508	24	207	95
—	—	1318	—	351	20	12	54	2377	80	896	28
125	—	748	—	133	53	1335	85	886	53	588	94
—	—	193	—	145	64	186	67	5	—	105	51
—	—	—	—	—	—	33	85	958	75	10	91
4149	71	20394	81	4003	14	13916	02	43095	19 ^{1/2}	13319	88
17358	49	52801	60	8959	51	19461	48	76581	75 ^{1/2}	26111	97

F. Brics, B-gs P. Apšiniks, V. Niukša, D. Grišāns, A. Malinovskis.

Rudzišs, A. Keičs.

Pārskots par bēglu patvērsmu iekārtošonu un uzturēšonu uz 1. janvāri 1917. g.

	Kūp-summa		Inven-tars		Telpu iekārtoš.		Telpu īre		Apavi, veļa, apģērbi		Uzturs		Citi izdav.		Olgas	
	Rub.	k.	Rub.	k.	Rub.	k.	Rub.	k.	Rub.	k.	Rub.	k.	Rub.	k.	Rub.	k.
Priekšējā līnē № 4	1490	09	113	80	82	50	924	80	56	85	63	20	248	94	—	—
Aleks. līnē aiz Nevsk. zast. .	194	—	—	—	—	—	194	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ysā Piterpili	1684	09	113	80	82	50	1118	80	56	85	63	20	248	94	—	—
N ū d a l ō s :																
Brodaizu nūd.	17	45	2	75	5	50	—	—	—	—	—	—	9	20	—	—
Bolvu	210	27	—	—	—	—	—	—	—	—	210	27	—	—	—	—
„	539	66	39	52	28	—	224	90	—	—	220	34	26	80	—	—
„	198	16	60	—	—	—	20	—	—	—	69	92	43	24	5	—
„	366	16	7	60	—	—	50	—	16	—	233	01	39	55	20	—
„	20	22	—	—	—	—	—	—	—	—	20	22	—	—	—	—
„	2774	41	5	42	—	—	1440	54	—	—	17	30	940	28	870	87
„	85	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	85	—	—	—
Nūdaļos kūpā	4211	23	114	89	83	50	1735	44	16	—	771	06	1144	07	395	87
Izdav. kopsūmma	5895	32	228	69	116	—	2854	24	72	85	834	26	1393	01	395	87

Priekšsēdētājs **V. Rubujs.**

Komitea lūceklis: **B. J. Rancāns, Gr. Muht-Kveders, V. Niukša, B. P. Apšīniks, D. Grišāns, F. Bries,**
A. Malinovskis.
 Revīzijas komisijas lūceklis: **Rudzīšs, A. Keiģs.**

Pārskots par Pīterpīli funcionejušū ištōžū darbeibu uz 1. janvari 1917. g.

	Kūp-summa		Inven-tars		Telpu ikōrtōš.		Mate-riāli		Ires nauda		Olgas		Produkti		Pōrēji izd.	
	Rub.	k.	Rub.	k.	Rub.	k.	Rub.	k.	Rub.	k.	Rub.	k.	Rub.	k.	Rub.	k.
Vyrtuve	20355	71	656	04	164	01	35	38	570	—	1455	20	16185	79	1289	29
Šyūšonas darbn.	11295	20	2153	17	510	65	3152	19	1040	—	1134	15	2518	79	786	25
Galdnīku darbn.	2982	35	464	80	50	64	1021	47	365	—	815	27	—	—	265	17
K ū p ā	34633	26	3274	01	725	30	4209	04	1975	—	3404	62	18704	58	2340	71

Priekšsādātōjs V. Rubuļs.

Komiteta lūcekli: B-gs J. Rancāns, V. Niukša, F. Bricis, Gr. Mōkt-Kveders,
D. Grišāns, A. Malinovskīs, B-gs P. Apšinīks.

Revizijas komis. lūcekli: A. Keičs, Rudzišs.

Administrativu un vaspõreju izdavu-

	Kūp- summa		Inventars		Telpu īkõrta	
	Rub.	k.	Rub.	k.	Rub.	k.
Piterpils komitetā	24892	90	1842	12	252	90
N ū d a ļ ō s:						
Aglyunes	69	50	—	—	—	—
Aulejas	188	20	—	—	—	—
Baltinovas	340	34	—	—	—	—
Bolvu	687	87	56	—	7	50
Borkovas	562	58	—	—	—	—
Brodaižu	337	66	—	—	—	—
Varakļõnu	418	95	—	—	—	—
Võrkovas	682	—	—	—	—	—
Viļānu	407	82	—	—	—	—
Vyšku	584	85	—	—	—	—
Dagdas	138	30	—	—	—	—
Daugavpiļš	1336	61	—	—	—	—
Dricānu	215	25	—	—	—	—
Kõrsovas	285	75	—	—	—	—
Krõslovas	288	27	—	—	—	—
Leivõnu	132	75	—	—	—	—
Ludzas	6	—	—	—	—	—
Marnauzas (Viļakas)	1036	79	8	60	—	—
Moskovas	4326	57	147	83	118	35
Preiļu	729	21	19	—	—	—
Pušas	12	85	—	—	—	—
Rogovkas	253	51	—	—	5	—
Rikovas	20	—	—	—	—	—
Rēzeknes	609	06	1	15	—	090
Rēzeknes birojs	1209	79	12	80	—	—
Stērnīnes	181	40	—	—	—	—
Izvoltas	299	83	—	—	—	—
Eleonorvīles	723	43	—	—	—	—
Kūpā nūdaļõs	16085	14	245	38	131	75
Nūd. org. izd.	1786	—	—	—	—	—
Kūpsummā	42764	04	2087	50	384	65

Prikšsādātõjs: V. Rubuļš.

Komiteta lūcekli: B-gs J. Rancāns, V. Niukša, A. Malinovskis,

Pilykums № 6.

mu saroksts uz 1. janvarī 1917. g.

Telpu īre		Olgas		Posta telegr. izd.		Kancele- jas izd.		Cyti izd.		
Rub.	k.	Rub.	k.	Rub.	k.	Rub.	k.	Rub.	k.	
2559	70	18224	24	173	24	2675	90	4164	80	
—	—	60	—	—	—	9	50	—	—	
—	—	150	—	—	—	38	20	—	—	
37	40	24	—	0	60	20	62	257	72	
105	—	345	75	6	10	46	25	121	27	
88	50	200	—	2	40	81	37	190	31	
—	—	180	—	5	80	18	76	133	10	
—	—	345	—	—	—	73	95	—	—	
300	—	275	—	3	—	56	90	47	10	
—	—	373	50	—	—	29	82	4	50	
175	—	240	—	—	—	69	85	100	—	
—	—	25	—	—	—	55	75	57	55	
175	—	701	34	12	05	209	01	239	21	
30	—	120	—	—	—	28	25	37	—	
30	—	80	—	1	35	20	—	154	40	
—	—	140	—	1	77	39	92	106	58	
—	—	59	—	—	—	73	75	—	—	
—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	
36	—	694	51	0	70	106	32	190	66	
687	50	2377	66	—	—	272	04	723	19	
80	—	227	—	10	95	150	16	242	10	
—	—	—	—	—	—	12	85	—	—	
24	—	187	—	3	30	26	21	8	—	
—	—	20	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	465	—	6	41	67	67	67	93	
—	—	650	—	—	—	202	62	344	37	
18	—	130	—	—	—	23	40	10	—	
—	—	270	—	14	50	5	60	9	73	
161	50	210	—	10	50	169	49	171	94	
1947	90	8549	76	79	43	1914	26	3216	66	1786 —
4507	60	21774	—	252	67	4590	16	7381	46	1786 —

D Grišāns, Gr. Mukt-Kveders, F. Bricis, B-gs P. Apšiniks.

Reviz. komis. lūcekli: Rudzišs, A. Keičs.

Pōrskots par pabolstīm bēglim uz 1. janvari 1917. g.

	Kūp-summa		Pōrtykai		Apovim un apgērbim		Dzeivuklim		Cytom vajadzēibom	
	Rub.	k.	Rub.	k.	Rub.	k.	Rub.	k.	Rub.	k.
Pīterpils komitetā .	6384	83	3677	96	1073	55	417	95	1215	37
Nūdaļōs:										
Aglyunes	1563	—	1464	—	88	50	—	—	10	50
Aulejas	1977	—	1517	—	397	50	62	50	—	—
Baļtinovas	2576	—	2537	—	—	—	—	—	39	—
Bolvu	1007	53	865	98	97	10	4	—	40	25
Borkovas	3205	30	1163	—	852	25	403	40	786	65
Brodaīžu	1099	40	1082	60	16	80	—	—	—	—
Varakļōnu	797	—	436	—	349	—	2	—	10	—
Vōrkovas	8981	—	7357	—	1251	—	4	—	369	—
Viļānu	5293	68	3808	48	1206	—	127	20	152	—
Vyšku	8614	25	7785	15	685	—	101	—	43	10
Dagdas	1525	44	1143	—	251	—	—	—	131	44
Daugavpīļš	1903	84	1019	60	212	11	134	63	542	50
Dricānu	970	—	539	—	410	—	6	—	15	—
Kōrsovas	2250	43	1908	32	97	—	185	—	60	11
Krōslovas	48	—	15	—	—	—	—	—	33	—
Leivōnu	12622	90	12622	90	—	—	—	—	—	—
Ludzas	54	—	33	—	—	—	6	—	15	—
Marnauzas	1033	65	651	02	155	60	140	80	86	23
Moskovas	2898	70	1784	70	239	63	73	60	800	77
Preiļu	4408	84	2441	60	318	40	1455	60	193	24
Pušas	432	15	423	15	—	—	9	—	—	—
Rogovkas	1504	20	1339	40	154	80	10	—	—	—
Rikovas	380	36	306	—	—	—	56	40	17	96
Rēzeknes	3020	33	205	28	1267	18	871	33	676	54
Stērnīņnes	1390	—	793	—	246	—	351	—	—	—
Izvoltas	3466	43	3422	43	44	—	—	—	—	—
Eleonorvīles	857	50	695	30	15	—	31	25	115	95
Nūdaļōs kūpā	73885	93	57358	91	8354	07	4034	71	4138	24
Kūpsummā	80270	76	61036	87	9427	62	4452	66	5353	61

Prikšsādātōjs: V. Rubuļš.

Valdes lūceklī: B-gs J. Rancāns, V. Niukša, F. Bricis, D. Grišāns, Gr. Mukt-Kveders, A. Malinovskis, B-gs P. Apšiniks.

Revizijas komisijas lūceklī: Rudzišs, A. Keičs.

Pilykums № 8.

P Ū R S K O T S

par pabolstīm skolānim uz 1 janvari 1917. g.

	Kūp- summa		Moksa par mō- ceiņonūs		Apgēr- bam un apovim		Grōmo- tom		Cytom vajadzei- bom	
	Rub.		Rub.		Rub.		Rub.		Rub.	
Piterpiļs Komitetā .	4163	95	2201	50	1421	70	180	85	359	90
N ū d a ļ ō s:										
Bolvu	19	—	—	—	—	—	—	—	19	—
Viļānu	6	—	—	—	—	—	—	—	6	—
Moskovas	200	—	40	—	80	—	30	—	50	—
Rēzeknes	100	—	—	—	100	—	—	—	—	—
Kūpā nūdaļos	325	—	40	—	180	—	30	—	75	—
Kūpsummā	4488	95	2241	50	1601	70	210	85	434	90

Prikšsādātōjs: V. Rubuļs.

Komiteta lūcekli: B-gs J. Rancāns, V. Niukša, F. Bricis,
Pauniņš, D. Grišāns, B-gs P. Apšiniks,
G. Mukt-Kveders, A. Malinovskis.

Revizijas komisijas lūcekli: Rudzišs, A. Keičs

Gola vārds.

Muns dorbs ir golā! Vīpā daudz tryukumu un na-piļneibu,—es gribēju tikai paglōbt nu bojā ejas tū, kū vēļ var glōbt, jō revolūciju uu pōrmaiņu laikā daudz mate-rialu bojā gōjuši. Grōmota vēļ nabeja izgōjuse nu druka, bet daži cylvāki jau sōce kritizeit grōmotas vajadzeibu. Šōm personom atbiļdeit nav maņ nikaidas vēleišonōs, vini beistās nu kaidu personu slavynōšonās, bet uzma-neigais laseitojs šimā grōmotā redzēs tikai faktus. Vī-nam, ūtram kailu faktu laseišona izaliks moz interesanta, bet vēsturnīkam un sadzeives formu nūpītnam vārōtōjam, dūmoju, šei grōmota varēs kū dūt.

Kaidas avizes korespondents soka, ka Latgolā bē-gļu nav bejis. Es dūmoju, ka tikai nanūpītns cylvāks, slykts tō laikmeta litu pazinējs, cylvāks, kurs turējis tōli nu tautas liktiņa atviglynōšonas dorba, var tai saceit.

Bet tī, kas bēgļus vaigu vaigā skatējuši, kas bārnu osoras redzējuši un pīaugušu nūpyutas dzērdējuši, tī tai nadūmōs. Kas redzējis pīdaugovas krostūs dzeivojū-šūs izpūsteitōs saimniceibas, nūdadzynōtōs mōjas, tīm darbinīkim bēgli beja reals fakts, ar kū vajadzēja rēki-nōtīs, un tū ir darējuši atsauceigōki dzimtaines dāli un meitas. Naasu nivīnas personas slavynōjuse — dorbs, kuru vini darējuši pats pauž slavu.

V. Seij.

Le 11477

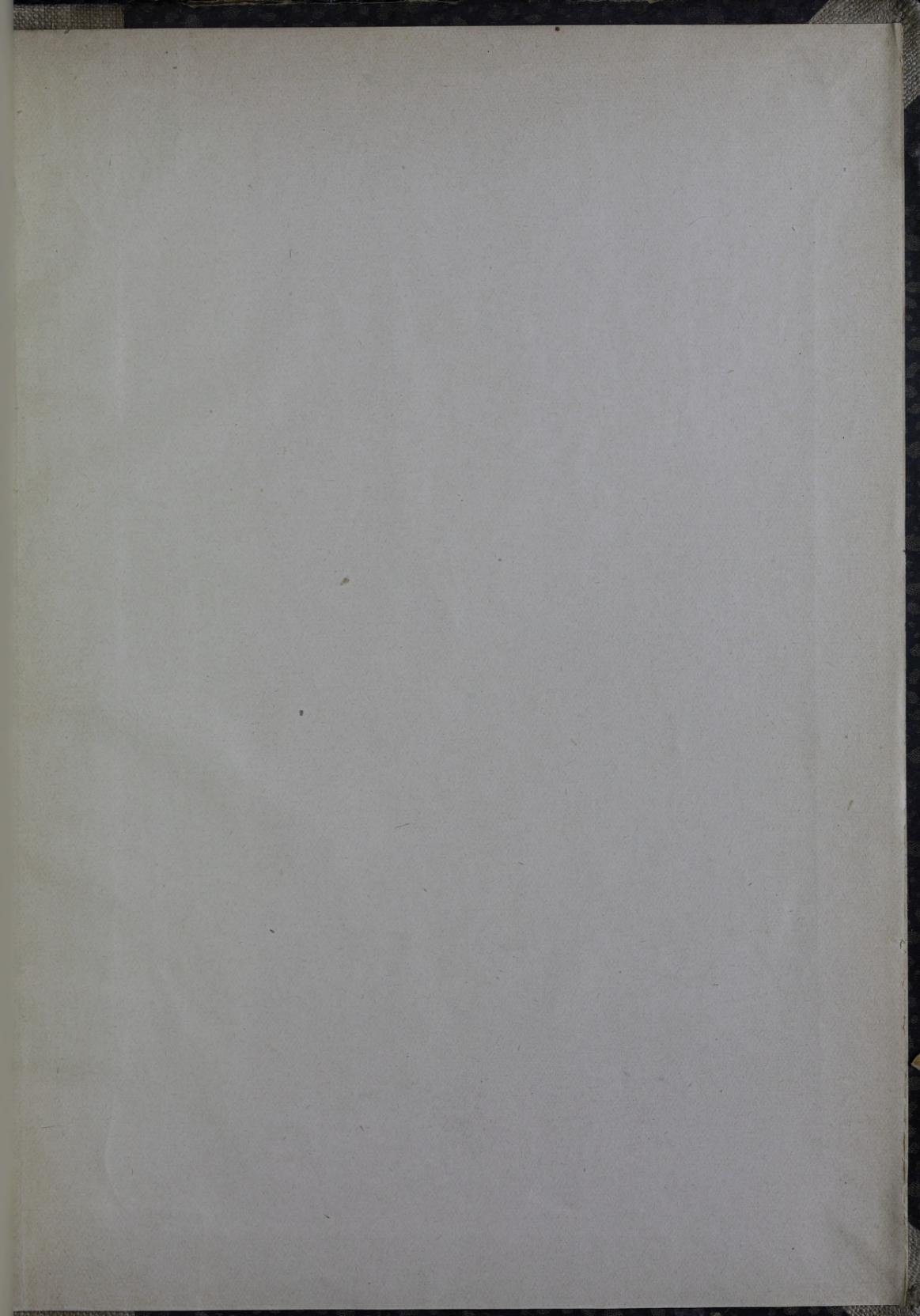
SATURA RĪDEITOJS.

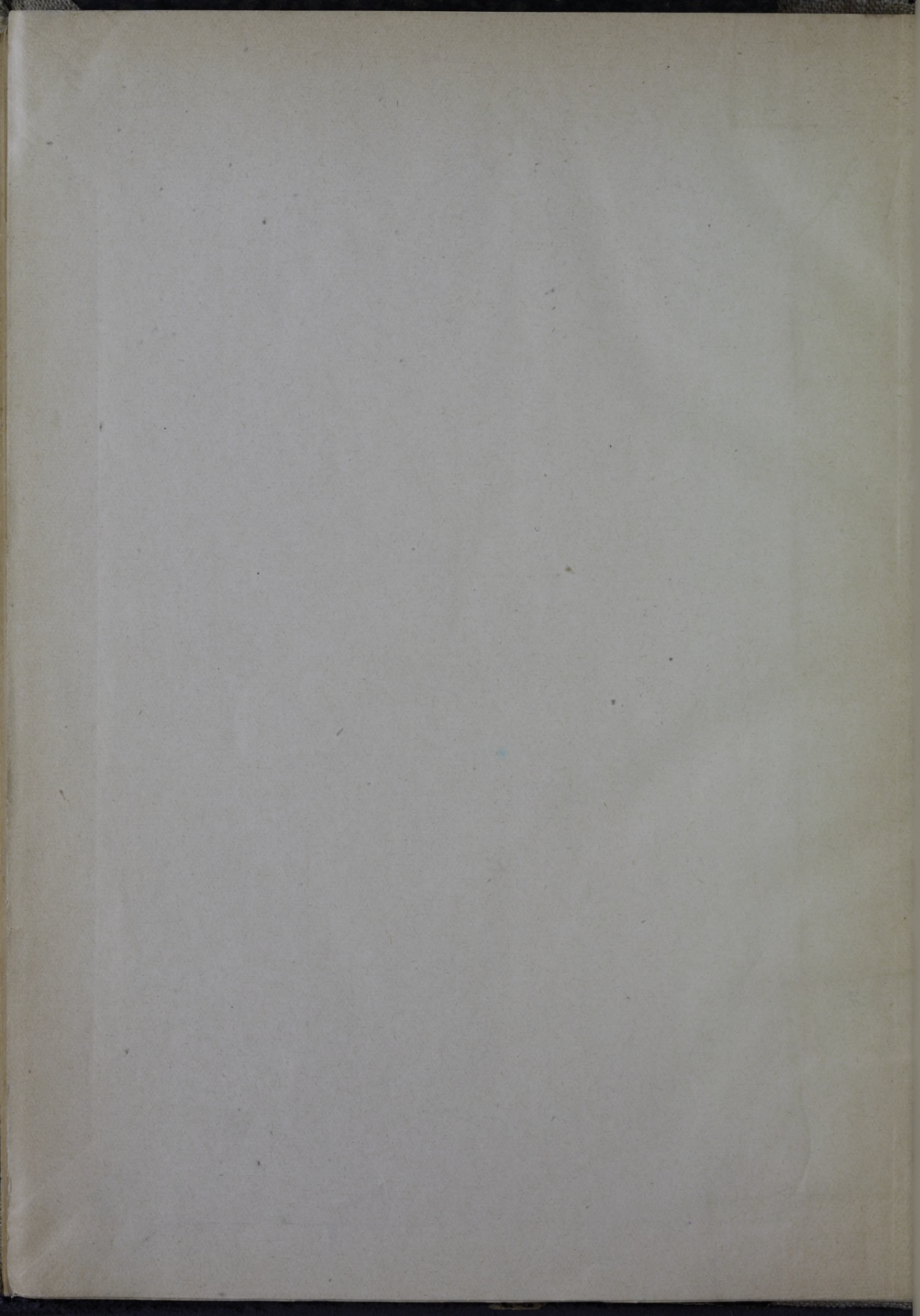
	l. p.
Mes zynom, kas kars. — Plūdōņa dzej	3
Vārds ivodam — VI. Rubuļš	5
Latgolas latvišu darbinikim — A. Lapiņa dzej.	8
Dorba mērkis — V. Seiļ	9
Pirmī bēgli — Plūdōņa dzej.	12
Muna tauta — " "	12
Latvišu latgališu b-bas paleiga kara uperem :	
A. Dybynōšona	18
B. Bīdreibas dorbeiba	19
Vyspōrejōš sapuļces	19
Bīdreibas komiteja	30
Bēgles traģedija trejōš dzīsmēs — Plūdōņa dz.	45
C. Bīdreibas komisijas, kuratori, pylnvarotais, emisari un Rēzeknes birojs:	
Saimniceibas komisija	49
Školu komisija	49
Komisija, kas skota lyugumus dēļ pabolsta	63
Komisija bērnu pījemšonai patvērsmēs	63
Kontroles komisija	63
Drēbnīku "	64
Kuratori	64
Bīdreibas pylnvarniks	65
" emisari	65
Rēzeknes birojs	65
D. Bīdreibas īstōdes Pīterpīlī	67
Bīdreibas komiteja	67
Bēgļu patvērsmes	67
Bīdreibas vyrtuve	69
Gaļdnīku darbneica	69
Drēbnīku "	71
Paidagogiski kursi pamatšk. školōtōju sagatavōšonai	72
Školānu kūpdzeives	74
E. Bīdreibas nūdaļas	78
Nūdaļu atvēršona un organizeišona	80
" darbeiba	82
" pīrkšstōvu sanōksme	99
Ceļa draugim — J. Pabērza dzēj.	108
Latgališu bīdreibas paleiga kara uperem bilance uz 1. janvari 1917 g	105
Gola vārds — V. Seiļ	120

21. JUNI 1934

Lc 11477

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

0309054929

L2-1